A BOLSEVIK PÁRT HARCA A SZOCIALISTA TÁRSADALOM FELÉPÍTÉSÉNEK BEFEJEZÉSÉÉRT. AZ ÚJ ALKOTMÁNY ÉLETBELÉPTETÉSE

(1935—1937)

SEGÉDANYAG A SzK(b)P TÖRTÉNETE TANULMÁNYOZÁSÁHOZ

SZIKRA

SZIKRA

A BOLSEVIK PÁRT HARCA A SZOCIALISTA TÁRSADALOM FELÉPÍTÉSÉNEK BEFEJEZÉSÉÉRT

AZ ÚJ ALKOTMÁNY ÉLETBELÉPTETÉSE

(1935—1937)

SEGÉDANYAG A SzK(b)P TÖRTÉNETE TANULMÁNYOZÁSÁHOZ

SZIKRA

BUDAPEST 1951

Az orosz eredeti címe:

ПАРТИЯ БОЛЬШЕВИКОВ В БОРЬБЕ ЗА ЗАВЕРШЕНИЕ СТРОИТЕЛЬСТВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА И ПРОВЕДЕНИЕ НОВОЙ КОНСТИТУЦИИ

(1935—1937 ГОДЫ)

МОСКОВСКИЙ РАБОЧИЙ, МОСКВА 1950

Fordította

SIKLÓSI MIHÁLY

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

A Szovjetunió „... gazdasága 1936-ra egészen megváltozott. A kapitalista elemeket már teljesen felszámolták, a szocialista rendszer a népgazdaság valamennyi ágában győzelmet aratott. A hatalmas szocialista ipar termelése hétszeresen felülmúlta a háború előtti ipari termelést és teljesen kiszorította a magánipart. A mezőgazdaságban győzött a világviszonylatban is legnagyobb üzemű, korszerű technikával felszerelt, gépesített szocialista termelés, a kolhozok és szovhozok rendszerének formájában. A kulákságot mint osztályt 1936-ra teljesen felszámolták, az egyéni parasztgazdaságok szektorának már nem volt komoly szerepe az ország gazdaságában. Az egész áruforgalom az állam és a szövetkezetek kezében összpontosult. Örökre megszűnt az ember ember által való kizsákmányolása. A termelési eszközök társadalmi, szocialista tulajdona, mint az új, szocialista rend megingathatatlan alapja, a népgazdaság minden ágában érvényesült. Az új, szocialista társadalomban örökre eltűntek a válságok, a nyomor, a munkanélküliség és a koldusbot. A szovjet társadalom minden tagja számára megteremtették a jómódú és kulturált élet feltételeit.

Ennek megfelelően — mondta beszédében Sztálin elvtárs — a Szovjetunió lakosságának osztályösszetétele is megváltozott. A földbirtokos osztályt és a régi imperialista nagyburzsoáziát már a polgárháború ide-

jén felszámoltuk. A szocializmus építésének éveiben felszámoltuk az összes kizsákmányoló elemeket: a tőkéseket, kereskedőket, kulákokat, spekulánsokat. A felszámolt kizsákmányoló osztályoknak csupán jelentéktelen töredékei maradtak meg, amelyek teljes felszámolása a legközelebbi jövő kérdése.

A Szovjetunió dolgozói — a munkások, a parasztok és az értelmiség — a szocialista építés évei alatt mélyreható változásokon mentek át.

A munkásosztály többé már nem kizsákmányolt, a termelési eszközöktől megfosztott osztály, mint a kapitalizmusban. A munkásosztály megsemmisítette a kapitalizmust, a termelési eszközöket a tőkésektől elvette és társadalmi tulajdonná változtatta. Megszűnt a szó tulajdonképpeni, régi értelmében vett proletariátus lenni. A Szovjetunió proletariátusa, amely kezében tartja az államhatalmat, teljesen új osztállyá vált. Kizsákmányolástól megszabadult munkásosztállyá vált, amely megsemmisítette a kapitalista gazdasági rendszert és megvalósította a termelési eszközök szocialista tulajdonát, vagyis olyan munkásosztállyá vált, amilyen még nem volt az emberiség történetében.

Nem kevésbbé mélyreható változások mentek végbe a Szovjetunió parasztságának helyzetében. Régebben a parasztok több mint húszmillió elszórt, kis- és középparasztgazdaságban túrták a földet, egyenként, ki-ki a maga telkén. Elmaradott technikával dolgoztak, a földbirtokosok, kulákok, kereskedők, spekulánsok, uzsorások stb. kizsákmányolták őket. Most a Szovjetunióban teljesen új parasztság fejlődött ki: nincsenek többé földbirtokosok és kulákok, kereskedők és uzsorások, akik a parasztságot kizsákmányolhatnák. A parasztgazdaságok óriási többsége kolhozokban egyesült, amelyek alapja nem a termelési eszközök magántulajdona, hanem a kollektív munka alapján létrejött kollektív tulajdon. Ez újtípusú parasztság, amely megszabadult mindennemű kizsákmá-

nyolástól. Ilyen parasztság szintén nem volt még az emberiség történetében.

A Szovjetunió értelmisége is megváltozott. Túlnyomó többségében teljesen új értelmiséggé lett. A mai szovjet értelmiség többsége munkás- és parasztcsaládokból került ki. Nem a kapitalizmust szolgálja, mint a régi értelmiség, hanem a szocializmust. Az értelmiség a szocialista társadalom teljesjogú tagjává lett. Ez az értelmiség a munkásokkal és parasztokkal együtt építi az új, szocialista társadalmat. Ez újtípusú értelmiség, amely a népet szolgálja és felszabadult mindennemű kizsákmányolás alól. Ilyen értelmiség nem volt még az emberiség történetében.

Így tehát a Szovjetunió dolgozói közötti osztályhatárok elmosódóban vannak, leomlanak az osztályokat szigorúan elválasztó régi falak. Feloldódnak és elmosódnak a munkások, a parasztok és az értelmiség közötti gazdasági és politikai ellentétek. Létrejött a társadalom erkölcsi és politikai egységének alapja.

A Szovjetunió új Alkotmánya ezeket a Szovjetunió életében végbement mélyreható változásokat, a szocializmusnak a Szovjetunióban elért döntő sikereit juttatja kifejezésre"[1].

[1] A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam. Szikra 1950. 413—415. old.

SZ. MAJOROV

A NEMZETKÖZI HELYZET ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKÁJA 1935 ÉS 1941 KÖZÖTT

Az első világháború után a gazdaság tőkés rendszerét jellemző mélyreható ellentmondások még jobban kiéleződtek és fokozódtak.

A versailles-i béke, amellyel ez a háború végződött, csak erősebbé tette és elmélyítette az ellentmondásokat mind a győztesek és a legyőzöttek, mind a győztes országok között. Az ellentmondások kiéleződtek egyrészt az imperialista országok között, másrészt az imperialista országok és a gyarmatok között, valamint a kapitalista országokon belül a dolgozók és a burzsoázia között is. Mindehhez járultak azok a gyökeres ellentmondások, amelyek a tőkés országok és a Szovjetunió között vannak. Új háború veszélye lebegett a világ felett.

Az 1929 és 1933 között kitört gazdasági világválság újabb elkeseredett harcot váltott ki a felvevőpiacokért és a nyersanyagforrásokért, a tőkekivitel érdekében, a gyarmatok felosztásáért. Az imperialisták úgy kerestek kiutat a válságból, hogy új világháborúra és elsősorban a Szovjetunió elleni háborúra készültek.

1933 után az ipari termelés hanyatlása megállt, a válság különösfajtájú, tartós depresszióba ment át, majd megkezdődött az ipar valamelyes felélénkülése. Ez a felélénkülés azonban nem vezetett az ipar új, magasabb alapon való felvirágzásához, mint a multban. A tőkés világ ipara lassan haladt az 1929. évi

színvonal felé, de azt még el sem érte, amikor 1937 második felében új gazdasági válság kezdődött, amely elsősorban az Egyesült Államokat, majd Angliát és Franciaországot rázkódtatta meg, de más országokat is érintett. Míg 1933-ban a munkanélküliek száma a tőkés országokban elérte a 30 milliót, 1937-re pedig 14 millióra esett vissza, 1939 elején az új gazdasági válság következtében a munkanélküliek serege már ismét 18 millió embert számlált. A tőkés világ tehát még mielőtt a nemrégen lezajlott gazdasági válság csapásait kiheverhette volna, máris új válsággal állt szemben, amely egyre jobban és mélyrehatóbban rázkódtatta meg a tőkés országokat.

A kapitalizmusnak jóval kevesebb eszköze volt az új válságból való normális kijutásra, mint azelőtt. Ezért az imperialista országok közötti ellentmondások, valamint a burzsoázia és a proletariátus közötti ellentmondások még jobban fokozódtak.

Sztálin elvtárs 1939 márciusában, a SzK(b)P XVIII. kongresszusán tartott beszámolójában az új gazdasági válság eredményeképpen kiéleződött imperialista ellentmondásokat így jellemezte:

„Érthető, hogy a gazdasági helyzet ilyen kedvezőtlen fordulatának szükségképpen maga után kellett vonnia a hatalmak közötti viszonyok kiéleződését. Már a megelőző válság összekeverte a kártyákat s a fogyasztópiacokért és nyersanyagforrásokért folyó harc kiéleződésére vezetett. Az, hogy Japán elfoglalta Mandzsúriát meg Észak-Kínát, hogy Olaszország elfoglalta Abesszíniát — mindez a hatalmak közötti harc élességét tükrözte vissza. Az újabb gazdasági válságnak az imperialista harc további kiéleződésére kellett vezetnie és tényleg arra is vezet. Most már nem a piacokon folyó versenyről, nem kereskedelmi háborúról, nem dömpingről van szó. Ezek a harci eszközök már régen elégtelennek bizonyultak. Most a

világnak, az érdekszféráknak, a gyarmatoknak háborús úton való újrafelosztásáról van szó"[1].

Mindez odavezetett, hogy egyre erősödött az agresszív államoknak az a törekvése, hogy a gazdasági válság következtében országukon belül szenvedett veszteségeikért más, gyengén védett országok rovására szerezzenek kárpótlást.

Az agresszív országok — Németország, Japán és a hozzájuk csatlakozott Olaszország — az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország beleegyezésével és támogatásával a lehető leggyorsabban fel akarták szítani a világháború tüzét.

Németország legfőképpen az amerikai monopóliumok pénzügyi támogatásával rövid időn belül új, hatalmas hadiipart létesített, amely lehetővé tette, hogy hatalmas mennyiségű elsőosztályú fegyvert — harckocsikat, repülőgépeket, tüzérségi fegyvereket, legújabb típusú hadihajókat és másfajta fegyvereket gyártson.

A hitleri agresszió legelső és legfontosabb előfeltétele tehát az volt, hogy újjáélesztették Németország nehéziparát és hadiiparát.

A háború kirobbantását elősegítő másik fontos, döntő körülmény az volt, hogy Anglia és Franciaország kormánykörei provokációs imperialista politikát folytattak, amelyet a hitleri Németország „megbékéltetésének" politikájaként ismerünk. Ennek a politikának a követői lemondtak a kollektív biztonságról, nyíltan buzdították a fasiszta agresszorokat és politikájukat elsősorban a Szovjetunió érdekei ellen használták fel.

Ez a politika eredményezte a második világháborút.

Németország, amely az első világháborúban vereséget szenvedett és a versailles-i békeszerződés jár-

[1] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. Szikra 1951. 705. old.

mát nyögte, igyekezett helyreállítani nehéziparát, elsősorban a Ruhr-vidék kohászatát és hadiiparát. Erre azonban saját erejéből rövid idő alatt képtelen lett volna. Ekkor az Északamerikai Egyesült Államok és Nagybritannia szogálatkészen a német imperializmus segítségére sietett.

A német gazdasági életbe valósággal özönlöttek a dollármilliárdok hitel és befektetés formájában. Ennek elsősorban az volt a célja, hogy újjáélesszék és továbbfejlesszék a nehézipart.

Az amerikai, az angol és a német tőkék szorosan összefonódtak. Ez a folyamat különösen akkor erősödött, amikor Németországban Hitler és bandája ragadta magához a hatalmat.

Az amerikai dollárok aranyesője megtermékenyítette a hitleri Németország nehéziparát és ezzel együtt hadiiparát is. Ezek a dollármilliárdok újjáélesztették a német hadiipart és a hitlerrendszer kezébe fegyvert adtak, hogy megvalósíthassa hódító terveit.

A négy nagyhatalom — Nagybritannia, Németország, Franciaország és Olaszország — már 1933-ban aláírta Rómában az együttműködésről szóló egyezményt. Ez az egyezmény azt jelentette, hogy az angol és a francia kormány megegyezett a német és az olasz fasizmussal.

1935-ben Londonban aláírták az angol-német tengeri egyezményt. Ez az egyezmény lehetővé tette a német haditengerészetnek, hogy majdnem akkora flottája legyen, mint a francia hadiflotta. Ezenkívül arra is feljogosították Hitlert, hogy tengeralattjárókat építsen, amelyeknek tonnaűrtartalma az angol tengeralattjáró flotta tonnaűrtartalmának 45 százaléka volt.

Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok semmit sem tett a hitleristák ellen, amikor azok megszüntettek minden korlátozást, amelyet a versailles-i békeszerződés írt elő Németország fegyveres erőinek növelését illetően. Ilyen engedékenység láttán a né-

met fasiszta agresszorok étvágya napról-napra nőtt.

A tények az bizonyítják, hogy ebben az időszakban harc keletkezett a nemzetközi politika két irányvonala között. Az egyik irányvonal a békére, a kollektív biztonság megszervezésére irányuló harc irányvonala volt, amelyet a békeszerető népek közös erővel vívtak az agresszió ellen. Ezt az irányvonalat az emberiség haladó erőinek élén álló Szovjetunió vezette. Ezt az irányvonalat követte a szovjet diplomácia, melyet a békéért és a kollektív biztonságért vívott harc fáradhatatlan harcosa, a nagy Sztálin lelkesített és vezetett. A másik irányvonal a kollektív biztonság megszervezéséről, a fasiszta agresszió elleni cselekvésről való lemondás, a fasiszta agresszorok buzdításának és serkentésének vonala, amely elősegítette az új háború kirobbantását. Ezt az irányvonalat az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország reakciós körei és uralkodó osztályai követték.

Az új háborúra közvetlenül három agresszív állam készült: Németország, Japán és Olaszország.

Az olasz csapatok 1935 október 4-én hadüzenet nélkül, orozva behatoltak Abesszíniába. A fasiszta Olaszországnak Abesszínia elleni támadását és az ország leigázását még a burzsoá „nemzetközi jog" alapján sem lehet semmiképpen sem igazolni. Abesszínia elfoglalása egyben Anglia ellen irányuló csapás is volt, mert Angliának Európából Indiába, Ázsiába vezető útját is fenyegette.

Abesszínia a Népszövetség tagja volt, az abesszín kormány azonban hiába fordult a Népszövetséghez. Az olasz-abesszín háborúval kapcsolatban csak a Szovjetunió foglalt el az imperializmus és a gyarmati hódítások egész politikájával szembehelyezkedő elvi álláspontot.

A Szovjetunió szilárd és nyílt politikájának eredményeképpen a Népszövetség kénytelen volt agresszornak nyilvánítani Olaszországot és pénzügyi, vala-

mint gazdasági szankciókat alkalmazott vele szemben. Anglia és Franciaország hibájából azonban ezek a büntető rendszabályok felemás jellegűek voltak és nem terjedtek ki olyan fontos hadászati nyersanyagokra, mint például az ásványolaj. A Szuezi-csatornát sem zárták el, pedig Olaszország azon keresztül szállította csapatait Abesszíniába.

Olaszország, hogy szabad kezet kapjon, kilépett a Népszövetségből és fokozott ütemben kezdett fegyverkezni.

Az olasz csapatok 1936 nyarán elfoglalták egész Abesszíniát, a Népszövetség pedig 1936 július 4-én lemondott arról, hogy további büntető rendszabályokat alkalmazzon Olaszországgal szemben.

A fasiszta Németország is erőltetett ütemben készült a nyílt agresszióra: csapatait 1936 márciusában a demilitarizált Rajna-vidékre vitte, Franciaország határainak közelébe. Ezzel végképpen felrúgta a versailles-i békeszerződés katonai korlátozásait. Jóllehet a német fasisztáknak ez az akciója közvetlen veszélyt jelentett Franciaország számára, a francia reakció ebben az esetben sem tett semmit a hitleristák ellen, mert arra számított, hogy Németország elsősorban a Szovjetunió ellen fog háborúskodni.

1936 nyarán Németország és Olaszország nyílt katonai intervenciót kezdett a Spanyol Köztársaság ellen. Csapataikat Spanyolország területére, Franciaország hátába vezényelték, hadiflottájukat pedig a spanyol vizekre irányították. Ugyanakkor Németország megvetette a lábát Spanyolország északi részén és Spanyol-Marokkóban, Olaszország pedig Spanyolország déli részén és a Baleári-szigeteken. A német és az olasz fasiszták tehát elvágták Anglia és Franciaország tengeri útjait hatalmas ázsiai és afrikai gyarmataik felé.

A német és az olasz hódítók azonban most sem ütköztek Anglia és Franciaország ellenállásába, jól-

lehet a spanyolországi beavatkozás komoly és közvetlen veszélyt jelentett e két ország számára.

Léon Blum, az imperializmus hűséges lakája, a jobboldali szocialisták vezetője, aki abban az időben a francia kormány feje volt, „benemavatkozási politikát" követett a spanyolországi eseményekkel kapcsolatban. Blumot Franciaország, Anglia és az Egyesült Államok vezető körei is támogatták. A „benemavatkozási politikának" az volt a célja, hogy blokádgyűrűvel fojtsák meg a köztársasági Spanyolországot. A „benemavatkozás politikája" árulás volt Spanyolország és a spanyol nép ellen. A német és az olasz beavatkozók büntetlenül szélesítették ki háborújukat a spanyol nép ellen ugyanakkor, amikor a köztársasági Spanyolország meg volt fosztva annak lehetőségétől, hogy fegyvert vigyen be és segítséget kapjon külföldről.

A köztársasági Spanyolország igazságos szabadságharcát egyedül csak a Szovjetunió támogatta a nemzetközi proletariátus rokonszenve mellett.

Sztálin elvtárs ezt írta José Diaznak, a Spanyol Kommunista Párt főtitkárának küldött táviratában:

„A Szovjetunió dolgozói csak kötelességüket teljesítik, amikor erejükhöz mérten segítséget nyujtanak Spanyolország forradalmi tömegeinek. Tisztában vannak azzal, hogy Spanyolország felszabadítása a fasiszta reakciósok igája alól nem a spanyolok magánügye, hanem az egész haladó és élenjáró emberiség közös ügye"[2].

A három agresszív állam: Németország, Olaszország és Japán, katonai-politikai blokkban egyesült, hogy fokozhassa a háborús előkészületeket és a tömegek félrevezetését.

Németország és Olaszország 1936 október 25-én szerződést írt alá, amellyel hivatalosan is létrehozták a fasiszta Berlin—Róma-„tengelyt". Pontosan egy hónap

[2] Pravda. 1936 október 16.

múlva, 1936 november 25-én, Németország és Japán aláírta az úgynevezett „antikomintern egyezményt". Japán a Komintern elleni harc ürügye alatt háborúra készült, hogy meghódíthassa Kínát, Németország pedig összevonta erőit az Angliával és Franciaországgal való megütközés esetére. 1937 november 6-án Olaszország is nyíltan csatlakozott az „antikomintern egyezményhez". Így kialakult a három agresszív állam: Németország, Japán és Olaszország tömbje. Ezeknek az államoknak „kommunistaellenes blokkja" egész élével a Szovjetunió ellen irányult. A fasiszta agresszorok a „kommunista veszélyről" és a „Komintern elleni harcról" üvöltöztek és az európai népek éberségét igyekezték eltompítani, hogy könnyebben mészárszékre hajthassák őket.

Sztálin elvtárs a SzK(b)P XVIII. kongresszusán a háborús gyujtogatókról letépte az álarcot és feltárta azokat az okokat, amelyek arra késztették az agresszorokat, hogy katonai tömbjeiket és szövetségeiket a „vörös veszélyről" szóló kiabálással leplezzék.

„Manapság — mondotta Sztálin elvtárs — ugya. nem megy olyan könnyen, hogy egy állam egyszerre csak letépje magát a láncról és rohanjon egyenesen a háborúba, nem törődve a különféle szerződésekkel, nem törődve a közvéleménnyel. A burzsoá politikusok ezt elég jól tudják. A fasiszta főkolomposok is tudják. Ezért a fasiszta főkolomposok, mielőtt a háborúba belerohantak volna, elhatározták, hogy a már ismert módon megdolgozzák, azaz megtévesztik, becsapják a közvéleményt"[3].

Az angolok és franciák „benemavatkozás" ürügyével tűrték az agressziót és ezzel a fasiszta agresszorokat újabb kalandokra késztették.

Az új világháború kirobbantásában a következő lépést Japán tette meg.

---

[3] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 707. old.

Japán 1937 júliusában nyílt háborút kezdett Kína ellen, amely a második világháború befejezéséig tartott. A japán csapatok benyomultak Észak- és Közép-Kínába, elfoglalták Pekinget, Tiencsint, Sanghajt. Japán kezdte kiszorítani Kínából vetélytársait, Angliát és az Egyesült Államokat, amelyek ott óriási tőkéket fektettek be.

A kínai nép hősiesen ellenállt a japán területrablóknak és meghiúsította a japán imperializmusnak Kína gyors meghódítására irányuló tervét. A japán hadsereg nagy ember- és hadianyagveszteségeket szenvedett, a japán imperialisták ezért kénytelenek voltak elhalasztani a további hódításokra vonatkozó terveiket.

Japán a Kína ellen viselt háborúval komoly csapást mért az Egyesült Államok és Anglia érdekeire. Az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánya mégsem tett semmit a japán militaristák ellen. A „megbékéltetők" politikájának az volt a célja, hogy Japánt a Szovjetunió ellen uszítsák és kirobbantsák a japán-szovjet háborút. A Szovjetunió azonban nem adott alkalmat az amerikai-angol-francia imperialistáknak arra, hogy viszályt provokálhassanak ki a Szovjetunió és Japán között. A szovjet diplomácia keresztülhúzta ezeket a számításokat.

A Szovjetunió következetesen folytatta a béke és a nemzetközi együttműködés politikáját. Ugyanakkor a Lenin—Sztálin pártja által vezetett szovjet nép állandóan erősítette hazánk védelmi képességét, a Vörös Hadsereg és a Vörös Hajóhad harci felkészültségét és az országot aktív védelemre készítették elő.

A Szovjetunió számos fontos lépést tett nemzetközi pozíciói és a nemzetközi együttműködés megszilárdítása érdekében, a béke érdekében.

A Szovjetunió 1934 szeptemberében, 30 állam meghívására belépett a Népszövetségbe. Országunk sohasem becsülte túl a Népszövetség jelentőségét, a szovjet kormány mégis lehetségesnek tartotta a Nép-

szövetségbe való belépést. Azt tartotta, hogy bármily gyenge is e szervezet, szószékül szolgálhat az agresszorok leleplezésére s valamelyest, ha kis mértékben is, a béke eszköze lehet, amely késlelteti a háború kitörését. „Az a körülmény, hogy a Szovjetuniót 30 állam meghívta a Népszövetségbe, — mondotta Molotov elvtárs — semmiképp nem csökkenti a Szovjetunió nemzetközi tekintélyét, hanem éppen az ellenkezőjét igazolja. Mi ezt a tényt aktíváink oldalára írjuk"[4].

A Szovjetunió a Népszövetségbe való belépését arra használta fel, hogy még jobban fokozza a kollektív biztonságért vívott harcot.

1935 május 2-án a Szovjetunió és Franciaország az agresszorok esetleges támadása ellen kölcsönös segélynyujtási szerződést írt alá.

1935 május 16-án a Szovjetunió ugyanilyen szerződést kötött Csehszlovákiával. A szovjet-csehszlovák szerződés aláírásakor igen fontos kikötést vettek fel a jegyzőkönyv második pontjába. Ez a kikötés így hangzik: „Egyidejűleg mindkét kormány elismeri, hogy a kölcsönös segélynyujtás kötelezettsége mindkét fél részéről csak akkor lép érvénybe, ha a jelen szerződésben megállapított feltételek fennállása esetén a támadás áldozatának Franciaország is segítséget nyujt." Ennek a kikötésnek az volt a célja, hogy Franciaországot megfossza annak lehetőségétől, hogy ne teljesítse kötelezettségét és ne nyujtson Csehszlovákiának segítséget abban az esetben, ha Németország megtámadja Csehszlovákiát, valamint megfossza attól a lehetőségtől is, hogy a Csehszlovákiának nyujtandó segély minden terhét a Szovjetunióra hárítsa.

A Szovjetunió 1936 március 12-én agresszió esetére kölcsönös segélynyujtási szerződést kötött a Mongol Népköztársasággal.

A Szovjetunió határozott álláspontja elhárította

[4] *Molotov.* Cikkek és beszédek. 1935—1936. 14. old. (oroszul).

a Mongol Népköztársaságot fenyegető japán támadást. Sztálin elvtárs még a szerződés aláírása előtt, 1936 március 1-én beszélt a „Scripps—Howard Newspaper" amerikai ujságtröszt elnökével, Roy Howarddal és ekkor kijelentette: „Abban az esetben, ha Japán elhatározza, hogy megtámadja a Mongol Népköztársaságot és merényletet követ el annak függetlensége ellen, nekünk meg kell segítenünk a Mongol Népköztársaságot... Ugyanúgy megsegítjük a Mongol Népköztársaságot, amint 1921-ben is megsegítettük"[5].

1937 augusztus 21-én, a kínai népnek a japán beavatkozók ellen vívott harca hevében a szovjet kormány javaslatára kölcsönös megnemtámadási szerződés jött létre a Szovjetunió és a Kínai Köztársaság között.

Ennek a szerződésnek az aláírása megmutatta, hogy a Szovjetunió népei baráti érzésekkel viseltetnek a nagy kínai nép iránt. Azok a megnemtámadási és kölcsönös segélynyujtási szerződések, amelyeket a Szovjetunió kötött a szomszédos országokkal és Franciaországgal, megszilárdították a Szovjetunió helyzetét és megnehezítették a világháború kirobbantását.

*

Anglia és Franciaország, azzal, hogy lemondott a kollektív biztonság politikájáról és áttért a „benemavatkozás" álláspontjára, a fasiszta Németországot a hódítások útjára terelte.

A Szovjet Hadsereg a fasiszta Németország szétzúzásakor titkos okiratokat zsákmányolt, amelyek a hitleri Németország, valamint az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánykörei között fennállott kapcsolatokról tesznek tanúbizonyságot. Ezek a

[5] *Sztálin.* Beszélgetés a „Scripps—Howard Newspaper" amerikai ujságtröszt elnökével, Roy Howarddal. Partyizdat 1937. 5. old. (oroszul).

nyilvánosságra hozott okiratok mindennél ékesebben bizonyítják, hogyan kereskedtek arcátlan módon a nyugati hatalmak diplomatái az idegen területekkel.

Lord Halifax, angol miniszter, még 1937 november 19-én tárgyalt Hitlerrel. A tárgyalás folyamán Lord Halifax az angol kormány nevében biztosította Hitlert: az angol kormány jóindulatúan kezeli Németországnak azokat a terveit, hogy „meg akarja szerezni" Danzigot, Ausztriát és Csehszlovákiát. „Anglia csak abban van érdekelve, — mondotta Lord Halifax — hogy ezek a változások békés fejlődés útján jöjjenek létre és hogy el lehessen kerülni azokat a módszereket, amelyek messzemenő megrázkódtatásokat okozhatnának, amit sem a Führer, sem a többi ország nem kíván"[6].

A hitleristák nem sokáig várattak magukra. A fasiszta csapatok 1938 márciusában betörtek Ausztriába és az országot erőszakkal Németország területéhez csatolták. Ausztria sohasem tartozott Németország területéhez — sem az első világháború előtt, sem azután. Németország az idegen terület nyílt imperialista elrablását nem mentegethette szokásos frázisaival, hogy „harcol" a versailles-i békeszerződés ellen, hogy helyreállítja az „igazságot". Ausztria megszállása új csapás volt Anglia és Franciaország érdekeire. Ez azonban nem zavarta a „megbékéltetőket".

Angliának és Franciaországnak Ausztria megszállása idején tanúsított magatartása ismét bebizonyította, hogy ezek az országok a fasiszta agresszorok buzdításának politikáját folytatják és a német agressziót kelet felé, a Szovjetunió ellen igyekeznek irányítani.

Egyedül a Szovjetunió emelte fel intő szavát a fasiszta agresszió ellen. A szovjet kormány 1938 május 17-én jegyzékkel fordult a nagyhatalmakhoz,

---

[6] Történelemhamisítók (Történelmi megállapítás). Szikra 1951. 26. old.

amelyben kijelentette, hogy hajlandó a Népszövetségben vagy azon kívül, más nagyhatalmakkal együtt haladéktalanul megvitatni azokat a gyakorlati rendszabályokat, amelyek megállíthatnák az agresszió továbbfejlődését és kiküszöbölhetnék az új világháború egyre növekvő veszélyét.

A fasiszta agresszorok angol-amerikai cinkosai azonban süketek maradtak a Szovjetunió felhívásával szemben. Továbbra is olyan politikát folytattak, hogy kirobbanthassák a második világháborút. Ebben a bűnös politikai játékban a népek élete, szabadsága és függetlensége volt a tét.

Sztálin elvtárs a SzK(b)P XVIII. kongresszusán leleplezte az Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok által folytatott „benemavatkozási politika" provokációs jellegét és ezt mondta:

„A benemavatkozás politikáját formálisan a következőképpen lehetne jellemezni: «hadd védekezzék minden ország az agresszorral szemben, ahogy akar és ahogy tud, miránk ez nem tartozik, mi kereskedni fogunk az agresszorokkal is, áldozataikkal is». A valóságban azonban a benemavatkozás politikája az agressziónak való kedvezést jelenti, a háború szabadjára engedését — következésképpen világháborúba való átcsapását. A benemavatkozás politikáját ez a törekvés, ez a kívánság hatja át: nem zavarni az agresszorokat abban, hogy elvégezzék sötét munkájukat; nem zavarni, mondjuk, Japánt abban, hogy háborúba bonyolódjék Kínával, de még jobb, ha a Szovjetunióval; nem zavarni, mondjuk, Németországot abban, hogy elmerüljön az európai ügyek hínárjában, hogy háborúba keveredjék a Szovjetunióval; hadd süppedjen bele a háború valamennyi részvevője mélyen a háború mocsarába; titokban még biztatgatni is kell őket, hadd gyengítsék és erőtlenítsék egymást, azután pedig, amikor már eléggé legyengültek — kilépni friss erőkkel a színre, természetesen «a béke

érdekében» és diktálni a legyengült háborús feleknek a feltételeket.

Így olcsó is, kellemes is!"[7].

A német agresszió láncában Ausztria után Csehszlovákia megszállása volt a következő láncszem.

Az angol-francia imperialisták már jóval a müncheni árulás előtt elhatározták, hogy kiszolgáltatják Csehszlovákiát a német rablóknak.

A Csehszlovák Köztársaság halálos ítéletét 1938 április végén mondták ki az angol és francia kormány képviselőinek londoni értekezletén. Az értekezleten Chamberlain angol miniszterelnök kijelentette: „Ha Németország óhajtaná ezt a megsemmisítést (a csehszlovák állam megsemmisítéséről van szó — *Sz. M.*), őszintén szólva, a miniszterelnök nem látja, mily módon lehetne ebben megakadályozni . . ."[8]

A francia kormány Csehszlovákia elárulásában engedelmesen követte az angolokat, jóllehet kölcsönös segélynyujtási szerződése volt Csehszlovákiával.

1938 szeptemberében erősödött Németország nyomása Csehszlovákiára. Chamberlain szeptember 15-én Hitler berchtesgadeni birtokára repült, hogy ott megbeszélést folytasson Hitlerrel. Ezután, szeptember 17-én és 18-án Londonban tanácskoztak az angol és a francia miniszterek, majd szeptember 19-én, vagyis négy nappal Hitler és Chamberlain megbeszélése után, az angol és a francia kormány különleges ultimátumban követelte a csehszlovák kormánytól, hogy a Szudéta-vidéket és más területeket engedjen át Németországnak.

Chamberlain 1938 szeptember 22-én ismét Hitlerhez repült Godesberg városába és beszámolt arról, hogy az angol és a francia miniszterek milyen határozatokat hoztak.

---

[7] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 709. old.

[8] Okmányok és adatok a második világháború előzményeiről. 1. köt. Révai. 102. old.

A csehszlovák kormány tiltakozások és kérések sorozatával fordult Anglia és Franciaország kormányához, de semmi sem segített.

Egyedül a szovjet kormány volt az, amely — elvállalt kötelezettségeihez híven — szeptember 20-i táviratában kijelentette, hogy feltétel nélkül hajlandó szerződésbeli kötelezettségeit teljesíteni Csehszlovákiával szemben. A nyugati hatalmak azonban elutasították a szovjet kormánynak azt a javaslatát, hogy megvédi Csehszlovákiát. A Szovjetállam Sztálin elvtárs vezetésével leleplezte a „müncheniek" alattomos szándékait.

„Azt lehetne hinni, — mondotta Sztálin elvtárs — hogy Csehszlovákia területeit ama kötelezettség fejében engedték át a németeknek, hogy azok háborút kezdenek a Szovjetunió ellen..."[9]

A béke ellen irányuló összeesküvés fő részvevői által jóelőre előkészített szégyenletes machinációt 1938 szeptember 29-én és 30-án vitték tető alá Münchenben, a négy nagyhatalom — Németország, Anglia, Franciaország és Olaszország — tanácskozásán.

A müncheni értekezlet határozataiban Csehszlovákiát arra kötelezték, hogy tíz nap alatt adja át Németországnak a határmenti területeket, vagyis nemcsak a Szudéta-vidéket, hanem az Ausztria mellett elterülő déli területeket is, minden határmenti erőddel, ipari vállalattal és közlekedési eszközzel együtt.

A csehszlovák képviselőket nem engedték be az értekezletre. Az egyezmény aláírása után csak azért hívták meg őket, hogy közöljék velük a kész döntést. A döntés fellebbezési jog nélkül hozott ítélet volt. A hitleri Németország csapatai 1938 október 1-én megkezdték Csehszlovákia határmenti területeinek megszállását.

Ebben az esetben is a Szovjetunió volt az egyet-

---

[9] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 711. old.

len nagyhatalom, amely aktívan fellépett Csehszlovákia függetlenségének és nemzeti jogainak védelmében. A szovjet kormány hivatalosan kijelentette, hogy hajlandó Csehszlovákiának segítséget nyujtani a Németország elleni harcban. A szovjet kormány ugyanakkor hangsúlyozta: a Csehszlovákiával kötött kolcsönös segélynyujtási egyezmény egyidejűleg Franciaországtól is megköveteli, hogy lépjen fel Csehszlovákia védelmében. Franciaország azonban ismét megtagadta kötelessége teljesítését.

Az a hallatlan árulás, amelyet a francia és az angol kormány elkövetett a csehszlovák nép ellen, egyáltalán nem volt véletlen. Ez csak egyik epizódja volt annak a következetes politikának, amelynek az volt a célja, hogy a hitleri agressziót keletre irányítsák. A müncheni tragédia a második világháború előjátéka volt.

Anglia és Franciaország azonban nem érte be Csehszlovákia kiszolgáltatásával, hanem ugyanakkor széleskörű politikai egyezményt is sietett aláírni Hitlerrel.

1938 szeptember 30-án írták alá az angol-német deklarációt, amelyben kijelentették, hogy a továbbiakban is közösen kívánják megvizsgálni a nemzetközi kérdéseket (egyszerűbben: továbbra is közösen akarnak az országokkal és népekkel kereskedni), hogy ezzel kiküszöbölhessék „a nézeteltérésekre adódható ürügyet". 1938 december 6-án hasonló deklarációt írt alá Németország és Franciaország.

A müncheni egyezményhez hasonlóan mindkét deklaráció világosan bebizonyította, hogy Anglia és Franciaország lemondott a kollektív biztonság elvéről és igyekszik maga felől elhárítani a hitleri agressziót, megnyitni számára a kapukat a Szovjetunió felé.

Az Egyesült Államok reakciós, szovjetellenes körei teljes mértékben átvették Angliának és Franciaországnak ezt a politikáját.

A nemzetközi reakció 1938 nyarán kísérletet tett arra, hogy fegyveres úton meggyőződjék a Szovjetunió erejéről. Ilyen céllal fegyveres viszályt provokáltak ki Távolkeleten, a Haszan-tó vidékén.

Július 29-én a japán militaristák váratlanul megtámadták a szovjet határőrséget. Ennek az aljas támadásnak az volt a célja hogy kompromittálják a Szovjetunió Fegyveres Erőit, bebizonyítsák a Szovjetunió „gyengeségét" és ezzel kedvező feltételeket teremtsenek a szocializmus országa ellen irányuló új támadásokhoz.

Az imperialisták szándéka azonban csúfos kudarcot vallott. A szovjet csapatok megsemmisítő csapást mértek a japán hódítókra. A Szovjetunió bebizonyította, hogy ereje megdönthetetlen. A saját képességeit túlbecsülő kalandorok kellő leckét kaptak.

Az egész világ békéjét védelmező szovjet kormány külpolitikájában a Szovjetállam egyre növekvő gazdasági, politikai és katonai hatalmára támaszkodott.

Sztálin elvtárs 1939 márciusában, a SzK(b)P XVIII. kongresszusán mélyrehatóan elemezte a nemzetközi helyzetet és leleplezte a müncheniek provokációs terveit.

Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy az a nagy és veszélyes játék, amelyet a benemavatkozás politikájának hívei kezdtek, komoly kudarccal végződhet számukra.

Sztálin elvtárs a szovjet külpolitika békés jellegét hangsúlyozta, ugyanakkor élesen elítélte a müncheni háborús gyujtogatókat és ezt mondotta: „Mi nem félünk az agresszorok fenyegetéseitől és készek vagyunk arra, hogy kétszeresen adjuk vissza azoknak a háborús gyujtogatóknak minden ütését, akik megkísérlik megsérteni a szovjet határok érintetlenségét"[10].

---

[10] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 713. old.

Sztálin elvtárs a következőkben határozta meg a párt feladatait a külpolitika terén:

„1. Folytassuk továbbra is a béke és a kereskedelmi kapcsolatok megerősítésének politikáját minden országgal;

2. Legyünk óvatosak, nehogy országunkat konfliktusba vigyék a háborús provokátorok, akik megszokták, hogy idegen kezek kaparják ki számukra a gesztenyét;

3. Mindenképpen növeljük Vörös Hadseregünk és Vörös Hadiflottánk harci erejét;

4. Erősítsük a nemzetközi baráti kapcsolatokat a világ dolgozóival, akiknek érdeke a népek közti béke és barátság"[11].

Sztálin elvtárs beszéde a béke és a figyelmeztetés hangja volt. A háborús gyujtogatók szándékai le voltak leplezve.

*

A müncheni árulás fokozta Európában a nyugtalanságot.

Az angol és a francia diplomaták az egekig dicsőítették a müncheni megegyezést és feldícsérték Chamberlain meg Daladier „sikereit". Mintegy parancsszóra megkezdődött a hitlerbarát és szovjetellenes propaganda.

De még az angol és a francia politikai körök jobboldali táborában is akadtak olyan politikusok, akik messzebb láttak, mint a müncheni megegyezés szerzői és rendezői. Ezek a politikusok meglátták, hogy München eredményei Anglia és Franciaország nemzeti érdekei ellen irányulnak.

Ezeknek az országoknak és az egész világnak demokratikus közvéleménye mély felháborodással tiltakozott a „megbékéltetők" végzetes politikája ellen.

---

[11] Ugyanott, 714. old.

Az angol és a francia kormánykörök politikája újabb támadásra ösztökélte a fasiszta agresszorokat. Csehszlovákia a müncheni árulás következtében meggyengült. Az ország elvesztette területének és lakosságának körülbelül egyharmadát. Hitler kezdett nyíltan beavatkozni Csehszlovákia belügyeibe. Beneš, a Csehszlovák Köztársaság elnöke, berlini nyomásra kénytelen volt lemondani.

Néhány nappal München után Hitler saarbrükkeni beszédében bejelentette az új német erődítmények kiépítésének a programját. Németország kijelentette, hogy olyan tengeralattjáró flottát szándékszik építeni, amely tonnaűrtartalomra az angol flottával egyenlő.

Hitler kormánya előkészületeket tett, hogy véglegesen megszállja Csehszlovákiát. Ebben Horthynak, Magyarország diktátorának személyében jó segítőtársra talált. Hitler ígéretet kapott, hogy ha nem sikerül Csehszlovákiát „diplomáciai" úton karmaiba kaparintania és fegyveres erővel kellene fellépnie, akkor Horthy fegyveres segítséget fog nyujtani.

Csehszlovákia új elnökét, Háchát, és külügyminiszterét, Chvalkovskýt, akik a nyugati hatalmak imperialista főkolomposainak bábjai voltak, 1939 március 14-én Berlinbe rendelték. Ott felszólították őket, hogy írjanak alá egy okiratot, melynek értelmében Csehország és Morvaország Németországhoz kerül, Szlovákiát „önálló" államként különválasztják és Németország alá rendelik, Kárpát-Ukrajnát pedig Magyarországhoz csatolják.

Az áruló Hácha és Chvalkovský aláírta ezt az okiratot. A fasiszta Németország csapatai megszállták Csehszlovákiát.

Anglia és Franciaország még az ujját sem mozdította meg Csehszlovákia védelmében. Kijelentették, hogy elismerik a befejezett tényeket, jóllehet előbb, a hírhedt müncheni egyezményben, ünnepélyesen

biztosították Csehszlovákia új határainak sérthetetlenségét és megingathatatlanságát.

Egyedül a szovjet kormány bélyegezte meg Csehszlovákia megszállását, amelyet a hitleri Németország Anglia és Franciaország segítségével hajtott végre. A szovjet kormány ezt a tettet önkénynek, erőszaknak és agressziónak nyilvánította.

A szovjet kormány 1939 március 18-i jegyzékében kijelentette: nem ismeri el törvényesnek a német kormány cselekedetét, mert Háchának nem volt joga arra, hogy saját népe beleegyezése nélkül aláírja azt az okiratot, amelynek értelmében Csehszlovákiát Németországhoz csatolták. A szovjet jegyzék hangsúlyozta, hogy Németország cselekedetei fokozták az egyetemes béke veszélyeztetését, megbontották a politikai egyensúlyt Közép-Európában, növelték a már korábban fennálló nyugtalanság elemeit Európában és új csapást mértek a népek biztonságérzetére.

A szovjet kormány kijelentette, hogy hajlandó teljesíteni kötelezettségeit, amelyeket az 1935 május 16-án Csehszlovákiával kötött kölcsönös segélynyujtási szerződésben magáravállalt. Hácha és Chvalkovský aljas, népáruló kapitulációja azonban meghiúsította Csehszlovákia ellenállását, Franciaország kormánya pedig közömbösen nézte a szeme előtt lezajló megszállást.

Ausztria és Csehszlovákia megszállása kiszélesítette a német agresszor működési területét. A fasiszta Németország nagy zsákmányra tett szert. Kezébe került a csehszlovák ipar, nyersanyagkészletek, hadianyag, ásványolaj és élelmiszer. A hitleristák közeledtek Délkelet-Európa országai felé.

Csehszlovákia megszállása után a fasiszta Németország nyíltan kezdett készülődni a háborúra.

A hitleristák véleménye szerint Lengyelországon volt a sor. Lengyelország birtokbavétele kezükbe adta

volna Franciaország legutolsó keleteurópai szövetségesét; Lengyelországra azért is szükségük volt a hitleristáknak, hogy felvonulási területként használhassák a Szovjetunió elleni támadáshoz.

Hitler megkezdte Lengyelország „diplomáciai" bekerítését és a Lengyelországot környező államokat magának rendelte alá.

1939 március 23-án német-román gazdasági szerződést kotóttek, amelynek értelmében a román gazdasági életet a német érdekeknek vetették alá. Románia a fasiszta Németország agrárfüggvényévé változott. A hitleristák Románia megkaparintása után fokozták nyomásukat Magyarországra és az országot teljesen hatalmuk alá kényszerítették. Magyarország 1939 márciusában csatlakozott az úgynevezett „antikomintern egyezményhez". A hitleristák 1939 március 22-én agressziót követtek el Litvániával szemben. Nyomásukra Litvánia egyezményt írt alá, melynek értelmében a Nyeman-vidéket és Klaipéda kikötőjét átengedi Németországnak. A hitleristák erőltetett ütemben építették be ügynökségeiket Észtországba, Litvániába és Lettországba. Felvették a kapcsolatot Finnország fasiszta vezetőjével, Mannerheimmel is.

Mussolini, Olaszország fasiszta diktátora, sem maradt el Hitler mögött a dühödt háborús készülődésben.

Olaszország fasiszta vezetői nyíltan bejelentették „természetes igényeiket" a Franciaországhoz tartozó Nizza, Savoya, Tunisz és Dzsibuti területére. Olaszország ezekben a követeléseiben Németország segítségére támaszkodott. Hitler a Reichstagban 1939 január 30-án kijelentette, hogy „egy Olaszország elleni háború esetén Németország Olaszország oldalára fog állni".

Az angol és a francia reakciósok azonban ezekből az új agressziós cselekedetekből sem okultak. Az

ő erőfeszítésüknek köszönhető a Spanyol Köztársaság végleges elárulása.

Anglia és Franciaország 1939 február 27-én hivatalosan kijelentették, hogy elismerik Franco generálist és kölcsönösen követeket küldtek Franco-Spanyolországba.

Ez a nyilvánvalóan elnéző magatartás az agresszióval szemben feloldotta Németország és Olaszország kezét. A két agresszor haladéktalanul élt is az alkalommal.

A fasiszta Olaszország csapatait 1939 áprilisában átdobta Albániába és megtörve az albán nép hősies ellenállását, leigázta ezt az országot. 1939 tavaszán Németország egyoldalúan felbontotta a németlengyel megnemtámadási szerződést, amelyet még 1934-ben kötöttek. És végül 1939 május 22-én Németország és Olaszország aláírta az egymásközötti katonai és politikai szerződést.

A két agresszív ország katonai szövetsége befejezett tény lett. Kibontakoztak a háborút megelőző időszak feszültséggel telített eseményei.

Milyen volt ebben a helyzetben a Szovjetunió politikája és milyen volt Nagybritannia, Franciaország és az Egyesült Államok politikája?

„Az igazság az, hogy Anglia és Franciaország az Egyesült Államok kormányzó köreinek támogatásával 1939 végzetes tavaszán és nyarán is, mikor a háború már küszöbön állott, régi politikai vonalukat folytatták. Ez a politika a hitleri Németországot provokációs módon a Szovjetunió ellen uszította. Olyan politika volt ez, amelyet megtévesztés céljából nemcsak a Szovjetunióval való együttműködési készség képmutató frázisaival lepleztek, hanem egyes átlátszó diplomáciai manőverekkel is; ezeknek célja az volt, hogy a népek közvéleménye előtt álcázzák politikai irányvonaluk valóságos jellegét"[12].

[12] Történelemhamisítók. 38—39. old.

Ilyen diplomáciai manőverezést jelentettek mindenekelőtt azok a tárgyalások, amelyeket Anglia és Franciaország a Szovjetunióval 1939-ben kezdett.

A kölcsönös segélynyujtási hármas egyezmény megkötésére vonatkozó tárgyalások — amelyeket egyik részről Anglia és Franciaország, másik részről pedig a Szovjetunió folytatott — 1939 márciusában kezdődtek és körülbelül négy hónapig tartottak.

A tárgyalásokon a szovjet kormányt V. M. Molotov képviselte.

A tárgyalás folyamán az Egyesült Államok által támogatott Anglia és Franciaország kormányzó köreinek alattomos szándékai teljesen világossá váltak. A szovjet kormány igyekezett széleskörű és egyenjogúságon alapuló megegyezést elérni a nyugati hatalmakkal, amely Németországot visszatarthatta volna az európai háború kirobbantásától. Ugyanakkor az angol és francia körök úgy számítottak, hogy ezeket a tárgyalásokat egészen más célok érdekében használják fel. Anglia és Franciaország kormányai országuk közvéleményének nyomására kénytelenek voltak ugyan tárgyalásokat kezdeni a Szovjetunióval, valójában azonban becsapták saját népüket, áruló és aljas, kétkulacsos játékot űztek.

Az angol-francia háborús provokátoroknak az volt a céljuk, hogy Németországot a lehető leghamarabb ráuszítsák a Szovjetunióra. A moszkvai tárgyalásokat csupán arra használták, hogy álcázzák ezt a céljukat. Ez már abból is látható, hogy a moszkvai tárgyalásokkal párhuzamosan Londonban titkos tárgyalásokat folytattak a fasiszta Németország képviselőivel.

A szovjet kormány leleplezte az angol és a francia kormánykörök szándékait és meghiusította aljas manőverüket.

A szovjet kormány a tárgyalások minden szaka-

szán nyílt és érthető javaslatokat tett, amelyek mind az európai béke ügyét szolgálták.

A szovjet kormány javaslatainak az volt a céljuk, hogy Anglia, Franciaország és a Szovjetunió kössön valódi kölcsönös segélynyujtási egyezményt az agresszorok ellen; Anglia, Franciaország és a Szovjetunió biztosítsa Közép- és Kelet-Európa államainak biztonságát, köztük kivétel nélkül mindazon európai országok biztonságát is, amelyek szomszédságban voltak a Szovjetunióval; Anglia, Franciaország és a Szovjetunió kössön konkrét katonai egyezményt, amelyben leszögezik, hogy milyen formában és milyen mértékben nyujtsanak haladéktalan segítséget egymásnak és az általuk garantált országoknak az agresszorok támadása esetén.

Az angolok és a franciák különféle diplomáciai mesterkedésekhez és fogásokhoz folyamodtak. A tárgyalások folyamán igyekeztek a Szovjetunióra hárítani minden áldozatot az esetleges hitleri agresszió esetén. Az angol és a francia reakciós körök megszokták, hogy mások kaparják ki nekik a gesztenyét és ezért semilyen kötelezettséget nem akartak vállalni a Szovjetunióval kapcsolatban. Nem akarták, hogy az egyezményben pontosan körülhatárolják, milyen segítséget kell Angliának és Franciaországnak nyujtania abban az esetben, ha a fasiszta Németország megtámadja a Szovjetuniót. Ellenezték, hogy a szovjet csapatok Lengyelország területére léphessenek abban az esetben, ha Angliának, Franciaországnak segítséget kell nyujtania Lengyelország számára a német támadás ellen. Semilyen biztosítékot sem akartak adni a balti államoknak. Végül igyekeztek a szerződésbe egy olyan pontot becsempészni, mely szerint a kölcsönös segélynyujtási kötelezettség nem terjed ki arra az esetre, ha a Szovjetuniót Lettországon, Észtországon, Litvánián vagy Finnországon keresztül érné támadás. Ilyen szellemben állították

össze azt az angol javaslatot is, amelyet 1939 május 8-án terjesztettek elő.

Molotov elvtárs a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének 1939 május 31-i, harmadik ülésszakán tartott beszámolójában az egész világ előtt leleplezte az angol és a francia kormánykörök szégyenletes magatartását és diplomáciai cselfogásait, amelyeket a Szovjetunióval folytatott tárgyalások idején alkalmaztak.

Molotov elvtárs rámutatott arra, hogy az angolok és a franciák biztosítani akarták maguknak a Szovjetunió segítségét azon esetre, ha az agresszorok megtámadnák Lengyelországot és Romániát, biztosítani akarták magukat az agresszorok közvetlen támadása ellen. De ugyanakkor nyitva hagyták azt a kérdést, hogy a Szovjetunió számíthat-e az ő segítségükre, ha Németország vagy valamelyik más agresszív állam közvetlenül megtámadná a Szovjetuniót. Egy másik kérdést is megoldatlanul hagytak: résztvesznek-e a Szovjetunió északnyugati határain fekvő kis államok biztosításában, ha ezek az államok nem tudnák megvédeni semlegességüket az agresszorok támadásával szemben.

„Könnyű megérteni, — olvashatjuk a „Történelemhamisítók" című könyvben — hogy az angol javaslat valójában nem annyira Moszkvának, mint inkább Berlinnek szólt. A németeknek azt ajánlották, hogy támadják meg a Szovjetuniót, és értésükre adták, hogy Anglia és Franciaország semlegesek maradnak, ha a német támadást a Baltikumon keresztül fogják végrehajtani"[13].

Ugyanakkor, amikor Moszkvában tárgyalások folytak a Szovjetunió, Anglia és Franciaország között, a nemzetközi reakció újból elhatározta, hogy szuronnyal próbálja ki a Szovjetunió hatalmát.

Miként egy évvel ezelőtt, most is a japán milita-

[13] Történelemhamisítók. 47. old.

risták kezdték a szovjetellenes kalandot. Támadásuk tárgya ez alkalommal a Mongol Népköztársaság volt, amellyel a Szovjetunió 1936 márciusában kölcsönös segélynyujtási szerződést kötött.

A japán csapatok Mandzsúria területéről kiindulva, 1939 májusában támadást hajtottak végre a Mongol Népköztársaság határőrsége ellen, 20 kilométernyire a Halhin-folyótól keletre.

A szovjet csapatok a mongol csapatok segítségére siettek. A harcok 1939 őszéig megszakításokkal folytak. Végeredményben a szovjet és a mongol csapatok bekerítették és megsemmisítették a japán csapatokat.

A Halhin-folyó mentén lezajlott események bebizonyították, hogy a szovjet kormány híven és becsületesen teljesíti a kölcsönös segélynyujtási egyezményekben vállalt kötelezettségeket. Ezek az események megmutatták a Szovjetunió óriási erejét, hatalmát és élenjáró haditechnikával felszerelt hadseregének ütőképességét.

Így tehát a Szovjetunió bebizonyította békeakaratát és azt a hajlandóságát, hogy teljesíti a magáravállalt kötelezettségeket, de az angol és a francia reakciósok igyekeztek elhúzni a Szovjetunióval folyó tárgyalásokat.

Nyilvánvaló lett, hogy Anglia és Franciaország nem gondolt semilyen komoly szerződésre a Szovjetunióval. Minden erőfeszítésük csak arra irányult, hogy Hitlert támogassák, a Szovjetuniót elszigeteljék, Németország megtámadhassa a Szovjetuniót és eközben ne találkozzon ellenállással Anglia és Franciaország részéről.

A szovjet kormány „Okmányok és adatok a második világháború előzményeiről" címen olyan adatokat hozott nyilvánosságra, amelyek teljesen leleplezik az angol kormány kétkulacsos politikáját az 1939-ben a Szovjetunióval folytatott tárgyalások során.

Az angol kormány még 1939 júniusában titkos

tárgyalásokat folytatott a hitleri Németországgal katonai, politikai és gazdasági egyezmény megkötése céljából, hogy ezzel buzdítsák Hitlert a Szovjetunió elleni háborúra.

Dirksen, londoni német követ, jelentéseiből azt látjuk, hogy az angol-német tárgyalásokban sokat emlegették a «nagy tereknek» a nagyhatalmak, nevezetesen pedig Anglia és Németország között történő elhatárolását"[14]. Dirksen későbbi jelentései szerint Londonban az a vélemény alakult ki, hogy a moszkvai tárgyalások az angol kormánynak „... csak a Németországgal létrehozandó tulajdonképpeni megbékélés segédeszközei ..." Ezek „... feleslegessé válnak, — írta Dirksen — amint elérték az egyetlen fontos ... célt: a Németországgal való megállapodást"[15].

A Sztálin elvtárs által irányított szovjet diplomáciai kar leleplezte az angol és a francia politikusok igazi céljait az 1939 nyarán lezajlott moszkvai tárgyalásokon és levonta a megfelelő következtetéseket.

Angliának és Franciaországnak a tárgyalások folyamán tanúsított áruló magatartása bebizonyította, hogy a Szovjetuniónak csak két választása maradt:

„*Vagy* elfogadja önvédelem céljából Németország ajánlatát, hogy kössenek megnemtámadási szerződést s ezzel biztosítsa a Szovjetunió számára a békét bizonyos időre, amelyet a Szovjetállam arra használhat fel, hogy jobban előkészítse erőit az agresszor esetleges támadásának visszaverésére,

vagy elutasítja Németországnak a megnemtámadási szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatát, s ezzel módot ad a nyugati hatalmak háborús provokátorainak arra, hogy a Szovjetuniót azonnal fegyveres konfliktusba sodorják Németországgal, a Szovjetunió

---

[14] Okmányok és adatok a második világháború előzményeiről. 2. kot. 60. old.

[15] Ugyanott, 120. old.

szempontjából teljesen kedvezőtlen viszonyok között, amikor az teljesen el van szigetelve"[16].

A békeszerető sztálini külpolitika megbénította a háborús gyujtogatók aljas terveit, akik arra akarták kényszeríteni a Szovjetuniót, hogy teljesen elszigetelve harcoljon egyidejűleg Németország és Japán ellen is.

A szovjet kormány számításba vette, hogy Anglia és Franciaország ellenséges álláspontra helyezkedett a Szovjetunióval szemben és ezért kénytelen volt elfogadni Németországnak azt az ajánlatát, hogy kössenek megnemtámadási egyezményt.

Lemondhatott-e a Szovjetunió arról, hogy megnemtámadási egyezményt kössön a hitleri Németországgal?

„Azt hiszem, hogy egyetlen békeszerető állam sem utasíthat el egy szomszédos hatalommal való békeegyezményt, még akkor sem, ha e hatalom élén olyan szörnyetegek és kannibálok állanak, mint Hitler és Ribbentrop. Ennek, természetesen, elengedhetetlen feltétele, hogy a békeegyezmény sem közvetlenül, sem közvetve ne sértse a békeszerető állam területi épségét, függetlenségét és becsületét. Mint ismeretes, a Németország és a Szovjetunió közötti megnemtámadási egyezmény éppen ilyen egyezmény"[17].

A szovjet kormány Sztálin elvtárs kezdeményezésére, aki zseniálisan előrelátta az események későbbi fejlődését, messzetekintő és bölcs határozatokat hozott. 1939 augusztus 23-án aláírták a megnemtámadási egyezményt Németországgal.

Sztálin elvtárs elemezte a szovjet kormány ezen lépésének jelentőségét és rámutatott arra, hogy a megnemtámadási egyezmény révén „másfél éven át biztó-

---

[16] Történelemhamisítók. 56. old.

[17] *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. Szikra 1949. 7. old.

sítottuk országunknak a békét és azt a lehetőséget, hogy erőinket előkészítsük az ellenállásra, ha a fasiszta Németország az egyezmény ellenére meg merné támadni országunkat. Ezzel mi határozottan nyertünk, a fasiszta Németország pedig vesztett"[18].

Sztálin elvtárs ugyanakkor azt is előre megmondta, hogy annak az előnynek az alapján, amelyet a Szovjetunió a Németországgal kötött egyezmény révén nyert, „... a fasiszta Németország elleni háborúban a Vörös Hadsereg döntő katonai sikereinek kell kibontakozniok"[19].

Sztálin elvtársnak ezek az előrelátásai teljes egészükben beigazolódtak a Nagy Honvédő Háború későbbi menete folyamán és ennek a háborúnak az eredményeiben.

*

Németország 1939 szeptember 1-én megtámadta Lengyelországot. Anglia és Franciaország 1939 szeptember 3-án hadat üzent Németországnak. Ezzel megkezdődött a második világháború.

A háború az imperialista országok egész előző politikájának logikus betetőzése volt. A háború annak az új válságnak volt az eredménye, amelyet a világgazdaság tőkés rendszere élt át. A világgazdaság tőkés rendszerének első válságából keletkezett az első világháború, a második válság eredményeképpen pedig kitört a második világháború.

A háborút a fasiszta Németország kezdte el. Cinkosai ebben a bűnös tettben az Egyesült Államok imperialistái voltak, akik elősegítették a német agresszió katonai és gazdasági bázisának megteremtését és ilymódon felfegyverezték ezt az agressziót. A hitleri Németország segítőtársai voltak Anglia és Franciaország reakciós kormánykörei is, amelyek lemondtak a

[18] Ugyanott, 7. old.
[19] Ugyanott, 8. old.

kollektív biztonság politikájáról, ösztönözték a fasiszta agressziót és ezzel elősegítették az új háború kirobbantását.

Mint láttuk, Anglia és Franciaország imperialistái az Egyesült Államok imperialistáinak segítségére támaszkodva, konokul a Szovjetunió ellen uszították a hitleri Németországot. Hitler azonban rabló hordáit először Nyugat-Európa országai ellen vetette be.

Az agresszorok segítőtársainak viselniök kellett bűnös politikájuk következményeit.

Amikor a szovjet kormány egyezményt kötött a fasiszta Németországgal, egy pillanatig sem kételkedett abban, hogy Hitler előbb-utóbb meg fogja támadni a Szovjetuniót. Ezért népünk első feladata a szocialista haza megvédésében az volt, hogy „keleti" arcvonalat létesítsen a hitleri agresszió ellen és meggátolja Hitler csapatainak előrenyomulását kelet felé. Amikor a német fasiszta csapatok lerohanták Lengyelországot, Anglia és Franciaország nem nyujtott Lengyelországnak semilyen segítséget.

A német csapatok gyors ütemben nyomultak előre Lengyelország területén a Szovjetunió felé. A német csapatok keletre irányuló előrenyomulásának sürgős intézkedésekkel gátat kellett vetni.

A szovjet nép szívén viselte testvéreinek, az ukránoknak és a belorusszoknak a sorsát, akik azokon a területeken laktak, amelyeket korábban szakítottak el Oroszországtól. A szovjet kormány kötelességének érezte, hogy testvéri segítséget nyujtson Nyugat-Belorusszia és Nyugat-Ukrajna népeinek. A szovjet csapatok a szovjet kormány 1939 szeptember 17-i parancsára átlépték a Szovjetunió és Lengyelország háború előtti határait, elfoglalták Nyugat-Belorussziát, valamint Nyugat-Ukrajnát és megkezdték a védelmi vonal kiépítését az ukrán és a belorussz földek nyugati határai mentén.

Nyugat-Ukrajna és Nyugat-Belorusszia népei ki-

kiáltották területükön a szovjet hatalmat és azzal a kéréssel fordultak a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjéhez, hogy vegyék fel őket a szovjet népek nagy családjába. A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje 1939 november 1-i és 2-i ülésszakán eleget tett ennek a kérésnek és Nyugat-Ukrajnát, valamint Nyugat-Beloruszsziát visszacsatolta az Ukrán, illetve a Belorussz Szovjet Szocialista Köztársasághoz.

A szovjet kormány kölcsönös segélynyujtási egyezményt írt alá a balti államokkal — Észtországgal 1939 szeptember 28-án, Lettországgal 1939 október 5-én és Litvániával 1939 október 10-én — s így „keleti" arcvonalat létesített a hitleri agresszió ellen. Az egyezmények értelmében a Szovjetunió a szóbanforgó államok területén légi és haditengerészeti támaszpontokat létesíthetett. A szovjet-litván egyezmény értelmében a Szovjetunió teljesítette a litván nép nemzeti kívánságát és Vilnyusz városát, valamint Vilnyusz-területet önként átadta Litvániának. Ezt a területet a Szovjet Hadsereg szabadította fel 1939 szeptemberében.

Az Észtországgal, Lettországgal és Litvániával kötött kölcsönös segélynyujtási egyezmények elejét vették annak a veszélynek, hogy a balti államokat a hitleri agresszió felvonulási területévé tegyék a Szovjetunió ellen.

A szovjet kormánynak ezek a hatalmas politikai és katonai-stratégiai jelentőségű rendszabályai szemléltetően mutatják a bolsevik párt szervező és mozgósító szerepét a háborús veszély ellen vívott harcban.

A Szovjethatalom rendszabályaiban kifejezésre jutott a Sztálin elvtárs által irányított szovjet külpolitika bölcsesége és előrelátása. A „keleti" arcvonal létrehozása rombadöntötte az angol-francia-amerikai reakciósok terveit, akik titokban arról álmodoztak, hogy a hitleri Németország szétzúzza a Szovjetuniót.

A Szovjetunió előtt az a fontos feladat állott, hogy

biztosítsa északi határait. A szovjet-finn határ Leningrádtól 32 kilométerre húzódott. Finnország kormánykörei, amelyek szövetségben voltak a hitleristákkal, országukat felvonulási területté akarták változtatni a hitleri Németországnak a Szovjetunió ellen irányuló támadásához. Nem volt kétséges, hogy az angol és a francia imperialistáknak Finnország területével ugyanez volt a céljuk.

A szovjet kormány kezdeményezésére 1939 szeptemberében Moszkvában tárgyalások folytak a Finnországgal kötendő kölcsönös segélynyujtási egyezményről. Ezek a tárgyalások azonban eredménytelenül végződtek. Finnország elutasította a Szovjetuniónak azt a javaslatát is, hogy a finn határt a karéliai földnyelven néhány kilométerrel tolják vissza Leningrádtól északra, noha a szovjet kormány hajlandó volt ezért Szovjet-Karéliából kétszer akkora területet átengedni Finnországnak.

A finn kormány ellenséges cselekedetei és a finn-szovjet határon lezajlott számtalan provokáció bebizonyította, hogy Finnország, amelyet egyrészt Németország, másrészt pedig Anglia és Franciaország uszított, a lehető leggyorsabban igyekezett kirobbantani a szovjet-finn háborút. Finnország 1939 november 30-án hadat üzent a Szovjetuniónak.

Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok abban reménykedtek, hogy Finnországnak ezt a lépését egy nagy háború kirobbantására használhatják fel a Szovjetunió ellen. Ezt a háborút teljes gőzzel készítették elő és nagy buzgalommal dolgozták ki hazánk megtámadására irányuló terveiket.

„... a Népszövetség angol-francia hangadói azonnal a finn kormány oldalára álltak, a Szovjetuniót a Népszövetségen keresztül «agresszor»-nak nyilvánították s ezzel nyíltan helyeselték és támogatták azt a háborút, amelyet a finn kormányvezetők a Szovjetunió ellen indítottak. A Népszövetség, amely szégyen-

foltot ejtett magán azzal, hogy szemethúnyt a japán és német-olasz agresszorok eljárása felett s bátorította azokat, az angol-francia vezetők parancsára engedelmesen megszavazta a Szovjetunió elleni határozatot és tüntetően «kizárta» a Szovjetuniót a Népszövetségből"[20].

Ez azonban még semmi! A Szovjetunió elleni háborúban, melyet a finn reakciósok robbantottak ki, Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok minden eszközzel támogatták a finn militarista klikket. Az angol és a francia kormánykörök állandóan a hadműveletek folytatására bujtogatták a finn kormányt. Az Egyesült Államokban „Finnországot Segítő Bizottság" alakult, amelynek vezetője Hoover volt.

Chamberlain kijelentése szerint Anglia 101 repülőgépet, több mint 200 ágyút, többszázezer lövedéket, légi bombát és tankelhárító aknát adott Finnországnak és 100 000 főnyi expedíciós hadtestet készített elő Finnország számára.

Daladier kijelentése szerint Franciaország 175 repülőgépet, körülbelül 500 ágyút, több mint 5000 géppuskát, 1 millió lövedéket és kézigránátot és különféle más fegyvereket juttatott Finnországnak és 50 000 főnyi hadtestet készített elő, hogy ezt Finnországba irányítsa.

Az Egyesült Államok is nagy anyagi segítséget nyujtott Finnországnak.

Ez a segítség azonban nem mentette meg Finnországot a vereségtől. A Szovjet Hadsereg erőteljes támadással áttörte a finnek védelmi vonalát, az úgynevezett „Mannerheim-vonalat", és megsemmisítő csapást mért a finn hadseregre. 1940 március 12-én Moszkvában a finn kormány kérésére aláírták a békeszerződést a Szovjetunió és Finnország között.

---

[20] Történelemhamisítók. 63. old.

Molotov elvtárs a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének 1940 március 29-i ülésszakán kijelentette:

„... a Szovjetunió, amely szétverte a finn hadsereget és amelynek lehetősége volt arra, hogy egész Finnországot megszállja, nem tette ezt meg, nem követelt semilyen hadisarcot háborús kiadásainak megtérítésére, ahogyan ezt minden más hatalom megtette volna, hanem kívánságait a minimumra korlátozta ...

A békeszerződésben semilyen más célt nem tűztünk ki, mint azt, hogy biztosítsuk Leningrád, Murmanszk és a murmanszki vasútvonal védelmét"[21].

A Finnország ellen vívott háborúban aratott győzelem következtében a Szovjetunió északnyugati határait Leningrád körzetében 150 kilométerre kitolták és ezzel megszilárdult a Szovjetunió biztonsága.

1940-ben a Szovjetunió külpolitikája újabb sikereket ért el az ország állami biztonságának megszilárdítása terén.

A Szovjetunió délnyugati határain 1940-ig megoldatlanul maradt a szovjet-román konfliktus, ami annak következtében keletkezett, hogy a román bojárok 1918-ban hitszegő módon elfoglalták a szovjet terület egy részét: Besszarábiát. A Szovjetunió sohasem ismerte el Besszarábia elrablását. A szovjet kormány nem folyamodott fegyveres harchoz Besszarábia visszaszerzésében, hanem többízben ajánlotta Romániának, hogy békés úton oldják meg a kérdést. A szovjet kormány 1940 júniusában azt követelte a román kormánytól, hogy adja vissza Besszarábiát és adja át a Szovjetuniónak Bukovina északi részét, ahol a lakosság legnagyobb része ukrán. A román kormány elfogadta a Szovjetuniónak ezt az igazságos követelését.

Ugyanakkor kiegészítő intézkedéseket tettünk, hogy a Baltikumon is a Szovjetunió érdekeit biztosítsuk. Annak ellenére, hogy Litvániával, Lettországgal

---

[21] Ugyanott, 62—63. old.

és Észtországgal kölcsönös segélynyujtási egyezményt kötöttünk, az illető országok fasisztabarát kormányai a nyugateurópai államok imperialistáinak utasítására folytatták ellenséges politikájukat a Szovjetunióval szemben.

V. M. Molotov ezt mondta a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének 1940 augusztus 1-i ülésén: „Ezek a kormánykörök (Litvániáé, Lettországé és Észtországé — *Sz. M.)* nemcsak hogy nem közeledtek a Szovjetunió felé, amint azt várni lehetett volna a kölcsönös segélynyujtási egyezmény megkötése után, hanem fokozott mértékben hajtottak végre ellenséges cselekedeteket a Szovjetunió ellen, titokban és a Szovjetunió háta mögött"[22].

A szovjet kormány — mivel a balti államok kormánykörei folytatták ellenséges politikájukat, ami nem biztosította eléggé a Szovjetunió északnyugati határait — követelte, hogy változtassák meg Litvánia, Lettország és Észtország kormányainak összetételét és engedjék meg, hogy a Szovjet Hadsereg kiegészítő egységeket vezényeljen ezen államok területére. Ezeket az igazságos követelményeket elfogadták.

1940 júliusában zajlottak le a litván és a lett szejm, valamint az észt duma demokratikus választásai, amelyeken az illető országok népei teljesen szabadon kinyilváníthatták akaratukat. A dolgozó népnek a litván és lett szejmbe, valamint az észt dumába választott képviselői országaik területén szovjet hatalmat létesítettek és határozatot hoztak, hogy az illető államok belépnek a Szovjetunió kötelékébe.

1940 augusztus elején a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének hetedik ülésszaka eleget tett a balti népek kérésének. Litvániát, Lettországot és Észtorszá-

---

[22] *Molotov.* A Szovjetunió külpolitikája. Goszpolityizdat 1940. 7. old. (oroszul).

got felvették a Szovjetunióba mint egyenjogú szövetségi szovjet szocialista köztársaságokat.

Így a Szovjetunió a bölcs és előretekintő sztálini külpolitika eredményeképpen megszilárdította biztonságát, elodázta a hitleri Németország támadását hazánk ellen és megsegítette Észtország, Lettország, Litvánia, Nyugat-Ukrajna és Nyugat-Belorusszia népeit abban, hogy belépjenek a szovjet népek egységes, testvéri családjába.

A Szovjetunió által 1939 és 1941 között foganatosított külpolitikai rendszabályok a sztálini diplomáciai és katonai géniusz bölcseségét és előrelátását bizonyítják. Ez a számos rendszabály volt az egyetlen módja annak, hogy „... útját állják a német csapatok akadálytalan előrenyomulásának kelet felé, hogy erős védelmet szervezzenek, s azután ellentámadásba menjenek át, a szövetségesekkel együtt szétverjék Hitler hadseregét és ilymódon megakadályozzák, hogy Európa békeszerető országai — köztük Finnország, Észtország, Lettország, Litvánia és Lengyelország — Hitler gyarmatává váljanak"[23].

Ugyanakkor Nyugaton tovább szították a háború lángját.

A katonai események kedvezőtlenül alakultak Anglia és Franciaország számára. Az 1939/1940 telén lefolyt „furcsa háború" hosszas szélcsendje után a fasiszta Németország 1940 tavaszán elkezdte hódító tervei további megvalósítását.

A hitleristák 1940 áprilisában megszállták Dániát és Norvégiát és teljesen kirabolták ezeket az országokat. Május derekán a német csapatok betörtek Hollandiába, Belgiumba és Luxemburgba. Ezeknek az országoknak a megtámadása lehetővé tette, hogy a hitleristák az úgynevezett „Maginot-vonal" megkerülésével nyomuljanak be Franciaországba. Május 21-én a né-

[23] Történelemhamisítók. 68. old.

metek elérték a La Manche-csatornát és elvágták a szövetségesek hadseregét, így a Flandriában, Dunkerque körzetében állomásozó angol expedíciós csapatokat. Május végén az angol csapatok kiürítették Dunkerque-et, elhagyták Franciaországot és visszatértek Angliába.

1940 június 10-én a fasiszta Olaszország is hadbalépett Anglia és Franciaország ellen.

Június közepén elesett Párizs, június 22-én pedig Franciaország, a Pétain vezetése alatt álló kormány árulása miatt, szégyenletes módon kapitulált a fasiszta Németország előtt.

Anglia elvesztette egyetlen katonai szövetségesét és halálos veszedelembe került.

Teljes kudarcot vallott a „megbékéltetés" politikája, a kollektív biztonságról való lemondás politikája és a Szovjetunió elszigetelésének a politikája, amelyet az angol és francia kormány folytatott az egész háborúelőtti időszakban. Anglia „élvezhette" hitszegése gyümölcseit.

A Hitler által kirobbantott második világháború egyre jobban közeledett a Szovjetunió határai felé.

1940 szeptemberében Romániában államcsínyt hajtottak végre és a hatalom Antonescu, fasiszta diktátor kezébe került. Októberben a német csapatok bevonultak Romániába.

Német csapatok voltak a Szovjetunióval szomszédos Finnország területén is.

Németország csapatokat vezényelt Bulgáriába és Magyarországra is, amelyek felvonulási területként szerepelhettek a Szovjetunió elleni háborúban.

1941 március 25-én Jugoszláviában a hatalmon lévő fasiszta ügynökök kijelentették, hogy csatlakoznak a háromhatalmi egyezményhez, és ezzel Jugoszláviát a német imperializmus gyarmatává tették. Ez a nép körében elégedetlenséget keltett, ami azt ered-

ményezte, hogy új kormány alakult, amely érvénytelenítette ezt a csatlakozást.

A szovjet kormány éberen figyelte a hitleristák tetteit és minden eszközzel azon volt, hogy feltartsa a Szovjetunió határai felé való előrenyomulásukat.

1941 április 5-én a Szovjetunió baráti és megnemtámadási egyezményt írt alá Jugoszláviával. A szovjet-jugoszláv egyezmény intő figyelmeztetés volt a fasiszta Németország felé.

1941 április 13-án a szovjet kormány semlegességi egyezményt írt alá Japánnal. Az egyezmény aláírása megnehezítette, hogy Japán nyíltan megtámadja a Szovjetuniót a hitleri Németország oldalán.

A Szovjetunió tehát a Németországgal kötött megnemtámadási egyezményt arra használta fel, hogy megszilárdítsa saját védelmét. A bölcs sztálini külpolitika lehetővé tette, hogy a Szovjetunió gátat állítson a német agresszió akadálytalan keleti előrenyomulása elé. Mikor a fasiszta Németország 1941 június 22-én megtámadta a Szovjetuniót, támadását nem a Leningrád—Narva—Minszk—Kiev-vonalon, hanem ettől néhányszáz kilométerre nyugatra tudta csak megkezdeni.

A szovjet diplomácia sikerei lehetővé tették, hogy még Németország támadása előtt létrejöjjön a „keleti" arcvonal, aminek áldásos hatása megmutatkozott a Nagy Honvédő Háború eredményeiben. A Szovjetunió nem volt egyedül ebben a felszabadító harcában. A szovjet diplomácia sikerei kifejezték a Szovjetállam vezető erejének, a bolsevik pártnak nagy bölcseségét és előrelátását, országunk sztálini vezetésének zsenialitását.

N. NYEMAKOV

A SZOCIALIZMUS GYŐZELME A SZOVJETUNIÓBAN ÉS A SZTÁLINI ALKOTMÁNY ELFOGADÁSA

Karl Marx és Friedrich Engels, a tudományos kommunizmus megalapítói, zseniális művükben, a „Kommunista kiáltvány"-ban már több mint száz évvel ezelőtt rámutattak arra, hogy minden eddigi társadalom története az osztályharcok története volt. Sztálin elvtárs a Szovjetek II. összszövetségi kongresszusán mondott beszédében rámutatott a munkásosztály súlyos és elviselhetetlen sorsára, a dolgozók kínzó és nyomasztó szenvedéseire a kizsákmányoló országokban. A rabok és a rabszolgatartók, a jobbágyok és a jobbágytartók, a munkások és a tőkések örök antagonizmusban éltek egymással. A rabszolgatartók, a földbirtokosok és a tőkések elviselhetetlen elnyomása gyakran kiváltotta a dolgozók tiltakozását és harcra ösztönözte őket elnyomóik ellen. „De mindannyiszor kénytelenek voltak leverve és megszégyenítve visszavonulni, — mondotta Sztálin elvtárs — lelkükben sérelmet és megalázottságot, haragot és kétségbeesést rejtegetve s tekintetüket a titokzatos égre emelve, ahol megváltást reméltek találni. A rabság láncai érintetlenek maradtak, vagy a régi láncokat éppoly súlyos és lealázó új láncokkal váltották fel. Csak a mi országunkban sikerült a dolgozók elnyomott és letiport tömegeinek a földesurak és kapitalisták uralmát megdönteniök s helyébe a munkások és parasztok uralmát állítaniok"[1].

[1] *Sztálin* Művei. 6. kot. Szikra 1951. 52—53. old.

A szovjet emberek ezt a világtörténelmi jelentőségű győzelmet a cárizmus és a kapitalizmus megdöntéséért és a proletárdiktatúra megteremtéséért vívott harc nagy szervezője és lelkesítője — a bolsevik párt vezetésével érték el.

Ezt a győzelmet a dolgozók nagy vezéreinek, Vlagyimir Iljics Leninnek és Ioszif Visszarionovics Sztálinnak köszönhetjük, akik Marx és Engels tanításait továbbfejlesztették az új történelmi viszonyok között és a munkásosztályt, valamint a dolgozó parasztságot felfegyverezték a régi világ erőszakos megdöntésének, a szocializmus és a kommunizmus felépítésének élenjáró, forradalmi elméletével.

Lenin, aki mesterien alkalmazta Marx kritikai forradalmi módszerét, a materialista dialektikát, már az 1905. évi polgári-demokratikus forradalom időszakában helyesen értékelte az orosz forradalom mozgatóerőit és első helyre helyezte a proletariátust, mint a forradalom vezérét és vezetőjét. Lenin megalapozta a munkásosztály és a parasztság szövetségének eszméjét a proletariátus vezetésével és kijelölte azt a zseniális tervet, amelynek alapján a polgári-demokratikus forradalom szocialista forradalommá nő át. „Ez az új elmélet volt, az olyan *szocialista* forradalom elmélete, amelyet nem az elszigetelt proletariátus valósít meg az *egész* burzsoáziával szemben, hanem a hegemon (vezető) proletariátus, amelynek *szövetségesei* vannak, amelynek a lakosság félproletár elemei, a «dolgozó és kizsákmányolt tömegek» milliói a szövetségesei.

Ez az elmélet azt tanítja, hogy a proletariátus vezetőszerepe (hegemóniája) a polgári forradalomban, amikor a proletariátus a parasztsággal van *szövetségben,* át kell hogy nőjön a proletariátus hegemóniájává a szocialista forradalomban, amikor a proletariátus a többi dolgozó és kizsákmányolt tömeggel van *szövetségben,* a proletariátus és parasztság demokratikus diktatúrájának pedig az a feladata, hogy előkészítse a

talajt a proletariátus szocialista diktatúrája számára"[2].

A nagy Lenin az imperializmus mindenre kiterjedő és mélyreható tanulmányozása alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kapitalizmusnak a szabadverseny alapján való fejlődését a tőkések hatalmas monopolista szövetségei révén való fejlődése váltotta fel, hogy a kapitalizmus „békés" fejlődését ugrásszerű fejlődés váltotta fel, amikor előtérbe kerül a már felosztott világ újrafelosztásáért folyó harc, amely a tőkés csoportok közötti fegyveres összeütközéseken keresztül valósul meg. Lenin rámutatott arra, hogy a régi, általában felfelé ívelő vonalban fejlődő kapitalizmust a rothadó, halódó kapitalizmus váltotta fel. Lenin tanítása szerint az imperializmus a kapitalizmust jellemző ellentmondásokat a legvégsőkig, a legszélső határokig kiélezi, ami után megkezdődik a proletárforradalom. Lenin ennek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a gazdasági és a politikai fejlődés egyenlőtlensége a kapitalizmus feltétlen törvénye, és megalkotta azt az elméletet, mely szerint a szocializmus győzhet egy magábanálló tőkés országban is. Lenin 1915 augusztusában ezt írta „Az Európai Egyesült Államok jelszaváról" című cikkében: „Ennek az országnak győztes proletariátusa, miután kisajátította a kapitalistákat és megszervezte országában a szocialista termelést, *szembefordulna* a világ többi kapitalista részével, a maga oldalára vonná a többi ország elnyomott osztályait, felkelést szítana ott a kapitalisták ellen, szükség esetén még fegyveres erővel is fellépne a kizsákmányoló osztályok és államaik ellen"[3].

Lenin egy 1916-ban írt másik, „A proletárforradalom katonai programja" című cikkében rámutatott arra, hogy a kapitalizmus egyenlőtlen fejlődése miatt a szocializmus nem győzhet *egyidejűleg* valamennyi

[2] A SzK(b)P története. 94. old.
[3] *Lenin.* Válogatott művek. 1. köt. Szikra 1949. 899. old.

országban. Először csak egy vagy néhány országban fog győzni, a többi ország pedig még bizonyos ideig megmarad burzsoá vagy a burzsoá rendig még el sem jutott állapotban.

Leninnek ez a zseniális következtetése, hogy a szocializmus győzhet egy országban és nem győzhet egyidejűleg valamennyi országban, alapjává lett a bolsevik párt elméletének és taktikájának a proletárforradalom és a szocializmus országunkban való felépítésének kérdésében.

A szocializmus győzelmének lehetőségéről egy magábanálló országban és a szocializmus győzelmének feltételeiről és távlatairól szóló lenini elmélet eltér Marxnak és Engelsnek azoktól a következtetéseitől, amelyekre még a monopóliumok előtti kapitalizmus időszakában jutottak. Sztálin elvtárs ezt írja ezzel kapcsolatban:

„A mult század negyvenes éveiben, amikor még nem volt monopolkapitalizmus, amikor a kapitalizmus többé-kevésbbé símán, felfelé ívelő vonalban fejlődött, új, általa még el nem foglalt területekre terjeszkedett ki, az egyenlőtlen fejlődés törvénye pedig még nem hathatott teljes erővel — Marx és Engels arra a következtetésre jutott, hogy a szocialista forradalom nem győzhet egyvalamely országban, hogy csupán egy együttes, minden civilizált országban, vagy a civilizált országok többségében bekövetkezett csapás eredményeképpen győzhet"[4].

És a továbbiakban:

„Holmi bibliamagyarázók és talmudisták, akik nem hatolnak a dolog lényegébe és formálisan, a történelmi körülményektől elszakítva idézgetnek, azt mondhatják, hogy e következtetések közül az egyiket el kell vetni, mint olyat, amely feltétlenül helytelen,

---

[4] A szovjet nyelvtudomány kérdései (Marr-vita). Szikra 1950. 337. old.

a másik következtetést pedig, mint feltétlenül helyeset, ki kell terjeszteni a fejlődés valamennyi szakaszára. A marxistáknak azonban tudniok kell, hogy a bibliamagyarázók és talmudisták tévednek, tudniok kell, hogy mind a két következtetés helyes, de nem feltétlenül, hanem mindegyik a maga idejére vonatkozólag: Marx és Engels következtetése a még nem monopóliumos kapitalizmus időszakára, Lenin következtetése pedig a monopolkapitalizmus időszakára vonatkozólag"[5].

A bolsevikok pártja, azzal a zseniális lenini tétellel felfegyverezve, hogy a szocializmus győzhet egy, egymagában vett országban is, mozgósította országunk munkásosztályát és szegényparasztságát a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme az emberiség története folyamán először semmisítette meg a kizsákmányolók hatalmát és országunkban megszilárdította a munkásosztály diktatúráját.

Oroszország munkásosztálya megoldotta a proletárforradalom alapvető kérdését — a hatalom kérdését, és a dolgozó parasztság tömegeivel együtt megkezdte a szocialista gazdaság alapjainak felépítését.

Lenin a proletárdiktatúra győzelme után nem egyszer hangoztatta, hogy országunkban kellő mennyiségben minden megvan a szocializmus felépítéséhez.

Lenin az új gazdasági politika bevezetése után egy évvel a Moszkvai Szovjet teljes ülésén kijelentette, hogy a szocializmus most már nem a távoli jövő vagy valamilyen elvont elképzelés kérdése. Mi — mondotta Lenin — a szocializmust bevontuk a mindennapi életbe. Lenin történelmi jelentőségű beszédét a következő meggyőző szavakkal fejezte be: „... bármilyen nehéz is ez a feladat, bármennyire új is előző feladatainkhoz képest és bármennyi nehézséget okoz

[5] Ugyanott, 338. old.

is nekünk — mindannyian együtt, nem holnap, hanem néhány éven belül, mindannyian együtt, bármi áron is, megoldjuk ezt a feladatot úgy, hogy a «nep» Oroszországából szocialista Oroszország lesz"[6].

Lenin 1923 elején — már súlyos betegen — számos fontos cikket diktált: „Naplójegyzetek", „A szövetkezetekről", „Forradalmunkról", „Hogyan szervezzük át a Munkás- és Paraszt-Ellenőrzést?", „Inkább kevesebbet, de jobban". Lenin ezekben a cikkekben összegezte a végzett munka eredményeit és kijelölte a párt meg a szovjet nép további feladatait a proletárdiktatúra megszilárdítása és a szocializmus győzelmének elérése terén. Leninnek ezek a történelmi jelentőségű munkái politikai végrendeletét alkották és alapját képezték a bolsevik párt és a szovjet kormány egész további tevékenységének.

Az imperializmus ügynökei, a trockista-buharinista árulók ellen vívott engesztelhetetlen harcban védte meg a bolsevikok pártja, Sztálin elvtárs vezetésével a nagy lenini tanítást, hogy a szocializmus győzhet egy, egymagában vett országban.

Sztálin elvtárs megállapítása szerint a burzsoáziát gazdasági téren legyűrni annyit jelent, hogy megteremtjük a szocializmus *gazdasági* alapját, vagyis azt, hogy „. . . a mezőgazdaságot és a szocialista ipart egy egységes gazdaságba olvasztjuk össze, hogy a mezőgazdaságot a szocialista iparnak rendeljük alá, hogy a mezőgazdaság és az ipar árucseréje alapján rendezzük a város és a falu viszonyát, hogy hatástalanná tegyük és felszámoljuk mindazokat a tényezőket, amelyek osztályokat és mindenekelőtt tőkét szülnek, hogy végeredményben olyan termelési és elosztási viszonyokat hozzunk létre, amelyek egyenesen és közvetlenül az osztályok megszüntetésére vezetnek"[7].

---

[6] *Lenin* Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 336. old. (oroszul)
[7] *Sztálin* Művei. 9 kot. 22—23. old. (oroszul).

Sztálin elvtárs azt is bebizonyította, hogy országunkban a szocialista gazdaság felépítése lehetséges akkor is, ha előzőleg a szocializmus más országokban nem arat győzelmet, ha nem kap segítséget a technikában és felszerelésben Nyugat győzedelmes proletariátusától. Sztálin elvtárs ezt mondta: „... minden adottságunk megvan, hogy a szocialista gazdaságot felépíthessük országunkban... fel tudjuk és fel kell építenünk a teljes szocialista társadalmat"[8].

A szocializmus országunkban való felépítésének másik része a kérdés *nemzetközi* oldala, vagyis a külföldi vonatkozású területe, a Szovjetunió és a tőkés országok egymáshoz való viszonyának területe.

Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy a Szovjetországot ellenséges, tőkés országok veszik körül, a Szovjetunió kapitalista környezetben él és fejlődik. Amíg a kapitalista környezet fennáll, addig fennáll az a veszély is, hogy fegyveres erővel hatolnak országunkba, hogy vissza akarják állítani a régi, tőkés rendet. Ahhoz, hogy megszűnjék ez a veszély, meg kell szüntetni a kapitalista környezetet.

„Persze, a Szovjetország népe és annak Vörös Hadserege az újabb külföldi kapitalista intervenciót — ha a Szovjethatalom helyes politikát folytat — ugyanúgy vissza fogja verni, mint ahogy visszaverte az első kapitalista intervenciót 1918—1920-ban. De ez még nem jelenti azt, hogy ezzel meg fog szűnni az újabb kapitalista beavatkozások veszélye. Az első intervenció veresége nem szüntette meg az újabb intervenció veszélyét, mivel az intervenció veszélyének forrása, a kapitalista környezet, továbbra is fennáll. Nem szünteti meg az intervenció veszélyét egy újabb beavatkozás veresége sem, ha a kapitalista környezet továbbra is fenn fog maradni.

Ebből következik, hogy a Szovjetunió dolgozói-

---

[8] *Sztalin* Művei. 7. kot 205. old. (oroszul).

nak életbevágó érdeke a proletárforradalom győzelme a tőkés országokban"[9].

Sztálin elvtársnak ezek a tételei képezték a XIV. pártkonferencia történelmi jelentőségű határozatának alapját, amely minden párttag számára kötelező törvénnyé tette a szocializmus szovjetunióbeli győzelmének lenini-sztálini irányelvét.

A szocializmus országunkban való győzelmének lehetőségére vonatkozó nagy lenini-sztálini eszme áthatotta a tömegeket és hatalmas anyagi erővé változott.

A bolsevik párt hazánk munkásaiban és dolgozó parasztjaiban fel tudta gyujtani a szocialista építés lángját. A bolsevikok pártja az egész népet önfeláldozó, hősies munkára mozgósította országunk iparosítása és a mezőgazdaság kollektivizálása terén.

A Szovjetunió már az első sztálini ötéves terv teljesítése következtében agrárországból ipari országgá változott. Az ipar részaránya a népgazdaság össztermelésében 1933-ban 70,4 százalék volt. „Ez azt jelenti, hogy országunk szilárdan és véglegesen ipari országgá vált"[10] — mondotta Sztálin elvtárs.

A szocializmus országunkban aratott győzelmének másik döntő bizonyítéka volt az a tény, hogy az iparban felszámoltuk a tőkés elemeket s a szocialista gazdasági rendszer lett az egyetlen és osztatlanul uralkodó rendszer iparunkban.

Sztálin elvtárs 1936-ban, a Szovjetek VIII., rendkívüli összszövetségi kongresszusán, „A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Alkotmánytervezetéről" tartott előadói beszédében jellemezte azokat a változásokat, amelyek 1924 és 1936 között zajlottak le a Szovjetunióban az ipar területén. Többek között rámutatott arra, hogy iparunk az új gazdasági

[9] A SzK(b)P története. 331. old.
[10] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 560. old.

politika kezdetén nem valami irigylésreméltó képet mutatott. Ez különösen a nehéziparra vonatkozott. A nehézipar termelése akkoriban még nem érte el a háborúelőtti színvonalat, régi és szegényes technikára támaszkodott. A nehéziparban 20 százalék volt még a tőkés elemek részaránya. Ma azonban „már nem mondhatjuk gyönge és technikailag rosszul felszerelt iparnak. Ellenkezőleg, iparunk ma már új, gazdag, modern technikára épül, erősen kifejlett nehéziparral és még erősebben kifejlett gépiparral. A legfontosabb azonban az, hogy a kapitalizmust már teljesen kikergettük iparunk egész területéről s a termelés szocialista formája ma már osztatlanul uralkodó rendszer iparunk egész területén"[11].

A bolsevikok pártja megvalósította a mezőgazdaság kollektivizálásának lenini-sztálini elméletét és minden szükséges anyagi feltételt megteremtett ahhoz, hogy a parasztok tömegesen lépjenek a kolhozokba. Megteremtettük az ipari bázist ahhoz, hogy a falvakat gépekkel és traktorokkal láthassuk el, kellő pénzeszközt halmoztunk fel ahhoz, hogy finanszírozhassuk a kolhoz- és szovhozépítést. A falvakba, a kolhozépítésre a párt és a munkásosztály legjobbjait irányítottuk és az ő segítségükkel létrehoztuk és megszilárdítottuk az első kolhozokat, amelyek a kollektív gazdaság vezetésének mintaképei voltak. Létrehoztuk a gép- és traktorállomásokat, a Szovjetállam falusi támaszpontjait, amelyek segítettek a parasztoknak abban, hogy áttérhessenek a fejlődés új, szocialista útjára.

Sztálin elvtárs „... felzárkóztatta az egész pártot és rohamra vezette a kapitalista kizsákmányolásnak országunkban megmaradt utolsó védbástyája ellen"[12]. A Szovjethatalom eltörölte a földbérletre és a bérmunkára vonatkozó törvényeket és ezzel a kulákságot

[11] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 638—639. old.

[12] Ioszif Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz. Szikra 1949. 110. old.

megfosztotta a földtől és a bérmunkásoktól. Az elkobzott termelési eszközök az egyesült parasztok, a kolhozok kezébe kerültek. A kulákságot éppúgy kisajátítottuk, amint 1917—1918-ban kisajátítottuk az ipari kapitalistákat is.

A párt és a Szovjethatalom politikájának eredményeképpen a parasztok tömegesen kezdtek belépni a kolhozokba, lehetőség nyílott a szovjet falu teljes kollektivizálására és ennek alapján országunk utolsó kizsákmányoló osztályának, a kulákságnak felszámolására.

A kolhozrendszer lelkesítője és szervezője a nagy Sztálin volt. A bolsevikok pártja nemcsak a sokmillió paraszt életét, hanem gondolkozásmódját is meg tudta változtatni, rá tudta őket téríteni a szocializmus útjára, megtörte az egyéni termelés évszázados szokásának erejét és a kapitalizmus legmélyebb gyökereit is kiirtotta országunkban. Mezőgazdaságunk kistermelékenységű, leginkább faekével, sarlóval és kaszával dolgozó kis parasztgazdaságokból élenjáró, nagyüzemű kolhozgazdasággá fejlődött a szocialista iparosítás alapján.

A mezőgazdaság kollektivizálása hatalmas történelmi jelentőségű tény volt. „Óriási forradalmi átalakulás volt ez, ugrás a társadalom régi minőségi állapotából új minőségi állapotba, amely — következményeit tekintve — ugyanolyan jelentőségű volt, mint az 1917 októberi forradalmi átalakulás"[18].

Ez olyan forradalom volt, amely megszüntette a falun a régi, burzsoá gazdasági rendet és helyébe megteremtette az új, szocialista rendet.

„De ez a fordulat — állapította meg Sztálin elvtárs — nem robbanás útján ment végbe, vagyis nem a fennálló hatalom megdöntése és új hatalom felépítése útján, hanem a falu régi, burzsoá rendszeréről

[18] A SzK(b)P története. 368. old.

egy újra való fokozatos áttérése útján. És ezt azért sikerült véghezvinni, mert ez felülről jövő forradalom volt, mert a fordulat a fennálló hatalom kezdeményezésére ment végbe, a parasztság zömének támogatásával"[14].

Országunkban a 25 millió egyéni, gyenge technikával felszerelt és a kulák által kiszipolyozott kis parasztgazdaság helyett tobb mint 250 000 kolhozt és majdnem 10 000 szovhozt létesítettünk, amelyeket új technikával szereltunk fel, úgyhogy ezek hatalmas mennyiségű árugabonát tudnak adni. A kolhozok már 1937-ben 1,7 milliárd pud árugabonát adtak, vagyis 400 millió puddal többet, mint 1913-ban a földbirtokosok, a kulákok és a dolgozó parasztok együttesen.

A kizsákmányolás és a nyomor megszüntetése a falvakban és a munkanélküliség felszámolása a városokban — olyan történelmi jelentőségű vívmányok a dolgozók anyagi helyzete szempontjából, amilyenekről a munkások és a parasztok még a „legdemokratikusabb" burzsoá országokban sem álmodhatnak. Ennek következtében nemcsak nagy városaink arculata változott meg gyökeresen, hanem még nagyobb mértékben megváltozott a falu képe is.

„A régi falu, melyben a legszembetűnőbb helyen a templom állt, aztán az előtérben néhány jobb ház, a zsandáré, a papé, a kuláké, a háttérben pedig a parasztok félig bedőlt viskói, kezd eltűnni. Helyébe lép az új falu, társadalmi és gazdasági épületeivel, klubjaival, rádiójával, mozgóképszínházával, iskoláival, könyvtáraival és bölcsődéivel, traktorjaival, kombájnjaival, cséplőgépeivel, automobiljaival. Eltűntek a falu régi előkelőségei, a kizsákmányoló kulák, a vérszopó uzsorás, a spekuláns kereskedő, a nagyságos zsandár. Most a kolhozok és szovhozok, iskolák és klubok aktív munkásai a nevezetes emberek, az első-

[14] A szovjet nyelvtudomány kérdései. 243. old.

rangú traktoristák és kombájnvezetők, a földművelés és az állattenyésztés brigádvezetői, a kolhozföldek legjobb élmunkásai és munkásnői"[15].

Gyökeres változások zajlottak le az áruforgalom terén is, ahonnan teljesen kiűztük a kereskedőket és a spekulánsokat. Az egész áruforgalom az állam, a szövetkezetek és a kolhozok kezébe került.

A szocialista építés éveiben országunkban igazi kultúrforradalom zajlott le. Bevezették az általános alapfokú oktatást a Szovjetunió népeinek nyelvén, hatalmasan megnőtt a közép- és felsőfokú tanintézetek száma, szeleskörű tudományos hálózatot létesítettünk, élén a Szovjetunió Tudományos Akadémiájával.

Tehát valósággá vált a szocialista rendszer teljes győzelme a népgazdaság minden területén. Országunkban véglegesen felszámoltuk az ember ember által való kizsákmányolását, a munkaeszközök és a termelési eszközök szocialista tulajdona rendszerünk megingathatatlan alapja lett.

A Lenin—Sztálin pártja által vezetett szovjet emberek hősies erőfeszítése következtében országunk rövid történelmi időszak, mindössze 13 év alatt élenjáró, szocialista állammá változott. Már a második ötéves terv végén, az ipari termékek gyártásának méretét tekintve, az első helyen állt Európában, nagyüzemű, kollektív szocialista mezőgazdasággal rendelkezett, technikai és gazdasági vonatkozásban teljesen független volt a tőkés környezettől és felkészült arra, hogy visszaverje a külső ellenséget.

Sztálin elvtárs 1936-ban általánosította a lezajlott gazdasági változások eredményeit és ezt mondta: „A Szovjetunió népgazdaságának terén végbement mindezek a változások azt eredményezték, hogy ma új szocialista gazdaságunk van, amely nem ismer válságokat és munkanélküliséget, nem ismer nyomort és tönkre-

[15] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 578—579. old.

jutást és teljes lehetőséget nyujt az ország polgárainak arra, hogy jólétben és művelt emberek módjára éljenek"[16].

A gazdaság területén végbement változások eredményeképpen megváltozott társadalmunk osztályösszetétele is.

A szovjet társadalom osztályösszetételének megváltozási folyamata a Nagy Októberi Szocialista Forradalom első napjaiban kezdődött. Tudjuk, hogy a társadalom osztályokra való tagozódásának alapja a termelési eszközökhöz való különböző viszony. Lenin „A nagy kezdeményezés" című cikkében rendkívül pontosan és világosan adta meg az osztályok marxista meghatározását: „Osztályoknak nevezik az embereknek nagy csoportjait, amelyek a társadalmi termelés történelmileg meghatározott rendszerében elfoglalt helyük, a termelési eszközökhöz való (nagyrészt törvényekben szabályozott és megrögzített) viszonyuk, a munka társadalmi szervezetében játszott szerepük, következésképpen tehát a társadalmi javak rendelkezésükre álló részének megszerzési módjai és méretei tekintetében különböznek egymástól. Az osztályok olyan embercsoportok, amelyek közül egyik eltulajdoníthatja a másik munkáját annak következtében, hogy a társadalmi gazdaság adott rendszerében különböző a helyzetük"[17].

A kizsákmányoltak és a kizsákmányolók között lévő osztályellentmondások kiengesztelhetetlenek. Sohasem történhet meg, hogy egy bizonyos uralkodó osztály önként lemondott volna és nem is fog lemondani osztályuralmi helyzetéről. Ezért, hogy megsemmisíthessük a burzsoázia uralmát, erőszakkal kell megdönteni a kapitalizmust. Ezt tette a Nagy Októberi Szocialista Forradalom is Oroszországban.

---

[16] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 639. old.
[17] *Lenin.* Válogatott művek. 2. kot. Szikra 1949. 577—578. old.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom szétzúzta a kapitalizmust, a burzsoáziától elvette a termelési eszközöket, a gyárakat, az üzemeket, a földet, a vasutat, a bankokat és ezt mind az egész nép tulajdonává, társadalmi tulajdonná tette.

A polgárháború győzedelmes befejezésének eredményeképpen megsemmisítettük a földbirtokosok osztályát és az imperialista nagyburzsoáziát. A többi kizsákmányoló osztály szintén a földesurak és a nagytőkések sorsára jutott. A szocializmusért vívott harc eredményeképpen országunkban 1937-ben már nem volt tőkés osztály az ipar területén, nem volt kulákosztály a mezőgazdaságban és nem voltak kereskedők meg spekulánsok az áruforgalom területén. Így tehát minden kizsákmányoló osztályt felszámoltunk.

Ez azonban még nem jelenti azt, hogy az osztályokat általában felszámoltuk. A Szovjetunióban megmaradt még a munkásosztály, a parasztok osztálya és megmaradt az értelmiség rétege.

A munkásosztály, a parasztság és az értelmiség azonban hatalmas változásokon ment keresztül a szocialista építés éveiben.

Államunk fejlődésének első időszakában, 1917 és 1924 között is már nagy változások zajlottak le a szovjet társadalom dolgozó osztályainak minőségi állapotában. A forradalom előtti időkhöz viszonyítva megváltozott munkásosztályunk és komoly változásokon ment keresztül a parasztság is. Sztálin elvtárs ezeket a változásokat jellemezve ezt mondta 1924-ben: „... ez alatt az időszak alatt alapvető osztályaink — a munkások és a parasztok — megváltoztak, másokká lettek. A proletariátus azelőtt deklasszált, szétforgácsolt volt, a parasztságot viszont összefogta az a kívánság, hogy megtartsa a földesuraktól elvett földet és megnyerje a háborút a földesurak ellen. Így volt eddig. Most más a helyzet. A háború végetért. Az ipar

nő. A mezőgazdaság fejlődik. A mai proletariátus már nem deklasszált munkásosztály, hanem életerős proletariátus, amelynek kultúrája és szükségletei naprólnapra növekszenek. Ami a parasztságot illeti, az már nem a régi, agyongyötört parasztság, amely állandó rettegésben él, hogy elveszítheti a földet és kész minden áldozatra, hogy megszabaduljon a földesúrtól. Új osztály ez, szabad és aktív osztály, amely már elfelejtette a földesurat és most az a legfőbb gondja, hogy olcsó árut kapjon és mennél drágábban adja el gabonáját. Jellemző vonása a növekvő politikai aktivitás"[18].

Még feltűnőbb változások zajlottak le a szovjet társadalom osztályszerkezetében és a munkásosztály meg a parasztság szociális természetében 1924 és 1936 között.

A Szovjetunió *munkásosztályát* — mondta Sztálin elvtárs a Szovjetunió Alkotmánytervezetéről tartott előadói beszédében — régi szokásból gyakran még proletariátusnak nevezik. Ez az elnevezés azonban nem felel meg a munkásosztály helyzetének a Szovjetunióban. Mi a proletariátus? A proletariátus olyan osztály, amely meg van fosztva a munka- és termelési eszközöktől és a tőkések kizsákmányolják. A Szovjetunió munkásosztályát nem lehet proletariátusnak nevezni, mert nálunk nincs tőkés osztály, a munka- és termelési eszközöket elvettük a tőkésektől és átadtuk az államnak, amelynek vezető ereje a munkásosztály. „Tehát munkásosztályunk nemcsak nincs megfosztva a munka- és termelési eszközöktől, hanem ellenkezőleg: rendelkezik velük, az egész néppel együtt. S mert rendelkezik velük s mert a kapitalisták osztályát felszámolták — a munkásosztály kizsákmányolásának minden lehetőség ki van zárva"[19].

Ez azt jelenti, hogy a Szovjetunió proletariátusa

[18] *Sztálin* Művei. 6. köt. 347—348. old.
[19] *Sztálin*. A leninizmus kérdései. 640. old.

teljesen új osztállyá lett, amely megsemmisítette a gazdaság tőkés rendszerét, megszilárdította a munka- és termelési eszközök szocialista tulajdonát és a szovjet társadalmat a kommunizmus útján vezeti.

Gyökeresen megváltozott a *parasztság* szociális természete is.

Ahhoz, hogy megsemmisítsük az osztályokat, — mondotta Lenin — nemcsak a kizsákmányolókat kell megdöntenünk. Ezt mi aránylag könnyen megtettük. Az osztályok megsemmisítése — elsősorban a kisárutermelők megsemmisítését jelenti. Ezeket pedig nem lehet elkergetni, nem lehet elnyomni őket, össze kell férnünk velük. Át lehet és át kell őket nevelnünk, formálnunk, hosszas, óvatos szervezőmunkával.

Miután a proletariátus kivívta a hatalmat, rövid történelmi időszak folyamán sikeresen megoldottuk a legnehezebb feladatot, a kisárutermelők átalakítását. A kisárutermelők alapvető paraszttömegei, akiknek gazdaságai elmaradt technikán alapultak, kolhozparasztokká váltak.

Sztálin elvtárs „A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Alkotmánytervezetéről" tartott előadói beszédében megállapította: „A mi szovjet parasztságunk teljesen új parasztság. Nálunk nincsenek már földesurak és kulákok, kereskedők és uzsorások, akik a parasztságot kizsákmányolhatnák. A mi parasztságunk tehát a kizsákmányolás alól felszabadított parasztság. Továbbá, a mi szovjet parasztságunk túlnyomó többségében kolhozparasztság, vagyis munkáját és tulajdonát nem egyéni munkára és elmaradt technikára, hanem kollektív munkára és modern technikára alapozza. Végül, parasztságunk gazdaságának alapja nem a magántulajdon, hanem a kollektív tulajdon, amely a kollektív munka alapján fejlődött ki"[20].

[20] *Sztalin* A leninizmus kérdései 641 old

A szocialista építés éveiben nemcsak szovjet társadalmunk alapvető osztályai, a munkásosztály és a parasztság változott meg. Megváltozott az értelmiség szociális természete és tevékenységének jellege is. Ellentétben a régi értelmiséggel, amely alapjában a nemesekből és a burzsoázia köréből került ki — a szovjet értelmiség a dolgozó nép tömegeiből meríti erőit. A szovjet értelmiség túlnyomó része a munkásosztályból és a parasztságból származik. A szovjet viszonyok között a nép köréből ezer és millió tehetséges szervező, építő, pedagógus — különféle tudományokkal foglalkozó és különféle hivatású ember kerül ki. A régi értelmiségtől eltérően az új, szovjet, szocialista értelmiséget elszakíthatatlan kötelékek fűzik a néphez és azt szolgálja.

A szovjet értelmiség hatalmas szerepet tölt be a Szovjetállam életében és fejlődésében. A SzK(b)P Központi Bizottsága 1938-ban „A pártpropaganda megszervezéséről «A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam» kibocsátásával kapcsolatban" című határozatában erélyesen elítélte a szovjet értelmiség iránt tanúsított idegen, antibolsevista magatartást és rámutatott arra, hogy „egyetlen állam sem lehetett és lehet meg saját értelmiség nélkül, annál inkább nem lehet meg saját értelmiség nélkül a munkások és a parasztok szocialista állama"[21].

A szocializmus szovjetunióbeli győzelme változást idézett elő a Szovjetállam *népeinek* viszonyában is.

A marxista-leninista tudomány nagy művelői, Lenin és Sztálin, rámutattak arra, hogy a nemzeti kérdést csak a proletariátus diktatúrája alapján lehet megoldani. A tőkés társadalomban meglévő nemzeti elnyomás alapja a termelési eszközök magántulajdona, amely széthúzást idéz elő az emberek között, nemzeti-

[21] A SzK(b)P határozatokban. 2. kot. 683. old (oroszul).

ségi viszályokat szül közöttük. A kapitalizmus nemzeti elnyomás nélkül éppúgy elképzelhetetlen, amint elképzelhetetlen a szocializmus az elnyomott nemzetek felszabadítása, nemzeti szabadság nélkül. Csak a Szovjetunióban, a proletariátus diktatúrája alapján keletkezett új kölcsönös kapcsolat a népek között. Míg a magántulajdon és a tőke elkerülhetetlenül éket ver az emberek közé, nemzetiségi viszályt szít és fokozza a nemzeti elnyomást, addig a kollektív tulajdon és a munka ugyanolyan elkerülhetetlenül közelebbhozza egymáshoz az embereket, lehetetlenné teszi a nemzetiségi viszályt és kizárja mindenféle nemzeti elnyomás lehetőségét.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom megdöntötte a földesurakat és a tőkéseket, a népek közötti ellenségeskedés fő szervezőit, hatalomra juttatta a munkásokat és a parasztokat, Oroszország minden népét felszabadította az elnyomás és a jogfosztottság alól és valamennyi nemzetnek jogot adott az önrendelkezésre egészen az állami különválásig.

Lenin és Sztálin, leleplezve a nacionalistákat, akik a népek önrendelkezési jogának jelszavát proletárellenes célokra igyekeztek felhasználni, megmagyarázták, hogy a nemzetek önrendelkezési jogának jelszavát nem szabad összekeverni a nemzetek kötelező különválásának követelésével. Ezt a kérdést minden konkrét esetben a kialakult helyzettől függően, külön kell eldönteni. Sztálin elvtárs pontosan rámutatott arra, hogy a különválási jog realizálása szoros kapcsolatban van az adott állam demokratizmusának fokával, mert mennél közelebb van az állam demokratikus rendszere a különválás teljes szabadságához, annál ritkább és gyengébb lesz a gyakorlatban a különválásra való törekvés. Sztálin elvtárs azt mondta, hogy a cárizmus megdöntése után Oroszország nemzetiségeinek kilenctized része nem akar különválni, mivel az egyes szovjet köztársaságok elszigetelt léte bizony-

talan, tekintettel a tőkés államok fenyegetésére. Így tehát „egyfelől a szovjet köztársaságok védelmének közös érdekei, másfelől a háború által szétrombolt termelőerők helyreállításának feladata, továbbá annak szükségessége, hogy a gabonatermelő szovjet köztársaságok élelmiszerrel segítsék a gabonában szűkölködő szovjet köztársaságokat — mindez parancsolóan diktálja a különálló szovjet köztársaságok állami szövetségét, mint az imperialista nyűgtől és a nemzeti elnyomástól való megszabadulás egyetlen útját"[22].

A nemzeti köztársaságok és területek gazdasági és kulturális elmaradottságának felszámolására irányuló feladatot csak a szovjet népek erejének egyesítésével, szoros együttműködésükkel és testvéri barátságukkal lehetett megoldani. Lenin és Sztálin megmutatták a szovjet embereknek a nemzeti egyenlőtlenség felszámolásának útját. Rámutattak arra, hogy a népek közötti valódi egyenlőséget csak úgy lehet elérni, ha minden szovetségi köztársaságban fejlesztjük az ipart, fellendítjük a mezőgazdaságot és kifejlesztjük a formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúrát. A bolsevik párt a Szovjetunióban fényesen megoldotta a nemzeti kérdést, megteremtette a politikai, gazdasági és katonai kölcsönös segélynyujtás alapján a népek közötti testvéri együttműködést. A kizsákmányoló osztályok felszámolása és a kölcsönös bizalmatlanságot és nacionalista gyűlölködést szító kizsákmányolás megszüntetése azt eredményezte, hogy a Szovjetunió népeinek arculata gyökeresen megváltozott, eltűnt a kölcsonös bizalmatlanság érzése, kialakult közöttük a kölcsönos barátság érzése és az orosz nép vezetésével valóban testvéri együttműködés fejlődött ki az egységes szövetségi állam rendszerében.

Sztálin elvtárs nagyra értékelte az orosz nép ki-

[22] *Sztalin* Muvei 5 kot Szikra 1950 24 old

váló tulajdonságait, amelyek újult erővel mutatkoztak meg a Nagy Honvédő Háború súlyos megpróbáltatásainak éveiben. Sztálin elvtárs megállapítása szerint az orosz nép ebben a háborúban rászolgált arra, hogy a Szovjetunió valamennyi népének elismert vezető ereje legyen.

A szocializmus felépítése a Szovjetunióban azt eredményezte, hogy létrejött a szovjet társadalom *erkölcsi-politikai egysége* és tovább szilárdult a szovjet társadalmi rend.

Az ország népgazdaságában bekövetkezett változások és a szovjet társadalom osztályösszetételében bekövetkezett eltolódások szükségessé tették a Szovjetunió politikai életének további demokratizálását.

A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma 1935 február 1-én megbízta Molotov elvtársat: a Szovjetek VII. kongresszusán a SzK(b)P Központi Bizottságának nevében tegyen javaslatot arra, hogy a Szovjetunió Alkotmányában eszközöljenek bizonyos módosításokat a következő értelemben: a) demokratizálják tovább a választási rendszert úgy, hogy a nem teljesen egyenlő választójogot helyettesítsék egyenlő választójoggal, a fokozatos választásokat közvetlen, a nyilvános választásokat pedig titkos választásokkal; b) pontosan határozzák meg az Alkotmány társadalmi és gazdasági alapjaira vonatkozó cikkelyeket, úgy, hogy az Alkotmányt összhangba hozzák a Szovjetunióban jelenleg fennálló osztályerőviszonyokkal.

A Szovjetek VII. kongresszusán határozatot hoztak, hogy módosítják a Szovjetunió 1924-ben elfogadott Alkotmányát.

Az OSzFSzK 1918-ban elfogadott és a Szovjetunió 1924-ben elfogadott Alkotmányában a kizsákmányoló elemeket törvényes úton megfosztották választójoguktól. Ezeknek az elemeknek politikai jogait a dolgozók többségének érdekei szerint korlátozták.

A bolsevikok pártja azonban számtalanszor hang-

súlyozta, hogy amilyen mértékben megszilárdulnak és kifejlődnek a szocialista elemek, továbbá a munka- és termelési eszközök magántulajdonának felszámolása után a választójoguktól megfosztottak száma csökkenni fog. Sztálin elvtárs azt mondta, hogy a Szovjethatalom a nemdolgozó és kizsákmányoló elemeket nem örökre fosztotta meg választójoguktól, hanem csak egy időre, bizonyos időszakra, amíg nyíltan harcoltak a nép ellen és a szovjet törvények ellen cselekedtek. A Szovjetunióban 1936-ig megsemmisítették a kizsákmányoló osztályokat, a Szovjethatalom pedig megdönthetetlen erővé változott. 1934-ben, a Szovjetek választásainak idején, a választójoguktól megfosztott személyek száma például már csak 2,5 százalék volt az ország egész felnőtt lakosságához viszonyítva. A választójog korlátozására már nem volt többé szükség.

Az 1918-as és 1924-es Alkotmány bizonyos választói előnyöket adott a munkásosztálynak a parasztsághoz viszonyítva, hogy a Szovjetekben biztosítsák a munkásosztály vezető szerepét; hiszen a munkásosztály volt a legszervezettebb, legélenjáróbb, politikai vonatkozásban a legérettebb osztály, amely hivatva volt arra, hogy országunkban biztosítsa a szocializmus felépítésének vezetését. A szocializmus győzelme és a kizsákmányoló osztályok felszámolása után ezek a korlátozások és előnyök feleslegessé váltak. Tovább kellett demokratizálni a választási rendszert, aminek hatalmas fegyverré kellett válnia abban, hogy a dolgozókat még nagyobb mértékben bevonjuk államunk igazgatásába, a kommunizmus felépítésének ügyébe.

A Szovjetek VII. kongresszusának 1935 február 6-án hozott határozata értelmében megalakult az Alkotmányelőkészítő Bizottság. A Bizottság elnökévé egyhangúlag Sztálin elvtársat választották. A Bizottságnak ki kellett dolgoznia a Szovjetunió új Alkot-

mányának tervezetét. A Bizottság által kidolgozott Alkotmánytervezetet az egész nép megvitatta, majd jóváhagyás végett beterjesztették a Szovjetek VIII., rendkívüli összszövetségi kongresszusa elé.

Az Alkotmánytervezetet az egész nép öt és fél hónapon keresztül vitatta meg. Ez is azt bizonyítja, hogy a párt, a Szovjetállam elszakíthatatlan kapcsolatban áll a dolgozók tömegeivel. Az Alkotmány megvitatásának időszakát mind a városban, mind a falun a politika és termelés terén egyaránt nagy fellendülés jellemezte.

Nem volt olyan sarka országunknak, ahol a dolgozók ne tanulmányozták és ne vitatták volna meg az emberiség történetének ezt a nagyszerű okiratát. Az egész szovjet nép hatalmas örömmel és büszkeséggel üdvözölte és helyeselte az új Alkotmány tervezetét. Az Alkotmánytervezet élénk visszhangot váltott ki a külföldi sajtóban is, megsokszorozta barátaink számát és fokozta a szocializmus ellenségeinek dühét.

A Szovjetek VIII., rendkívüli összszövetségi kongresszusán, 1936 november 25-én, Sztálin elvtárs mondott előadói beszédet a Szovjetunió Alkotmánytervezetéről.

Sztálin elvtárs mélyrehatóan megindokolta az új Alkotmánytervezet legfőbb alapelveit és sajátosságait. „A Szovjetunió új Alkotmánya tervezetének fő alapját a szocializmus elvei, a szocializmusnak már kivívott és megvalósított legfőbb pillérei szolgáltatják: a föld, az erdők, a gyárak s egyéb munka- és termelési eszközök szocialista tulajdona; a kizsákmányolás és a kizsákmányoló osztályok felszámolása; a többség nyomorának és a kisebbség fényűzésének felszámolása; a munkanélküliség felszámolása; a munka, mint minden munkaképes polgár kötelessége és becsületbeli ügye, e tétel szerint: «aki nem dolgozik, az ne is egyék». A munka joga, vagyis minden polgárnak az a joga, hogy biztosított munkát kapjon; a pi-

henés joga, a művelődés joga stb. stb. Az új Alkotmány tervezete a szocializmusnak ezekre és ezekhez hasonló pilléreire támaszkodik. Ezeket tükrözi vissza és ezeket rögzíti meg törvény formájában"[23].

Így tehát az Alkotmány rögzítette azt a világtörténelmi jelentőségű tényt, hogy a Szovjetunió a fejlődés új szakaszába, a szocialista társadalom felépítése befejezésének és a kommunizmusra való fokozatos átmenetnek szakaszába lépett.

A Szovjetunió Sztálini Alkotmánya leszögezte, hogy a Szovjetunió a munkások és a parasztok szocialista állama, a szovjet társadalom két egymással baráti viszonyban lévő osztályból, munkásokból és parasztokból áll, akik között még vannak osztálykülönbségek.

A Sztálini Alkotmány az emberiség története folyamán először hirdette ki törvényes rendben olyan társadalom létezését, amely nem ismeri az ember ember általi kizsákmányolását és nagyszerű anyagi jólétet nyujt a néptömegeknek.

Az emberiség a burzsoá országok sokféle alkotmányát ismeri. Ezek ilyen vagy olyan formában mind azt tárgyalják, hogy a tőkés rendszer megdönthetetlen. Csak a szovjet Sztálini Alkotmány szocialista alkotmány. Nálunk a termelési eszközök nincsenek magántulajdonban, nálunk az ember nem zsákmányolja ki az embert. Nálunk olyasmi nincs, — és nem is lehet — hogy egyik ember a másik rovására gazdagszik meg.

A Sztálini Alkotmány nagyszerű jogokat biztosít a szovjet embereknek: a munkára való jogot, a művelődésre való jogot, a pihenésre való jogot és az aggkori ellátásra való jogot. Emellett az Alkotmány nemcsak hirdeti ezeket a jogokat, hanem gyakorlati megvalósításukat is biztosítja.

A Sztálini Alkotmány a Szovjetunió minden pol-

[23] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 646. old.

gárának egyenlő jogot ad és biztosítja a demokratikus szabadság megvalósítását. Ugyanakkor a Szovjetunió polgáraira komoly kötelezettségeket is ró, amelyeknek teljesítése a szovjet ember elsődleges kötelessége.

Az Alkotmány jogot biztosít a munkára, ugyanakkor azonban azt is hangsúlyozza, hogy minden szovjet embernek becsületesen és önfeláldozóan kell dolgoznia a társadalom javára. Az Alkotmány 130. cikkelye a Szovjetunió minden polgárától megköveteli a törvények teljesítését, a munkafegyelem megtartását, a társadalmi kötelezettségek becsületes teljesítését, a szocialista együttélés szabályainak tiszteletbentartását, a szocialista tulajdon oltalmazását.

A Szovjetunió nem az egész világtól elszigetelten, hanem olyan államok között él és fejlődik, amelyeknek többsége még mindig a tőkés rendszerben él.

A tőkés országok reakciós erői, különösen az Egyesült Államok főkolomposai, arcátlanul csörtetik kardjukat és az emberiséget újabb véres mészárlásba akarják kergetni. Ezért a szovjet embereknek egyetlen pillanatra sem szabad megfeledkezniök kötelességükről: a szocialista haza védelméről.

Azok a kötelezettségek, amelyeket a Sztálini Alkotmány ró a szovjet polgárokra, népünkben kinevelik a nagy és nemes hazaszeretetet, a szovjet hazafiság érzését, meghatározzák a szocialista erkölcs és magatartás szabályait. Ha a Szovjetunió minden polgára becsülettel teljesíti kötelezettségeit, azzal nagy országunk hatalmát szilárdítja.

A kizsákmányolás igájától megszabadult, az osztályösszeütközésektől mentes szovjet emberek egységes, baráti dolgozó családot alkotnak, amely munkásokból, parasztokból és értelmiségiekből áll. Érdekeik közösségének alapján a Szovjetunióban a társadalmi fejlődésnek olyan hajtóerői keletkeztek, mint a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egysége, a Szovjetunió népeinek barátsága, a szovjet hazafiság.

Társadalmunk különböző hajtóerői közül különös jelentősége van a szovjet hazafiságnak. A szovjet hazafiság hazánk népeinek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméért, a kizsákmányoló osztályok felszámolásáért és a szocializmus felépítéséért vívott történelmi jelentőségű harcában alakult ki.

„A szovjet hazafiság ereje abban áll, hogy nem faji vagy nacionalista előítéletekre, hanem a népeknek a Szovjet Haza iránti lelkes odaadására és hűségére, az országunkban élő valamennyi nemzet dolgozóinak baráti szövetségére támaszkodik. A szovjet hazafiságban harmonikusan olvadnak egybe a népek nemzeti hagyományai és a Szovjetunió minden dolgozójának közös érdekei. A szovjet hazafiság nem választja el, hanem ellenkezőleg, egységes testvéri családban tömöríti országunk valamennyi nemzetét és népét. Ebben kell látnunk a Szovjetunióban élő népek megbonthatatlan és egyre szilárduló barátságának alapját"[24].

A szovjet hazafiság teljesen ellentéte a burzsoá kozmopolitizmusnak, a világuralomra törő amerikai imperializmus ideológiájának. Az imperialista tábor, amelyet jelenleg az Egyesült Államok vezet, ideológiailag is előkészíti az új háborút. Azzal, hogy az „amerikai életformát" dicsőítik, az Egyesült Államok imperialistái a burzsoá kozmopolitizmust hirdetik, azt, hogy a kis országok népeinek le kell mondaniok nemzeti önállóságukról. A rabló amerikai imperializmus kozmopolita ideológiáját nemcsak a népek eszmei lefegyverzésére használják fel, hanem arra is, hogy a Szovjetunió nemzeti politikája ellen cselekedjenek, amely megvédi a népek egyenjogúságának elvét és tiszteli szuverén jogaikat.

A Sztálini Alkotmány, eltérően a burzsoá országok alkotmányaitól, nemcsak hirdeti a demokratikus

[24] *Sztálin.* A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborújáról. 154—155. old.

jogokat és a szabadságot, hanem törvényes úton, minden eszközzel biztosítja is azoknak megvalósítását.

Lenin többször rámutatott arra, hogy a burzsoá köztársaságok szabadsága a valóságban a gazdagok, a jóllakottak szabadsága.

„Vegyük a jelenkori államok alaptörvényeit, vegyük az állami igazgatást, vegyük a gyülekezési vagy sajtószabadságot, vegyük a «polgárok törvény előtti egyenlőségét» — és lépten-nyomon látni fogjuk a polgári demokrácia képmutatását, amelyet minden becsületes és öntudatos munkás jól ismer"[25].

A Sztálini Alkotmány jellemző sajátossága, hogy következetesen és szilárdan követi a demokratizmus elveit.

Sztálin elvtárs ezt mondotta: „A kapitalista országokban, ahol antagonisztikus osztályok vannak, a demokrácia végeredményben demokrácia az erősek számára, demokrácia a vagyonos kisebbség számára. A Szovjetunióban, ellenkezőleg, a demokrácia — demokrácia a dolgozók számára, vagyis demokrácia mindenki számára... Ezért vagyok azon a véleményen, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Alkotmánya az egyetlen következetesen demokratikus alkotmány az egész világon"[26].

A szocialista demokrácia olyan mértékben fejlődött és lett egyre teljesebb, ahogy gazdaságunkban növekedtek a szocialista elemek. A szocializmus győzelmével országunkban a Szovjetunió minden polgára egyenlő jogokat kapott. A Szovjetunió egyetlen polgára előtt sem lehet neme, képzettsége, nemzetisége, vagyoni állapota akadálya annak, hogy az államhatalom szerveibe választhasson vagy választható legyen.

A dolgozók érdekeinek megfelelően, a néptömegek szervezeti öntevékenységének és politikai aktivitásának fejlesztése céljából, a Szovjetunió minden

[25] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 430. old.
[26] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 655. old.

polgárának biztosították a társadalmi egyesületekben — a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, az ifjúsági szervezetben, a sport- és más szervezetekben — való egyesülés jogát. „... a munkásosztálynak és a dolgozók más rétegeinek soraiból való legaktívabb és legöntudatosabb polgárok pedig a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában egyesülnek, amely a dolgozók élcsapata a szocialista rend erősbítéséért és fejlesztéséért folytatott harcukban és vezető magva a dolgozók összes szervezeteinek, a társadalmiaknak éppúgy, mint az államiaknak"[27].

Sztálin elvtárs a Szovjetunió Alkotmánytervezetéről tartott előadói beszédében külön foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy milyen szerepe van a bolsevikok pártjának a szocialista államban. Sztálin elvtárs leleplezte a Szovjetunió ellenségeinek azt a rágalmát, hogy országunkban a demokráciát kiszorította az, hogy csak egy párt van. Rámutatott arra, hogy a többpártrendszer nem az állam magasfokú demokratizmusát bizonyítja, hanem azt, hogy az államban antagonisztikus osztályok és kiélezett osztályellentétek vannak. A Szovjetunióban nincs talaj több párt létezése számára. Ezért országunkban egy párt van — a bolsevikok pártja. A bolsevik párt vezető szerepét a Szovjetállam életében hazánk egész történelmi fejlődése készítette elő.

Zsdanov elvtárs „A nemzetközi helyzetről" című előadásában leleplezte a mai imperialista burzsoáziának és a jobboldali szocialisták táborából kikerült kiszolgálóiknak a rágalmait. Zsdanov elvtárs megállapítása szerint megtévesztő propagandájuknak ez a lényege: „... az igazi demokráciának az az ismertetőjele, hogy benne többpártrendszer van és a szervezett kisebbség ellenzékként léphet fel. Ezen az alapon

[27] A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Alkotmánya. (126. cikkely.) (A marxizmus-leninizmus kis könyvtára. 53. szám.) Szikra 1949. 70. old.

az angol munkáspártiak, akik nem kímélik erőiket a kommunizmus elleni harcban, a Szovjetunión belül egymással kiegyenlíthetetlen ellentétben álló osztályokat és ennek megfelelő pártharcokat szeretnének látni. Ezek a politikai analfabéták sohasem tudják megérteni, hogy a Szovjetunióban már régen nincsenek egymással kiegyenlíthetetlen ellentétben lévő osztályok és ennek következtében nem lehet többpártrendszer sem. Szeretnének a Szovjetunióban szájuk íze szerint való burzsoá pártokat látni, többek között álszocialista pártokat, mint az imperializmus ügynökségeit. De nagy szomorúságukra a Szovjetunió területén a történelem ezeket a kizsákmányoló burzsoá pártokat eltüntette"[28].

Sztálin elvtárs 1946 február 9-én, Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén mondott beszédében rámutatott arra, hogy a pártonkívüliség zászlaja alatt nem ritkán különféle burzsoá csoportok rejtőznek, amelyeknek nem előnyös nyílt sisakkal a választók elé lépni. A Szovjetunióban a kommunisták és a pártonkívüliek a szovjet emberek egységes, közös kollektíváját alkotják, akik együttesen harcoltak országunk ellenségei ellen és együtt harcolták ki a győzelmet. Ezért a kommunisták és a pártonkívüliek blokkja természetes és életfontosságú ügy.

Az új Alkotmány alapján kidolgozott szovjet választási rendszer a tömegek politikai aktivitásának fokozásához vezetett és növelte a Szovjethatalom szerveinek felelősségét a nép iránt. Ilyen körülmények között mindenekelőtt át kellett szervezni a párt munkáját a kibontakozott pártonbelüli demokrácia szellemében. A SzK(b)P Kozponti Bizottsága és a népek vezérének, a nagy Sztálinnak a vezetésével a párt átépítette munkáját a kibontakozott pártonbelüli demokrácia szellemében, megszilárdította a demokratikus

[28] *Zsdanov*. A nemzetközi helyzetről. Szikra 22—23. old.

centralizmus elvét, kifejlesztette a kritikát és az önkritikát, fokozta a pártszervek felelősségét a párt tömegei előtt.

Mindez még közelebb hozta a pártot a dolgozók milliós tömegéhez, amely a választásokon bebizonyította, hogy mélységesen bízik Lenin—Sztálin pártjában és mélységesen szereti az új Alkotmány megteremtőjét, a nagy Sztálint.

A Sztálini Alkotmány, amely törvényben rögzítette a szocializmus nagyszerű vívmányait országunkban, hatalmas szerepet töltött be abban, hogy a szovjet nép a bolsevik párt és Sztálin elvtárs köré tömörült.

Amiről száz évvel ezelőtt az emberiség legjobb, leghaladóbb elméi álmodoztak, ezt a Szovjetunió Alkotmánya, a győzedelmes szocializmus Alkotmánya megdönthetetlen törvénnyé tette.

A Sztálini Alkotmányban lefektetett nagy jogokat a szovjet nép az országunk belső és külső ellenségei ellen vívott kemény harcban vívta ki. „Jóleső és örvendetes az a tudat, hogy harcok és nélkülözések közt megtett utunk eredményeképpen megvan a magunk Alkotmánya, mely győzelmeink gyümölcseiről beszél. Jóleső és örvendetes tudni, hogy miért harcoltak a mieink és hogyan érték el világtörténelmi jelentőségű győzelmüket. Jóleső és örvendetes az a tudat, hogy a vér, amelyet a mieink bőven ontottak, nem hiába ömlött, hogy meghozta a maga gyümölcseit"[29] — mondta Sztálin elvtárs.

Ugyanakkor a Sztálini Alkotmánynak nagy *nemzetközi* jelentősége van, mint a tőkés országok dolgozói hatalmas harci programjának az imperializmus megdöntéséhez.

Sztálin elvtárs az Alkotmánytervezetről tartott előadói beszédében ezt mondta: „Ma, amikor a fasiz-

[29] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 667. old.

mus szennyes hulláma csapkodja a munkásosztály szocialista mozgalmát és sárba rántja a civilizált világ legjobbjainak demokratikus törekvéseit, a Szovjetunió új Alkotmánya a fasizmus ellen szóló vádirat lesz, amely arról beszél, hogy a szocializmus és a demokrácia legyőzhetetlen"[30].

Sztálin elvtársnak ezeket az előrelátó szavait a gyakorlat tökéletesen igazolta. A Szovjetuniónak a német és a japán imperialisták felett aratott győzelme bebizonyította a szovjet társadalmi és államrend megingathatatlan életerejét és hatalmas előnyét minden nem szovjet rendszer felett. A szocializmus és a demokrácia legyőzhetetlenségéről beszélnek azok a győzelmek is, amelyeket a szovjet nép a bolsevik párt vezetésével aratott a Szovjetunió népgazdasága helyreállításának és fejlesztésének frontján.

Sztálin elvtárs már a Szovjetunió születésekor előre megmondta, hogy a Szovjetunió komoly erővé válik, amely hatással lesz a nemzetközi helyzetre és azt a dolgozók érdekeinek megfelelően megváltoztatja.

A szovjet államrend, amelyben a nemzeti kérdést és a nemzetek együttműködésének problémáját jobban megoldottuk, mint bármely más soknemzetiségű államban, a soknemzetiségű államok példaképe lett. Ez az oka annak, hogy egész Kelet és Nyugat úgy tekint a Szovjetunióra, mint mintaképére. A Szovjetunió a felszabadulás zászlaját, azt az élcsapatot jelenti, amelyet rendíthetetlenül követnek a világ dolgozói.

Sztálin elvtárs 1922-ben, amikor meghatározta a Szovjetunió megalakulásának jelentőségét, ezt mondta:

„A mai nap az új Oroszország diadalnapja, az új Oroszországé, amely széttörte a nemzeti elnyomás láncait, megszervezte a tőke fölötti győzelmet, megterem-

[30] Ugyanott.

tette a proletariátus diktatúráját, felébresztette a Kelet népeit, lelkesíti a Nyugat munkásait, a párt vörös zászlaját állami zászlóvá tette és e zászló köré gyüjtötte a szovjet köztársaságok népeit, hogy egy államban egyesítse őket, a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében, mely az eljövendő Szovjet Szocialista Világköztársaság mintája"[31].

A Sztálini Alkotmány arról beszél a világ népeinek, hogy ami valóra vált a Szovjetunióban, az más országokban is valóra fog válni. A Sztálini Alkotmány megvilágítja a tőkés országok dolgozóinak harci útját és erőssé teszi bennük a meggyőződést, hogy a kommunizmus végleges győzelmet fog aratni az egész világon.

Dicső Szovjetállamunk több mint 30 éve kőszikla-ként áll. Hatalmunkat sem az ellenség ármánykodása, sem a hazánk megsemmisítésére irányuló fegyveres kísérleteik nem ingatták meg.

A szocializmus építésének éveiben, a Nagy Honvédő Háború megpróbáltatásainak tüzében társadalmi rendünk kikovácsolódott és megszilárdult, erejét és hatalmát a nagy Sztálini Alkotmány zseniális cikkelyei örökre lerögzítették.

A szovjet nép a Nagy Honvédő Háború éveiben testével védelmezte szabadságát és függetlenségét, a háborúutáni viszonyok között erejét nem kímélve sikeresen teljesíti és túlteljesíti a népgazdaság fejlesztésének új ötéves tervét.

Sztálin elvtárs 1946 február 9-én, Moszkva Sztálin-kerületének választói gyűlésén tartott történelmi jelentőségű beszédében a népgazdaság helyreállításának és fejlesztésének békés alkotómunkájára vonatkozó nagy programmal fegyverezte fel a szovjet népet a háborúutáni időszakra és meghatározta a kommunizmus felépítésének útját országunkban: „Az új öt-

---

[31] *Sztálin* Művei. 5. köt. 171. old.

éves terv főfeladata az ország tönkretett területeinek helyreállítása, az ipar és a mezőgazdaság háborúelőtti színvonalának viszaállítása és ezt követőleg ennek a színvonalnak túlhaladása többé-kevésbbé jelentős mértékben"[32].

A szovjet nép jogos büszkeséggel tekint munkája eredményeire. Az ellenséges megszállást átélt vidékeken túlszárnyaltuk az ipari termelés háborúelőtti színvonalát. Vállalatainknál meghonosítják az új, élenjáró technikát, amely megkönnyíti a szovjet ember munkáját és emeli munkája termelékenységét. Szocialista mezőgazdaságunk a háborúutáni fejlődés viszonyai között ismét bebizonyította nagy életerejét. Sikeresen valósítjuk meg a természet átalakítására vonatkozó nagyszabású sztálini tervet. A munkások és az alkalmazottak anyagi jóléte állandóan növekszik. Országunkban évről-évre csökken az élelmiszercikkek és az iparcikkek ára.

Rombadőltek az imperialistáknak azok a reményei, hogy a Szovjetunió, amely hatalmas áldozatokat hozott a fasizmus felett aratott győzelemért, nem tud megküzdeni a háborúutáni építés nehézségeivel.

A dolgozók küldötteinek a helyi Szovjetekbe történő, 1947. évi megválasztása és a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének 1950. évi választásai újra ékesen bizonyították a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egységét, nagy szocialista hazánk hatalmát és megingathatatlanságát. „Ma nincs szilárdabb állam, mint a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége. A szovjet társadalmi és államrend a társadalom megszervezésének legjobb formája, a legéletképesebb rend a világon"[33].

---

[32] Olvasókönyv a marxizmus-leninizmus tanulmányozására. 1. kiad. 1. köt. Szikra 1949. 214. old.

[33] A SzK(b)P Központi Bizottságának felhívása valamennyi választóhoz. Lásd Pravda. 1950 február 17.

Mik a szocializmus országunkban elért győzelmének alapvető eredményei? Miben rejlik a Sztálini Alkotmány világtörténelmi jelentősége?

A pártnak a szocializmus építéséért és győzelméért vívott harcában az a legnagyobb eredmény, hogy „... országunk munkásosztálya, miután véget vetett annak, hogy ember az embert kizsákmányolhassa és megszilárdította a szocialista rendet, az egész világ előtt bebizonyította ügye igazát. Ez a legfőbb eredmény, mert ez megerősíti a munkásosztály erejébe és végső győzelme bizonyosságába vetett hitet"[34].

Tudjuk, hogy a burzsoázia és a jobboldali szocialisták táborából kikerült uszályhordozóik állítása szerint a munkásosztály a burzsoá rend megdöntése után nem tud valami újat építeni a régi helyébe.

Országunk munkásosztálya tettekkel bizonyította be, hogy ezek a burzsoá következtetések hazugok: új, jobb, szocialista rendet épített fel, amely nem ismer sem válságokat, sem munkanélküliséget.

A világ burzsoáziája a trockista-buharinista árulókkal együtt többször kijelentette, hogy a parasztság nem képes a szocializmus útjára lépni. Országunk kolhozparasztsága a gyakorlatban bizonyította be, hogy sikeresen a szocializmus útjára tudott lépni és a munkásosztállyal vállvetve építi az új, kommunista társadalmat.

Az imperialista burzsoázia és lakájai — Tito fasiszta klikkje és a jobboldali szocialisták — főképpen azért harcolnak, hogy a munkásosztályból kiirtsák a saját erejébe vetett hitet és ezzel örökkévalóvá tegyék a tőkés rabszolgaságot. Az élet azonban megteszi a magáét. Egyre több és több dolgozó szabadul fel a burzsoá ideológia befolyása alól és országaik sorsát a saját kezükbe veszik. Ezt ékesen bizonyítják a népi demokratikus országok, amelyek a Szovjetunió támo

[34] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 756. old.

gatásával építik a szocialista társadalmat. A bolsevizmus ma már az egész világon terjed.

A második világháború után a politikai erők új megoszlása jött létre. A világ két táborra szakadt: a demokratikus, imperialistaellenes, az egész világ békéjéért harcoló táborra, amelynek élén a Szovjetunió áll, és az imperialista, demokráciaellenes, féktelen háborús propagandát folytató táborra, amelynek élén az Egyesült Államok és Anglia áll. Az imperialisták tervei azonban a békéért harcoló népek hatalmas ellenállásába ütköznek. Sztálin elvtárs azt mondta, hogy a népek emlékezetében túl élénken élnek a közelmúlt háború borzalmai és túlságosan nagyok a béke melletti társadalmi erők, semhogy Churchill tanítványai az agresszióban ezeket az erőket legyűrhessék és új háború felé fordíthassák.

A Szovjetuniónak, a népi demokratikus országoknak és a nemzetközi erőknek a békéért, a szabadságért, a népek függetlenségéért és a háborús gyujtogatók ellen vívott állhatatos harca napról-napra hatalmasabb támogatásra talál az egész világ néptömegeinek körében. Ezt meggyőzően bizonyítja a béke harcosainak aláírásgyüjtése a stockholmi felhívás nyomán.

A Szovjetállam az egész világ élenjáró, haladó emberiségét Lenin—Sztálin zászlaja alá tömöríti, a népek egyenjogúságának és barátságának nagy diadalt aratott ideológiája, az egész világ békéjéért, az új világháborút szító háborús gyujtogatók ellen vívott harc zászlaja alá.

A minden rendű és rangú, Churchill-féle reakciósok igyekeznek megrágalmazni, rossz hírbe keverni a szovjet demokráciát és azzal a „nyugati demokráciát" állítják szembe. Az élet azonban napról-napra leleplezi a burzsoá demokrácia igazi arcát és népellenes jellegét.

Az imperialisták minden rágalomhadjárata a hatalmas Szovjetunió és a népi demokratikus országok

ellen kudarcot vall. A népek a háború keserű tapasztalataiból megtanulták, hogy ki folytat reakciós és ki folytat valóban demokratikus politikát. Ez is megmagyarázza a Szovjetunió nemzetközi tekintélyének növekedését.

Sztálin elvtárs még 1939-ben, a SzK(b)P XVIII. kongresszusán tartott beszámolójában leleplezte a burzsoá propaganda hazugságát és rámutatott arra, milyen nagy jelentőségű a szocializmus győzelme országunkban — amelyet a Sztálini Alkotmány törvényerőre emelt — az egész világ munkásosztályának nevelése szempontjából:

„Ha országunk munkásosztályának sikerei, ha harca és győzelme elősegíti azt, hogy a kapitalista országok munkásosztályának önbizalma fokozódjék, és megerősíti benne a hitet saját erejében, a hitet győzelmében, akkor pártunk elmondhatja, hogy nem hiába dolgozik. Nem kétséges, hogy ez így is lesz"[35].

[35] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 757. old.

J. KAPITONOV

A SZTAHANOV-MOZGALOM GYÖKEREI ÉS JELENTŐSÉGE

A Szovjetunióban folyó szocialista építés a népgazdaság fejlesztése terén már 1935-ben hatalmas eredményeket ért el. Különösen nagy sikereket mutatott fel az ország szocialista ipara és elsősorban a nehézipar. A megelőző négy évben (1931 és 1934 között) a nyersvastermelés 4,9 millió tonnáról 10,5 millió tonnára, az acéltermelés pedig 5,6 millió tonnáról 9,6 millió tonnára emelkedett.

A mezőgazdaság kollektivizálását lényegében befejeztük. A kolhozparasztság többezer traktort és más mezőgazdasági gépet kapott a Szovjetállamtól. A Szovjetunió teljesen beszüntette a traktorok külföldről való behozatalát.

A mezőgazdaság össztermésének növekedése, amelyet a kolhozrendszer alapján értünk el, lehetővé tette, hogy a szovjet kormány megszüntesse a kenyérjegyet.

Az ipar és a mezőgazdaság technikai újjáalakítása azt eredményezte, hogy népgazdaságunkat bőven elláthattuk új technikával. Az ipar, a mezőgazdaság és a közlekedés rengeteg új gépet, szerszámgépet, traktort, gépkocsit, mozdonyt kapott. Ez új, elsőosztályú technika volt, amely a szovjet üzemekben született meg a szovjet emberek munkájából.

Az új technikához azonban olyan emberekre volt szükség, akik eléggé képzettek ahhoz, hogy meg tudják nyergelni ezt a technikát, ki tudják préselni be-

lőle a maximumot. Technikailag jól képzett emberek nélkül a technikai felszerelés holt vashalmazzá válhatott volna.

A bolsevikok pártja és annak vezére, Sztálin elvtárs, felismerte azt a komoly veszélyt, hogy a technikát megnyergelni tudó káderek növekedése jelentős mértékben elmaradt a technika növekedésétől.

Sztálin elvtárs már 1934 decemberében, a Kremlben, a kohászati küldöttség fogadásán megjegyezte, hogy sok gazdasági szakember mechanikusan értelmezte a párt jelszavát: „Az újjáalakítás időszakában minden a technikától függ". A jelszót úgy értelmezték: az egész dolognak csak az a lényege, hogy a lehető legtöbb gépet halmozzák fel az üzemekben és nem gondoltak arra, hogy ezekhez a gépekhez hozzáértő emberekre is szükség van. A technikát nem szabad elválasztani az emberektől, akik a technikát mozgásba hozzák — mondta Sztálin elvtárs. Már megtanultuk becsülni a technikát. Most azonban az a legfontosabb, hogy olyan embereink legyenek, akik úrrá lettek a technikán. Meg kell becsülni minden egyes ügyes és képzett munkást. „Az embereket gondosan és figyelmesen kell ápolni, ahogy a kertész ápolja kedves gyümölcsfáját"[1] — mondta Sztálin elvtárs 1934 december 26-án, a kohászati küldöttség fogadásán.

A technikailag jól képzett káderek kérdése elsőrendű fontosságúvá lett. A bolsevik pártnak az volt a feladata, hogy a munkások figyelmét a technika elsajátítására fordítsa és fokozza az olyan káderek tömeges kiképzését, akik a gépekből a maximumot tudják kipréselni.

A pártnak új jelszóval kellett felváltania „az újjáalakítás időszakában minden a technikától függ" jelszót, amelyet az újjáalakítás időszakának kezdetén adtak ki. Olyan jelszóra volt szükség, amely már

[1] *Lenin—Sztálin.* A munkáról. Szikra 1950. 354. old.

nem a technikára összpontosítja a figyelmet, hanem az olyan káderek kiképzésére, akik teljes mértékben ki tudják használni a technikát.

Ebben hatalmas szerepet játszott Sztálin elvtársnak az a beszéde, amelyet 1935 május 4-én mondott a Vörös Hadsereg Katonai Akadémiájának évzáró ünnepélyén.

Sztálin elvtárs világos és szemléltető beszédében mélyrehatóan elemezte a párt harcát az ország szocialista iparosításáért és a mezőgazdaság kollektivizálásáért, azt a harcot, amelyet a nép ellenségeivel kellett megvívnunk a szocializmus építése közben.

Azok a hatalmas sikerek, amelyeket az ország iparosításának és a mezőgazdaság kollektivizálásának útján értünk el, a technika elsajátításának feladatát a szocialista építés legfőbb, elsőrendű fontosságú feladatává tették. E feladat megoldása nélkül nem lehetett volna tovább előretörni. A technika hiányát felszámoltuk s a munka minden ágában széles technikai bázist hoztunk létre — mondotta Sztálin elvtárs. „De ez még korántsem, távolról sem elegendő ... A technika hozzáértő emberek nélkül holt dolog. A technika olyan emberek kezében, akik urai a technikának, csodákat művelhet és kell is, hogy műveljen"[2]. A fősúlyt most az olyan emberekre, olyan munkatársakra kell helyezni, akik a technikát elsajátították.

Sztálin elvtárs kiadta az új jelszót: *„Minden a káderektől függ!"* Azt követelte a vezetőktől, hogy elsősorban tanulják meg megbecsülni az embert, megbecsülni a kádereket, megbecsülni minden egyes munkaerőt, aki a szocializmus építésének hasznot tud hozni. Sztálin elvtárs, amikor felhívta a párt-, szovjet- és gazdasági funkcionáriusokat, hogy becsüljék meg a kádereket, azt mondta: „Meg kell végre érteni, hogy a világ minden becses tőkéje közül a legbecsesebb és

[2] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 616. old

legdöntőbb jelentőségű tőke — az ember, a káder... Ha az iparban, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, a hadseregben jó és nagyszámú kádereink lesznek — országunk győzhetetlen lesz. Ha ilyen kádereink nem lesznek — mindkét lábunkra sántítani fogunk"[3].

Sztálin elvtárs beszéde hatalmas lökést adott a káderkérdés megoldásának, ami a szocialista építés legfontosabb feladata volt. A beszéd hatalmas munkalelkesedést, fellendülést váltott ki a szovjet emberekből, igyekeztek még jobban dolgozni szeretett hazájuk érdekében. Az ország legjobb munkásai új, kiváló termelői sikerekkel válaszoltak Sztálin elvtárs felhívására.

Annak, hogy új káderek növekednek, hogy elsajátítják az új technikát, hogy a munka termelékenysége tovább emelkedik, legragyogóbb példája a Sztahanov-mozgalom volt.

Alekszej Sztahanov, a Donyec-medence „Központi-Irmino" nevű tárna vájára, 1935 augusztus 31-én egy műszak alatt 102 tonna szenet fejtett és ezzel tizennégyszeresen túlteljesítette a szénfejtés szokásos normáját.

Sztahanov szerint ebben a sikerben döntő szerepet játszott Sztálin elvtársnak a Vörös Hadsereg Katonai Akadémiáján mondott beszéde. „Amikor elolvastam Sztálin elvtárs beszédét, amelyet május 4-én mondott a Katonai Akadémia hallgatóinak évzáró ünnepélyén, erősen gondolkozni kezdtem azon, mit kellene tenni a munka termelékenységének fokozása, a technika teljes kihasználása érdekében. Hiszen a Donyec-medencét az utóbbi években rengeteg sok géppel és mechanizmussal szerelték fel. Hiszen szovjet gyártmányú fejtőkalapácsunk nagyon jól dolgozik, csak meg kell terhelni"[4].

Sztahanov első csúcseredménye után néhány nap-

[3] Ugyanott, 618. old.

[4] A sztahanovisták első összszövetségi tanácskozása. Partyizdat 1935. 12. old. (oroszul).

pal új, még nagyobb sikereket ért el. Sztahanov nyomán a Donyec-medence egyéb kiváló vájárai is kezdték sokszorosan túlszárnyalni az érvényben levő normákat.

Alekszej Sztahanov eredményeivel, amelyeknek híre villámgyorsan bejárta az egész országot, megvetette a kezdetét a dolgozók tömeges mozgalmának, amelynek az volt a célja, hogy növeljék a teljesítménynormákat és emeljék a munka termelékenységét. A mozgalmat kezdeményezője után Sztahanov-mozgalomnak nevezték el.

Sztahanovnak és követőinek a Donyec-medencében elért sikere nem volt véletlen jelenség. Eredményeik a munka új megszervezésének következményei voltak. Sztahanov a magas teljesítmény elérése előtt gondosan tanulmányozta a munkafolyamatot, figyelmesen megvizsgált minden lehetőséget a fejtőkalapács termelékenyebb kihasználása érdekében, újraszervezte a vájárok és az ácsolóvájárok munkáját.

A Donyec-medencében született Sztahanov-mozgalom igen gyorsan elterjedt az egész országban és a népgazdaság minden ágát felölelte. A Sztahanov sikereiről szóló első közlemények után rövidesen az élenjáró munkások az ország sok vállalatánál értek el kiváló eredményeket a munka termelékenysége terén és jelentősen túlszárnyalták az érvényes teljesítménynormákat.

A Molotovról elnevezett gorkiji gépkocsigyárban Alekszandr Buszigin kovács átszervezte brigádja munkáját, jelentősen túlszárnyalta a teljesítménynormákat és egy műszakban több mint 1000 könyöktengelyt gyártott a normában előírt 675 helyett.

Pjotr Krivonosz mozdonyvezető a nehézterhelésű tehervonatokat a normában előírt 23 kilométer helyett óránként 47 kilométer sebességgel kezdte vezetni. A sztahanovisták összszövetségi tanácskozásán P. Krivonosz beszélt sikereiről és többek között ezt mondta:

„Régebben az a közmondás járta: «Lassan jár, tovább érsz!» Ez a reakciós közmondás a teknősbékák ütemét jellemzi, hátráltatja az embert. Ma már más közmondás járja nálunk: «Ha helyesen jársz, hamarabb célhoz érsz!»"[5].

A leningrádi „Szkorohod" cipőgyárban Szmetanyin munkás a normában előírt 700 pár cipő helyett rendszeresen 1400 párat kezdett megmunkálni.

Az erdőiparban hatalmas eredményeket ért el Muszinszkij munkás. A mezőgazdaságban megjelentek a sztahanovista mozgalom első úttörői: Marija Gyemcsenko, Marija Gnatyenko, Pasa Angelina, Polagutyin, Koleszov, Borin, Pasa Kovardak.

Marija Gyemcsenko kolhoztag 523 mázsa répát gyüjtött be hektáronként a szokásos 130 mázsa helyett és ezzel megvetette az ötszázas mozgalom alapját.

A Sztahanov-mozgalom igen gyorsan terjedt a dolgozók körében. Ezt bizonyítják azok az adatok, amelyeket Zsdanov elvtárs ismertetett a sztahanovisták első összszövetségi tanácskozásán: Leningrádban 1935 október 10-én 23 vállalatnál 484 sztahanovista dolgozott, ez a szám ugyanezeknél a vállalatoknál november 15-ére már 14 300-ra emelkedett.

A Sztahanov-mozgalom alulról indult el, anélkül hogy a vállalatvezetés bármilyen nyomást gyakorolt volna a dolgozókra, és gyorsan elterjedt az egész országban. Ez a mozgalom korunk rendkívül életrevaló és feltartóztathatatlan mozgalma.

A mozgalom számos vállalatnál a vállalatok egyes vezetőinek akarata ellenére, sőt néha az ellenük vívott harc közben született meg és kezdett kibontakozni. Így például Muszinszkij, a fűrésztelep újítója, az ellenőrök és a gazdasági vezetők előtt eltitkolva dolgozta ki az új, magasabb technikai normákat. Sztahanovnak harcolnia kellett a vezetőség egyes hivatal-

[5] A sztahanovisták első összszövetségi tanácskozása. 19. old.

nokai és az elmaradott munkások ellen, akik kinevették újításaiért. A gyászvezetők Buszigint a fémet szállító gyárba irányították kiküldetésbe, hogy meghiúsítsák újabb csúcseredményeit. Ivan Gudovnak kísérleteit éjjel kellett elvégeznie, amikor a részleg vezetője már hazament.

A nép ellenségei minden eszközzel igyekeztek gátolni a Sztahanov-mozgalmat, sok esetben megrágalmazták a sztahanovistákat és elviselhetetlen munkaviszonyokat teremtettek számukra.

A hatalmas mozgalmat azonban nem lehetett megállítani. A Sztahanov által elkezdett ügyet ezer és tízezer más élenjáró munkás és kolhoztag folytatta tovább. A Sztahanov-mozgalom, amelyet egész politikai és szervezeti munkájával Lenin—Sztálin pártja készített elő, amelyet a párt vezetett és támogatott, ledöntött útjában minden akadályt. A Sztahanov-mozgalom az egész népet átfogó mozgalommá fejlődött, amely a szocialista építés történetének egyik legdicsőbb lapja lett. „Csak az olyan teljesen érett mozgalom, amelynek már csupán egy lökés kellett arra, hogy kipattanjon — csak egy ilyen mozgalom terjedhetett el ily gyorsan és nőhetett meg lavina módjára"[6] — mondta Sztálin elvtárs.

A bolsevikok pártja felhasználta a dolgozók tömegszervezeteit, — a szakszervezeteket, a Komszomolt stb. — a sajtóban népszerűsítette a szocialista munka élenjáróinak tapasztalatait. Ezzel minden szükséges feltételt megteremtett a Sztahanov-mozgalom fejlődéséhez.

A Sztahanov-mozgalom viharos ütemű fellendülése azt bizonyítja, hogy a Szovjetországban korlátlan lehetőségek vannak arra, hogy a dolgozók legnagyobb tömegei magas termelékenységet érjenek el a munkában. A szocialista építés sikerei és az ország

---

[6] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 626. old.

gazdasági életében lezajlott gyökeres változások, amelyeket a gazdaság szocialista rendszerének győzelme tetőzött be, előkészítették a dolgozók millióinak a történelemben példa nélkül álló mozgalmát a munka termelékenységének fokozásáért, az új technika elsajátítása alapján.

Mi az oka annak, hogy a Sztahanov-mozgalom rövid idő alatt az egész országban elterjedt? Melyek a Sztahanov-mozgalom gyökerei? Mi a Sztahanov-mozgalom történelmi jelentősége a kommunizmus építése szempontjából?

Ezekre a kérdésekre Sztálin elvtárs adott választ a sztahanovisták első összszövetségi tanácskozásán tartott beszédében.

A SzK(b)P Központi Bizottsága és a szovjet kormány 1935 november 14-én tartotta meg a Kremlben a sztahanovista munkások és munkásnők első összszövetségi tanácskozását, amelynek munkáját közvetlenül Sztálin elvtárs irányította. A szocialista munka dicsőséget szerzett élenjárói négy napon keresztül cserélték ki egymással tapasztalataikat és azokat a sajtón keresztül az egész országgal közölték.

A záróülésen, az értekezlet 3000 részvevőjének tapsvihara közben, a szocializmus győzelmeinek vezére és megszervezője, Sztálin elvtárs is felszólalt. Sztálin elvtárs beszédében mélyrehatóan, tudományosan elemezte azokat a forrásokat, amelyek a Sztahanov-mozgalmat szülték, rendkívül világosan és pontosan jellemezte a mozgalom jelentőségét az egész ország szempontjából, a Szovjetuniónak a kommunizmus felé vezető úton való előrehaladása szempontjából.

Sztálin elvtárs feltárta a Sztahanov-mozgalom gyökereit és rámutatott a következő négy feltételre, amelyek ezt a mozgalmat szülték és előrelendítették.

Először: A Sztahanov-mozgalom alapja a munkások anyagi helyzetének gyökeres megjavulása volt.

„Az élet, elvtársak, megjavult. Az élet vidámabb lett — mondta a nagy Sztálin. — Márpedig, ha az ember vidáman él, akkor szaporán megy a munka. Innen a termelés magas normái. Innen a munka hősei és hősnői. A Sztahanov-mozgalom gyökere mindenekelőtt ebben van. Ha nálunk válság volna, ha nálunk munkanélküliség volna, a munkásosztálynak ez a korbácsa, ha rossz, rút, szomorú volna nálunk az élet, akkor semmiféle Sztahanov-mozgalom nem volna nálunk"[7].

A világ minden forradalma közül a Nagy Októberi Szocialista Forradalom az egyetlen olyan forradalom, amely nemcsak politikai eredményeket tud felmutatni a nép számára, hanem anyagi eredményeket is. A Párizsi Kommün — az első munkásforradalom — úgyahogy kivívta a hatalmat, de nem állt fenn sokáig — mindössze 72 napig. A Párizsi Kommün megpróbálta ugyan összetörni a kapitalizmus bilincseit, de sikertelenül és még kevésbbé tudta megmutatni a népnek a forradalom áldásos anyagi eredményeit. A Párizsi Kommüntől és minden más forradalomtól eltérően a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemcsak összetörte a kapitalizmus bilincseit és szabadságot adott a népnek, hanem a jómódú élet anyagi feltételeit is meg tudta teremteni a nép számára. Ebben rejlik forradalmunk ereje és legyőzhetetlensége — állapította meg Sztálin elvtárs.

A gazdaság szocialista rendszerének fejlődésében megingathatatlan törvény a dolgozók anyagi és kulturális színvonalának állandó emelkedése. A Szovjetország mindörökre megszüntette a munkanélküliséget és a Szovjetunió minden polgárának jogot biztosít a munkára.

Míg a cári Oroszországban a kizsákmányoló osztályokra jutott az egész nemzeti jövedelem háromnegyed része, jóllehet az egész lakosságnak csak 16

[7] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 626—627. old.

százalékát alkották, addig a Szovjetunióban az egész, méghozzá rendkívüli mértékben megnőtt nemzeti jövedelmet a dolgozók szükségleteinek és igényeinek kielégítésére fordítják.

A Sztahanov-mozgalom születését megelőző években a dolgozók anyagi életszínvonala jelentős mértékben emelkedett. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy az első ötéves terv folyamán a munkások és az alkalmazottak átlagos évi munkabére kétszeresére emelkedett.

Amint azonban tudjuk, a Szovjetállamban távolról sem csak a munkabér jelenti a munkások és az alkalmazottak anyagi és kulturális életszínvonalának emelkedését. Államunk minden évben milliárdokat fordít a nép oktatására, az egészségvédelemre, a társadalombiztosításra és a munkavédelemre. Az állam terhére valósítják meg a dolgozók társadalombiztosítását, a szabadságidő kifizetését, a betegségi segély fizetését, az öregségi nyugdíj és a munkaképesség elvesztése esetén járó nyugdíj kifizetését, az állam terhére tartják fenn az üdülők, a szanatóriumok, az óvodák, a bölcsődék széles hálózatát, az állam terhére fizetik a sokgyermekes családokat megillető segélyt stb. stb. Mindez 30—40 százalékkal növeli a szovjet dolgozók munkabérének pénzösszegét.

A dolgozók anyagi helyzetének fellendülését tükrözi az is, hogy megnőtt az állami és a szövetkezeti üzletek áruforgalma. 1933-ban az állami és a szövetkezeti vonalon lebonyolított áruforgalom (beleértve a vendéglátó ipar kebelében lebonyolított étkeztetéseket is) 49 milliárd rubel volt az 1930. évi 18,9 milliárd rubellel szemben.

Sztálin elvtárs a párt XVII. kongresszusán jellemezte azokat a sikereket, amelyeket a Szovjetállam a szovjet nép anyagi és kulturális színvonala emelése terén elért és megjegyezte, hogy javultak a dolgozók lakásviszonyai is. Míg a burzsoá országokban a nagy-

városok elkerülhetetlen ismertetőjelei a munkásnegyedek nyomortanyái, amelyek sötétek, nedvesek, nagyobbrészt pincehelyiségekből álló, rozoga lakások, ahol szennyben tengődve, a sorsot átkozva nyomorog a munkásember, addig a Szovjetunióban a nyomortanyákat újonnan épült, szép és világos munkáslakások váltották fel, amelyek sok esetben jobban festenek mint a város központi épületei.

A bolsevik párt és a Szovjethatalom elérte, hogy az 1917-ben kivívott politikai szabadság anyagi jóléttel is kiegészült. A dolgozóknak lehetőségük nyílott arra, hogy jómódú, kulturált életet éljenek. Ezen a talajon, a jómódú és kulturált élet talaján született meg és fejlődött ki a Sztahanov-mozgalom is.

A Sztahanov-mozgalom *másik* forrása — mondta Sztálin elvtárs — az, hogy országunkban nincs kizsákmányolás. A Szovjetunióban, ahol az emberek nem a kizsákmányolók javára dolgoznak, hanem maguk, saját szovjet társadalmuk javára, megszületett a munkához való új viszony, amelyet a kapitalizmus nem ismert és nem ismer.

A burzsoá társadalomban a munkás a tőkésnek dolgozik, a kizsákmányolót gazdagítja. Csak addig van rá szükség, amíg dolgozni tud. Ha azonban a munkás megbetegszik, megrokkan vagy megöregszik, kidobják az utcára. A kapitalizmusban az ember munkáját vajmi kevésre értékelik.

Csak a szocialista forradalom, amely a népet megszabadította a tőkés rabságtól, változtatja a munkát minden ember becsületbeli kötelességévé. A szovjet társadalomban a munka becsület és dicsőség dolga. Csak a szocializmus feltételei között derül fény a sokmillió egyszerű ember alkotóképességeire. A szocializmus, mondotta Lenin, „... először teremti meg annak lehetőségét ..., hogy valóban a dolgozók többségét vonják be az olyan munkába, ahol megmutathatják, hogy mit tudnak, ahol kifejleszthetik ké-

pességeiket, ahol megnyilvánulhatnak azok a tehetségek, amelyek a népben, e frissen buzgó forrásban megvannak és amelyeket a kapitalizmus ezer és ezer, millió és millió esetben eltiport, elnyomott és elfojtott"[8].

A szovjet emberek új, öntudatos viszonya a munkához már megmutatkozott a Szovjethatalom fennállásának első éveiben, a kommunista szombatokban. Lenin a kommunista szombatokat „nagy kezdeményezésnek" nevezte és bennük olyan fordulatnak a kezdetét látta, „... amely nehezebb, mélyrehatóbb, alaposabb, döntőbb jelentőségű, mint a burzsoázia megdöntése, mert ez a magunk renyhesége, fegyelmezetlensége, kispolgári önzése feletti győzelmet jelenti, a győzelmet azokon a szokásokon, amelyeket az átkozott kapitalizmus hagyott örökségül a munkásnak és parasztnak"[9].

A kommunista szombatokban a szovjet emberek gondoskodása nyilvánult meg, elsősorban az egész társadalom, népük, a Szovjetállam iránt. Később, különösen a népgazdaság szocialista újjáalakításának és a sztálini ötéves tervek teljesítésének időszakában, újult erővel nyilvánult meg a szovjet emberek öntudatos viszonya a munkájukhoz, ami a szocialista munkaverseny hatalmas megnövekedésében jutott kifejezésre.

A szocialista munkaverseny kibontakozásában rendkívüli szerepe volt a SzK(b)P XVI. összszövetségi konferenciája történelmi jelentőségű felhívásának a Szovjetunió valamennyi munkásához és dolgozó parasztjához. A felhívásban pártunk hangsúlyozta: „A tömegek alkotó energiáját és kezdeményezését ösztönző munkaversenynek állandó eszköznek kell lennie abban, hogy a dolgozókat bevonjuk a szocialista építésbe"[10].

[8] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 293. old.
[9] Ugyanott, 568. old.
[10] A SzK(b)P határozatokban. 2. köt. 357. old.

Lenin—Sztálin pártjának felhívására a munkásosztály és a Szovjetunió minden dolgozója hatalmas munkalendülettel válaszolt. A szocialista munkaverseny nagy lendülete azt bizonyította, hogy a munkához való kommunista viszony elvei egyre jobban kezdenek meghonosodni a termelésben.

A szovjet rendben a dolgozó ember országa szabad polgárának, a maga nemében társadalmi tényezőnek érzi magát. A munka, amely a kapitalizmusban kényszer és robot volt, becsület, dicsőség, merészség és hősiesség dolgává változott.

Csak a szovjet rendszerben, amely a dolgozókat felszabadította a tőkés kizsákmányolás járma alól, bontakozhatott ki és terjedhetett el a Sztahanov-mozgalom.

Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy a Sztahanov-mozgalom *harmadik* forrásául a Szovjetunióban meglevő új technikát kell tekinteni.

Az új technika meghonosítása a Szovjetunió népgazdaságában a bolsevik párt vezérvonalának megvalósítását jelentette az ország szocialista iparosításában. Az iparosítás bolsevik politikájának sikerei a Szovjetországot a világ első helyére lendítették az ipar új technikával való ellátása területén. Már a Sztahanov-mozgalom születésének évét, 1935-öt is kiemelkedő termelési sikerek jellemezték, amelyek a Szovjetuniót a világ egyik legelső helyére emelték az ipari termelés színvonalát tekintve. A Szovjetunió 1925-ben a többi országok között villamosenergiatermelés terén még a tizenegyedik helyen állt, szénbányászatban a tizedik helyen, nyersvastermelés terén a hetedik helyen, tehergépkocsigyártás terén pedig a tizenegyedik helyen. Pár évvel később a Szovjetunió a villamosenergiatermelés terén már a harmadik helyre került, szénbányászatban a negyedik helyre, nyersvasterme-

lésben a második helyre, tehergépkocsigyártás terén pedig a harmadik helyre.

A következő számokból, amelyek a szénkitermelés gépesítésének növekedését jellemzik, megítélhetjük, hogy milyen gyorsan zajlott le a technika meghonosítása a szocialista iparban. 1913-ban a szénbányászatnak 1,7 százaléka volt gépesítve, 1929-ben 24,4 százaléka, 1933-ban pedig már 67,6 százaléka. A nehéz réselőgépek száma 1929-ben 761 volt, de ez a szám 1933-ra már 1679-re emelkedett. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy a Nagy Honvédő Háború előestéjén a gépesítés már a szénipar minden termelési folyamatában meghonosodott. A Szovjetunió abban az időben a szénipar gépesítése terén túlszárnyalta már valamennyi tőkés országot.

A sztahanovisták csak az új technikára támaszkodva tudták sokszorosan túlszárnyalni a normákat. Az új technika és a népgazdaság technikai újjáalakítására irányuló sztálini terv sikeres teljesítése egyik forrása volt a Sztahanov-mozgalom megszületésének.

Negyedszer: a Sztahanov-mozgalom megszületése és növekedése csak olyan munkás- és munkásnőkáderek segítségével valósulhatott meg, akik a technika élére tudtak állni és azt előre tudták vinni. Sztálin elvtárs még 1934 januárjában, a SzK(b)P XVII. kongresszusán tartott beszámolójában megjegyezte: iparunk valamennyi vívmánya közül az a legfontosabb, hogy az ipar új vezetőinek ezreit tudta felnevelni és kikovácsolni, az új mérnökök és technikusok egész rétegeit, a fiatal szakmunkások százezreit, akik elsajátították az új technikát és előrelendítik a szocialista ipart.

A bolsevik párt és a szovjet nép vezére, Sztálin elvtárs látta, hogy a szocializmus építését csak akkor lehet teljesen befejezni, ha mélyrehatóan és minden vonatkozásban elsajátítják az új technikát. A párt felhívta a munkásosztályt, hogy az új gyárak építése

terén tanúsított lelkesedését párosítsa a technika elsajátítása iránti lelkesedéssel.

A sztahanovisták sikereinek az volt az oka, hogy elmélyülten tanulmányozták a technikát és azt észszerűbben használták fel a termelésben. A sztahanovisták vívmányaiban nem a fizikai erő és a túlhajszolás játszott szerepet, hanem a munka alkotó elvégzése, a szerzett tapasztalatok és tudás észszerű alkalmazása.

Midőn Szergo Ordzsonikidze először találkozott Busziginnel, kezét nyujtva tréfásan megjegyezte: „Az újságok után azt gondoltam, hogy a mennyezetig érsz, pedig majdnem mindenkinél alacsonyabb vagy"[11].

Helyesen állapította meg N. Szmetanyin sikerei okát, amikor felszólalt a sztahanovisták összszövetségi tanácskozásán: „Mégyegyszer szeretném ismételni: eddig sokan azt gondolták, hogy a munka magas termelékenységét csak fizikai erőmegfeszítés révén lehet elérni. Nem, elvtársaim, ez nem igaz. Erre senki ne gondoljon. A munka termelékenységét csak akkor lehet emelni, ha igazán érted munkád technikáját.

Mikor csúcseredményemet elértem, mellettem állt az időmérő is. Az időmérő megállapította, hogy 1860 pár cipőt csináltam, ami két és félszerese a normának, és minden párra 13—13½ másodpercet fordítottam. Nem volt olyan pár, amelyre 11 másodpercet fordítottam volna, vagyis amelyiknél siettem volna, és nem volt olyan pár, amelyre 15 másodpercet fordítottam volna, vagyis amelyiknél késtem volna a munkában.

Egyenletes, nyugodt ütemben dolgoztam és ez munkám sikerének az oka. Ismerni kell gépünket, érteni kell ahhoz, hogy a maximumát vegyük ki belőle, öntudatosan kell végezni a munkát — ez emelheti a munka termelékenységét"[12].

---

[11] *Buszigin.* Életem és barátaim élete. Profizdat 1939. 35. old. (oroszul).

[12] A sztahanovisták első összszövetségi tanácskozása. 38. old.

A lenini-sztálini párt és a szovjet kormány által nevelt és támogatott sztahanovisták új példát mutattak a munkához való viszonyra, amely a szocialista korszak embereit jellemzi. Bebizonyították, hogy világosan megértik termelési feladataikat, mint olyan feladatokat, melyeket az egész állam érdekében kell megoldani.

A Sztahanov-mozgalomban kifejezésre jutott népünk alkotó energiája, megnyilvánult a dolgozó tömegek bámulatos tehetsége, képessége, kezdeményezése, az új technika kiváló ismerete és tökéletes birtoklása. „... azt az erőt, mely a Sztahanov-mozgalmat kialakította és előrevitte, a munkások és munkásnők soraiból kikerült új emberek szolgáltatták, akik elsajátították az új technikát"[13].

Megvilágítottuk azokat a feltételeket, amelyek a Sztahanov-mozgalmat szülték és megvilágítottuk a Sztahanov-mozgalom gyökereit. Most vizsgáljuk meg, hogy mi a Sztahanov-mozgalom *jelentősége*.

Sztálin elvtárs a sztahanovisták első összszövetségi tanácskozásán rendkívül mélyrehatóan rámutatott arra, hogy milyen nagy történelmi jelentősége van a munkásosztály ezen új mozgalmának.

A Sztahanov-mozgalom rohamos elterjedése azt bizonyította, hogy a munkásosztály és a szovjet dolgozók nagy, történelmi jelentőségű mozgalmáról van szó, amely újra, hatalmas mértékben fellendíti a munka termelékenységét és új, magasabb fokra emeli a szocialista munkaversenyt.

A Sztahanov-mozgalom nem egyes rekorderek mozgalma, hanem többmillió szovjet emberé — azoké a munkásoké és kolhozparasztoké, akik azt tűzték ki céljukul, hogy magasra emelik a teljesítménynormákat, fokozzák munkájuk termelékenységét. Az élenjárók sikerei hamarosan magukkal ragadták a dolgozók nagy

[13] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 629. old.

tömegeit, egész műhelyek, üzemek és kolhozok vívmányai lettek és elterjedtek az egész országban.

Lenin és Sztálin azt tanítja, hogy a szocialista társadalomban a dolgozók nagy tömegeinek munkaversenye a gazdasági és a kulturális fejlődés hatalmas mozgatóereje. Lenin ezt írta: „Ama sületlenségek közé, amelyeket a burzsoázia oly szívesen terjeszt a szocializmusról, tartozik az, hogy a szocialisták tagadják a verseny jelentőségét. A valóságban pedig csakis a szocializmus, amely megszünteti az osztályokat és következésképp a tömegek leigázottságát, csakis a szocializmus nyitja meg elsőízben a valóban tömegméretekben folyó versenyhez vezető utat. És éppen a szovjetszervezet, amely a polgári köztársaság formális demokráciájáról áttér a dolgozó tömegek valóságos részvételére az *igazgatásban*, indít meg elsőízben széleskörű versenyt"[14].

Sztálin elvtárs hangsúlyozta: a szocialista munkaversenyben a legfigyelemreméltóbb az, hogy teljesen átalakította a szovjet emberek nézeteit a munkáról.

A szocialista munkaverseny már az első sztálini ötéves terv éveiben elterjedt az egész Szovjetunióban. A szocialista munkaversenyt az jellemzi, hogy a szovjet emberek más szemmel nézik munkájukat. A munkaverseny példátlan termelési lelkesedést váltott ki a dolgozók körében.

A szocialista munkaverseny elvének nincs semmi közös vonása a tőkés konkurrencia elvével. A konkurrencia elkerülhetetlenül az egyik vereségét és halálát, a másik győzelmét és uralmát vonja maga után. A szocialista munkaversenynek pedig az a lényege, hogy az élenjárók az általános fellendülés érdekében elvtársi módon segítenek az elmaradottaknak.

„A konkurrencia azt mondja: *bunkózd le az elmaradottakat*, hogy megerősítsd uralmadat.

[14] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 380. old.

A szocialista verseny azt mondja: egyesek rosszul dolgoznak, mások jól, ismét mások még jobban — *érd utól a legjobbakat* és kövess el mindent, hogy a *fellendülés általános* legyen"[15]. Sztálin elvtárs a szocialista munkaversenyt a szocialista építés kommunista módszerének nevezte.

A Sztahanov-mozgalom a szocialista verseny továbbfejlesztése, annak magasabb foka. Az első ötéves terv éveiben a szocialista verseny nem függött össze feltétlenül az új technikával. A második ötéves terv éveiben, amikor a vállalatokat felszerelték az új technikával és a munkásosztály nagy tömegei kezdték elsajátítani ezt a technikát, kialakultak az előfeltételek ahhoz, hogy új, magasabbfokú szocialista munkaversenyt indítsunk. A Sztahanov-mozgalom az új technika elsajátításáért vívott harcban keletkezett és az új technika elsajátítása alapján fejlődött tovább.

A sztahanovisták új emberek vállalatainknál, a termelés élenjárói, újítói, a szocialista építés lelkesítői, akik minden vonatkozásban ismerik munkájuk technikáját, megnyergelik és előbbreviszik azt. Ezért jegyezte meg Sztálin elvtárs a sztahanovisták tanácskozásán tartott beszédében, hogy az olyan emberek, mint Sztahanov, Buszigin, Szmetanyin, Krivonosz és sokan mások — új, rendkívüli emberek, amilyenek nálunk azelőtt nemcsak a népgazdaság helyreállításának éveiben, hanem még az első ötéves terv végén sem voltak, vagy alig néhányan voltak.

A Sztahanov-mozgalomnak tehát elsősorban az a jelentősége, hogy a szocialista munkaverseny új fellendülését, annak magasabb fokát tükrözi.

Másodszor, a Sztahanov-mozgalomnak az a jelentősége, hogy feladatául tűzte ki a régi technikai normák kiküszöbölését. A Sztahanov-mozgalom halomradönti a régi technikai normákat, az üzemek teljesítő-

[15] *Sztálin* Művei. 12. köt. Szikra 1950. 121. old.

képességének emelése terén felállított régi terveket, a régi termelési terveket és mérlegeket. A Sztahanov-mozgalom a régi technikai normák megdöntésével egyszersmind valóságos forradalmat valósít meg iparunkban.

Sztálin elvtárs felhívta a sztahanovistákat, hogy vívjanak döntő harcot az elavult normák ellen. A tudomány csak abban az esetben válik tudománnyá, — mondta Sztálin elvtárs — ha az élet nyomában halad, ha alkalmazkodik a gyakorlathoz.

Lenin munkáiban állandóan hangoztatta, hogy az új társadalmi rend győzelme érdekében a legfontosabb és a legfőbb végeredményben a munka magas termelékenysége.

Lenin ezt írta: „A kapitalizmust az győzheti le véglegesen és az fogja is véglegesen legyőzni, hogy a szocializmus a munkának új, sokkal magasabb termelékenységét hozza létre . . .

A kommunizmus a kapitalizmussal szemben az önkéntes, az öntudatos, az egyesült, a modern technikát felhasználó munkások magasabb fokú termelékenységét jelenti"[16].

A Sztahanov-mozgalom hatalmas jelentősége többek között abban áll, hogy a sztahanovisták megdöntik az elavult, nem kielégítő technikai normákat, túlszárnyalják a munka termelékenységének a legfejlettebb tőkés országokban elért fokát, megszilárdítják a szocializmust, megteremtik a feltételeket ahhoz, hogy országunkban bőségben legyenek termékek és szükségleti cikkek, és ilymódon megnyitják a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet útját.

„. . . a kommunista társadalomban — tanítja Sztálin elvtárs — mindenki képességei szerint dolgozik, a fogyasztási cikkekben pedig nem a végzett munka arányában, hanem szükségletei, a fejlett kul-

[16] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 583, 584. old.

túrember szükségletei arányában részesül. Ez azt jelenti, hogy a munkásosztály kulturális és technikai színvonala már elég magas ahhoz, hogy aláássa a szellemi és fizikai munka közti ellentét alapjait, hogy a szellemi és fizikai munka közötti ellentét már eltűnt, a munka termelékenysége pedig olyan magas fokra emelkedett, hogy biztosítani tudja a fogyasztási cikkek teljes bőségét, aminek következtében a társadalomnak megvan a lehetősége arra, hogy ezeket a cikkeket tagjai szükségleteinek megfelelően ossza szét"[17]. A kommunizmus felépítése érdekében a munkásosztály kulturális és technikai színvonalát a mérnökök és a műszaki dolgozók színvonalára kell emelni, meg kell szüntetni a szellemi és a fizikai munka közötti különbséget, magasra kell emelni a munka termelékenységét, hogy ezzel biztosíthassuk a fogyasztási cikkek teljes bőségét. Miként Sztálin elvtárs megállapította, a Sztahanov-mozgalom magában hordja munkásosztályunk ilyen, éppen ilyen módon való kulturális és technikai felemelkedésének csíráit, ami a szellemi és a fizikai munka közti különbség megszűnésére vezet. A sztahanovisták művelt és technikailag jól képzett munkások és munkásnők, akik értékelni tudják az időt, munkájukban a pontosság és a fegyelmezettség példaképei. A sztahanovisták a termelés újítói, kiegészítik és helyesbítik a mérnökök és a műszaki dolgozók munkáját, gyakran tanítják őket és előbbrelendítik a tudományt. A sztahanovisták állandóan növelik termelési és technikai tudásukat, elsajátítják az új technikát, megváltoztatják a termelés technológiáját és a munka megszervezését, magasfokú termelékenységet érnek el és közben szemléltetően bebizonyítják, hogy a fizikai és a szellemi munka közötti különbség megszüntetése teljesen megvalósítható dolog.

[17] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 622—623. old.

A Sztahanov-mozgalmat az is jellemzi, hogy magánbanhordja a munkásosztály kulturális és technikai fellendülésének azokat az elemeit, amelyek szükségesek a szocializmusból a kommunizmusba való átmenethez.

A sztahanovisták 1935 novemberében lezajlott tanácskozása és különösen Sztálin elvtársnak ott elmondott beszéde óriási szerepet játszott a szocialista munkaverseny további kibontakozásában és a sztahanovista munkamódszerek elterjesztésében a dolgozók nagy tömegei között.

A szocialista munkaverseny és a Sztahanov-mozgalom növekedésének alapján a második ötéves terv éveiben jelentősen emelkedett a munka termelékenysége. A munka termelékenysége 1937-ben 1932-höz képest a nehéziparban 209 százalék volt, a könnyűiparban 136 százalék, az élelmiszeriparban 166 százalék és az egész iparban általában 182 százalék. Az ország iparosításának lenini-sztálini tervét sikeresen teljesítettük. Ennek eredményeképpen a Szovjetunió az ipari termelés mértéke tekintetében második helyre került a világon és 1937-ben már megelőzte Európa valamennyi tőkés országát. A Szovjetunió a termelés technikája és az ipar fejlődési üteme terén túlszárnyalt minden fejlett tőkés országot. A szovjet nép megvalósította a bolsevik párt vezérvonalát. Ez lehetővé tette, hogy a Szovjetuniót olyan országgá változtassuk, amely teljesen biztosítja népgazdaságának és védelmének hazai gyártmányú technikai felszereléssel való ellátását.

A szovjet nép Lenin—Sztálin pártjának vezetésével hatalmas társadalmi átalakulást valósított meg, felszámolta az antagonisztikus, ellenséges osztályokat, felépítette a szocialista társadalmat és rátért a szocializmusból a kommunizmusba való fokozatos átmenet útjára. Ezen az úton a szovjet nép új, hatalmas munka-

győzelmeket ért el mind a békés építés és a Nagy Honvédő Háború idején, mind pedig a népgazdaság háborúutáni helyreállításának és továbbfejlesztésének éveiben.

A Szovjetunió gigászi sikereiben hatalmas tényező volt az, hogy a szovjet nép előre akart haladni, hajlandó volt minden nehézség leküzdésére, alkotó lelkesedés hatotta át és kimeríthetetlen kezdeményező készséget tanúsított. „Termelési tervünk realitása — a dolgozók milliói, akik új életet alkotnak — mondta Sztálin elvtárs. — Programunk realitása — az eleven emberek, mi mindannyian, a mi munkaakaratunk, készségünk, hogy új módon dolgozzunk, eltökéltségünk, hogy ezt a tervet teljesítsük"[18].

A szovjet embereknek a Nagy Honvédő Háború idején a hátországban végzett hősies, önfeláldozó munkája a Szovjet Hadsereg hősi harcaival együtt bekerült a történelembe, mint a népnek a haza védelmében végrehajtott halhatatlan hőstette. A munkások, parasztok és az értelmiség, erejét nem sajnálva, sok mindenről lemondva, leküzdötte a példátlan nehézségeket és minden szükségeset biztosított a front számára.

A háború éveiben újult erővel bontakozott ki a szocialista munkaverseny.

A Szovjetunió munkásosztálya körében figyelemreméltó mozgalmak indultak el — a kétszázasok, a háromszázasok, az ezresek mozgalmai, a háborús évek sztahanovistáinak mozgalmai, akik többszörösen túlszárnyalták a termelési normákat.

Dmitrij Boszij, a híressé lett marós, tízszeresen túlteljesítette az egy műszakra előírt teljesítménynormát. Alekszandr Csalkov, a kuznyecki kohászati üzem sztahanovista acélöntője, három év alatt 14 000 tonna acélt olvasztott terven felül.

---

[18] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 451. old.

Az egész országban megismerték Jekatyerina Barisnyikova, moszkvai komszomol-tag gyalusnő nevét is. Barisnyikova hatról háromra csökkentette brigádja létszámát és ezzel a brigáddal is növelte a termelést. Kezdeményezésére sok üzemben mozgalom indult a munkanap jobb kihasználása érdekében.

A szovjet nők és ifjak dicső munkahőstettei mindörökre bekerültek a történelembe. A háború éveiben nagy erőt jelentettek a termelésben és magukra vállalták a munka oroszlánrészét mind az iparban, mind a mezőgazdaságban.

A bolsevik párt vezette szovjet emberek hősies munkája biztosította, hogy a frontot elláthattuk a kellő mennyiségű fegyverzettel, harci felszereléssel és lőszerrel. A háború három utolsó évében a front évente átlagban 30 000 harckocsit, önjárólöveget és páncélkocsit, mintegy 40 000 repülőgépet, mintegy 120 000 különféle kaliberű ágyút, mintegy 450 000 kézi és állványos gépfegyvert, több mint 3 millió puskát és körülbelül 2 millió géppisztolyt kapott. Ezek a számok szemléltetően bizonyítják a szovjet emberek önfeláldozó munkáját.

A háború befejezése után a szovjet nép megkezdte a Szovjetunió népgazdaságának helyreállítására és fejlesztésére irányuló nagyszabású terv teljesítését. A munkások, a kolhozparasztok és az értelmiségi dolgozók új munkalendületét az alkotó kezdeményezés példátlan felvirágzása jellemezte. A szocialista munkaverseny, a szocializmus építésének kommunista módszere, hazánk egész dolgozó tömegének vívmánya lett.

A háborúutáni sztálini ötéves terv hatalmas lépést jelent a szocializmusból a kommunizmusba való fokozatos átmenet útján.

A háborúutáni építés kiemelkedő sikereiben különösképpen megmutatkozott a dolgozóknak mint szovjet hazafiaknak új szellemi arculata és eszmei fejlő-

dése. A szovjet hazafiság hatalmas éltető érzés, népünk jellemvonása, amely a haza iránt érzett mélységes szeretetben, a szocialista haza nevében végzett önfeláldozó munkában nyilvánul meg. „A mai szovjet emberek szellemi arculata elsősorban a munkájukhoz való öntudatos viszonyukban látszik, amely munka társadalmi fontosságú dolog és szent kötelesség a Szovjetállammal szemben" — mondta Molotov elvtárs.

A munkások, alkalmazottak és a kolhozparasztok az egész országban résztvesznek a szocialista munkaversenyben. Miként Molotov elvtárs a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 31. évfordulóján tartott beszédében mondotta, a szocialista munkaverseny lendülete és mélysége azt bizonyítja, hogy az egész szovjet nép az új életet alkotó dolgozók baráti családjává változott. A szovjet emberek vezérüknek, Sztálin elvtársnak írt leveleikben és beszámolóikban a munka frontján napról-napra elért újabb és újabb győzelmeikről írnak és bizonyítják népünk erkölcsi-politikai egységét, szocialista öntudatát.

A szocialista építés háborúutáni időszakát új, a munka termelékenysége terén az egész világot bámulatbaejtő csúcseredmények jellemzik, amelyekre a tőkés országok nem képesek. Így például a bányaiparban J. Trojan fúrós gyakran több mint 3000 százalékra teljesíti egy műszakra előírt normáját és 30 ember termelését adja. Fedor Moszkalenko nyolctagú kőművesbrigádja egy műszak alatt 200 ember munkáját végzi el. A szocialista munka ezen élenjárói nyomában jár Moszkva neves kőművese, az OSzFSzK Legfelsőbb Szovjetjének küldötte, Fedosz Savljugin, aki többszörösen túlszárnyalja a téglarakás normáját.

A dolgozók kulturális és technikai fejlődése alapján fokozatosan megszüntetjük a szellemi és fizikai munka közötti különbséget. A szocialista munkaverseny élenjárói, az ipar, a mezőgazdaság és a közleke-

dés sztahanovistái a mérnökök és műszaki dolgozók színvonalára emelkednek. Az élenjáró munkások és kolhozparasztok egyre gyakrabban példát adnak a szellemi és fizikai munka társítására. Munkatapasztalataikról előadásokat és felolvasásokat tartanak, ismertetik, átadják tudásukat és gyakorlati fogásaikat, észszerűsítő javaslatokat tesznek, előbbreviszik a tudományt és a technikát.

1949-ben a munkások, a mérnökök és a műszaki dolgozók észszerűsítő javaslatainak és találmányainak száma az ország ipari vállalatainál meghaladta a 450 000-t.

A háborúutáni időben a Sztahanov-mozgalom egyik lényeges sajátossága az, hogy a legjobb termelőmunkások megtanítják az egyszerű munkásokat a sztahanovista munkamódszerekre és így elérik, hogy a részleg, műhely és üzem munkája általánosságban is fellendül. Az ilyen oktatások kezdeményezője Vaszilij Matroszov, a moszkvai „Párizsi Kommün" cipőgyár brigádvezető szabásza.

A mesterek ezreinek baráti támogatására talált Nyikolaj Rosszijszkij moszkvai mester kezdeményezése, aki termelőrészlegét egészében sztahanovista csoporttá nevelte.

A sztahanovisták legjobb tapasztalatainak terjesztése szempontjából igen nagyjelentőségű Fedor Kovaljov mérnöknek, a Moszkva-területi „Proletár győzelem" nevű gyár igazgatójának kezdeményezése, aki megszervezte az élenjáró termelési módszerek tanulmányozását és tudományos általánosítását. Ezekre a módszerekre minden munkást megtanítanak.

A vállalatok munkásainak körében mindenütt elterjedt a Sztahanov-mozgalom, aminek eredményeképpen sok gyár és üzem kollektívája kimagasló eredményeket ér el a munka termelékenysége terén. Az ország első sztahanovista üzemének, a moszkvai

„Kalibr" gyárnak a kollektívája jelenleg egy hónap alatt annyit termel, amennyit a háború előtt fél év alatt.

1949-ben a Dzerzsinszkijről elnevezett „Trjohgornaja manufaktura" szövőkombinát helyettes mesterének, V. Vorosinnak a kezdeményezésére szocialista munkaverseny indult a munkahely tisztaságáért, rendjéért és kulturált állapotáért, valamint a felszerelés magas termelékenységű munkájáért. Széltében elterjedt a kiváló minőségért vívott munkaverseny, amelynek a krasznoholmi kombinát mestere, Alekszandr Csutkih volt a kezdeményezője.

A termelés kiváló újítói, Marija Rozsnyeva és Ligyija Kononyenko, Moszkva-terület kupavinszki gyárának munkásnői. Munkaversenyt kezdeményeztek a könnyűipar dolgozói között a gyapottal, gyapjúval, selyemmel és egyéb nyersanyaggal való takarékoskodásért. Rozsnyeva és Kononyenko helyesen, sztahanovista módszerrel szervezte meg munkáját és a tervben előírt normával szemben majdnem harmadára csökkentette a gyapjúhulladékot. Ez lehetővé tette, hogy a megtakarított fonálból terven felül nagymennyiségű és jóminőségű posztót termeljenek. A könnyűipar dolgozói nagy lelkesedéssel támogatták a sztahanovista nők hazafias kezdeményezését.

Ligyija Korabelnyikova, moszkvai sztahanovista munkásnő kezdeményezésére tömeges mozgalom indult meg a nyersanyaggal és anyaggal való komplex takarékosságért, ami hatalmas termelési eredményeket tett lehetővé.

A szocialista munkaverseny lelkesítői, a termelés újítói továbbfejlesztik a szovjet tudományt és technikát, megteremtik a technikai haladás új útjait. A sztahanovisták, megnyergelve a technikát, továbbfejlesztik azt és mélyreható tökéletesítéseket hajtanak végre a technológiai folyamatokban, megváltoztatják a

gépek és munkapadok munkájának módját. Így például a G. Bortkevics és P. Bikov, Sztálin-díjas esztergályosok kezdeményezésére megindult gyorsvágó mozgalom igazi forradalmat jelent a fémfeldolgozás technikájában. P. Bikov új módszereket alkalmazott és nyolc hónap alatt elvégezte azt a munkát, amelyet a régi módszerekkel az egész háborúutáni ötéves terv folyamán kellett volna elvégeznie.

A háborúutáni ötéves terv folyamán a szocialista munkaverseny fejlődésében fontos vonás az, hogy a munkaversenyben tevékenyen és alkotó módon részt vesz a szovjet értelmiség, résztvesznek benne a tudomány és a technika munkásai. Az ország üzemeinek mérnökei lelkesen fogadták a moszkvai, leningrádi és gorkiji vállalatok mérnökeinek, műszaki-értelmiségi dolgozóinak hazafias kezdeményezését és széltében meghonosítják a mérnökök patronátusát a munkások fölött, aminek az a célja, hogy a mérnökök átadhassák a munkásoknak tudományos és technikai ismereteiket és munkatapasztalataikat. Leningrád tudományos dolgozói egész sor kollektívájának kezdeményezésére hazafias mozgalom bontakozott ki a tudomány és a termelés dolgozóinak szoros együttműködése érdekében azért, hogy a termelés területén meghonosítsák az élenjáró szovjet tudomány és technika vívmányait.

A szocialista munkaverseny következtében a mezőgazdaság dolgozói is kiemelkedő sikereket értek el. A szocialista munkaversenyben többmillió kolhozparaszt és kolhozparasztnő vesz részt, ami azt eredményezte, hogy a szocialista mezőgazdaság gabonaösztermelése már 1948-ban elérte az 1940. évi színvonalat.

A kolhoztagok ezrei magas terméshozamot érnek el a micsurini agrobiológia alapján. A kolhozokban több olyan szakma keletkezett, amelyek a mező-

gazdasági munkát közelebbhozták az ipari munkához. Ma már a kolhoztagok túlnyomó többsége szakképzett mezőgazda, állattenyésztő, kertész, villanyszerelő stb.

Sok kolhoztag tudományos tevékenységgel kapcsolja össze munkáját. Ukrajna ismert kolhozparasztja, Mark Ozernij, termelőmunkája mellett felolvasásokat tart és könyveket ír az élenjáró agronómiai gyakorlatról. Ozernij tagja a Dnyepropetrovszki Mezőgazdasági Intézet Tudományos Tanácsának.

A kommunista szervezetek és hazánk fővárosa, Moszkva dolgozóinak kezdeményezésére hazafias mozgalom indult a belső tartalékok mozgósításáért, a vállalatok rentábilis munkájáért, a tervenfelüli felhalmozásért.

1948-ban az iparban a tervenfelüli felhalmozás több mint 6 milliárd rubel volt. Az egész nép körében mozgalom indult a tervenfelüli felhalmozásért, a takarékosságért, a forgóalap megtérülésének meggyorsításáért. Ez a mozgalom fokozza a termelés kultúráját, elősegíti a munka jobb megszervezését, hozzájárul a gépek és a felszerelés hatékonyabb kihasználásához, megjavítja a minőségi mutatószámokat a vállalatok munkájában. Az új mozgalom azt bizonyítja, hogy a nép hazafiasan gondoskodik a szocialista állam érdekeiről, jómódjáról és felvirágzásáról. Az önköltség csökkentéséért és a tervenfelüli felhalmozásért versenyző szovjet emberek még jobban megszilárdítják hazánk gazdasági és katonai hatalmát, növelik a nép jólétét, meggyorsítják az ország társadalmi gazdagságának növekedését.

Hazánk új, hatalmas fellendülés útján halad.

A szovjet nép sikeresen teljesíti és túlteljesíti a Szovjetunió népgazdaságának háborúutáni helyreállítására és fejlesztésére irányuló sztálini programot.

A Szovjetunió fejlődésének a háborúutáni évek-

ben elért kiváló eredményei, a munkásosztály, a kolhozparasztság és az értelmiség hazafisága, a háború utáni nehézségek felszámolásáért, az ötéves terv határidő előtti teljesítéséért vívott harc, valamint a szocialista munkaverseny új erővel bizonyítja a szovjet szocialista rendszer fölényét a tőkés rendszerrel szemben.

A nép valamennyi tőkés országban jövőjéért retteg. Az imperialisták szánalmas erőfeszítései, amelyek arra irányulnak, hogy megállítsák a kibontakozófélben lévő gazdasági válságot, nem eredményeznek mást, csak a dolgozók újabb leigázását, az árak emelkedését, inflációt, a munkabér csökkenését, a munkanélküliség, a nyomor és a példátlan fegyverkezési hajsza növekedését.

Amíg a kapitalizmus országaiban gazdasági csőd, bizonytalanság és nyugtalanság uralkodik, addig a Szovjetország az egész világ dolgozói előtt feltárja azt a megcáfolhatatlan igazságot, hogy a Szovjetunióban győzedelmeskedett szocialista rendszer, a társadalom és az állam megszervezésének legjobb formája.

A szocialista munkaverseny, a Sztahanov-mozgalom hatalmas fellendülése és a Lenin—Sztálin pártja által vezetett egész szovjet nép hősies munkája biztosítja szocialista hazánk további kulturális és gazdasági felvirágzását, sikeres előretörését a kommunizmushoz.

B. GAVRILOV

LENIN—SZTÁLIN PÁRTJÁNAK XVIII. KONGRESSZUSA

1939 március 10-e és 21-e között zajlott le Moszkvában a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVIII. kongresszusa.

A kongresszuson 1569 szavazati joggal és 466 tanácskozási joggal rendelkező küldött vett részt. A kongresszus küldöttei 1 588 852 párttagot és 888 814 tagjelöltet képviseltek.

A XVIII. pártkongreszus igen nagyjelentőségű a bolsevik párt történetében, országunk népeinek életében és tevékenységében, a világ dolgozóinak forradalmi harcában. A kongresszus abban az időszakban zajlott le, amikor a Szovjetunió a fejlődés új szakaszába — az osztálynélküli szocialista társadalom felépítése befejezésének és a szocializmusból a kommunizmusba való fokozatos átmenetnek szakaszába lépett.

A szovjet nép a XVII. pártkongresszus óta eltelt öt év alatt a párt és vezére, Sztálin elvtárs bölcs vezetésével sikeresen teljesítette a második ötéves tervet.

A Szovjetunióban végérvényesen felszámolták a kizsákmányoló osztályok maradványait és megszüntették azokat az okokat, amelyek az embernek ember általi kizsákmányolását szülik; a munkások, a parasztok és az értelmiség egységes munkafrontba tömörült. Megnőtt és megszilárdult a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egysége és országunk népeinek barátsága. Az új, korszerű technika alapján befejezték az

ipar és a mezőgazdaság újjászervezését. A második ötéves terv éveiben sikeresen megoldották a szocialista forradalom legnehezebb feladatát: a kis, egyénileg gazdálkodó mezőgazdaságot átállították a nagyüzemű, kollektív gazdálkodás vágányaira. A kolhozrendszer véglegesen és visszavonhatatlanul győzedelmeskedett a Szovjetunióban. A szocialista népgazdaság növekedésével együtt megjavult a dolgozók anyagi helyzete és emelkedett országunk népeinek kulturális színvonala is.

A bolsevik párt és a Szovjetország népeinek nagy győzelme teljes mértékben kifejezésre jutott a Sztálini Alkotmányban. A világnak ez a legdemokratikusabb alkotmánya kifejezésre juttatja a szovjet szocialista demokrácia felvirágzását, a Szovjetunió népeinek erkölcsi-politikai egységét, a Szovjetunió erejének és hatalmának megnövekedését.

A szocializmus ragyogó győzelmeinek, amelyeket a szovjet nép ért el, világtörténelmi jelentősége volt. Ezeket a győzelmeket azért érhették el, mert a szovjet nép tántoríthatatlanul haladt a bolsevik párt és annak vezére és irányítója, Sztálin elvtárs mögött.

A bolsevik párt XVIII. kongresszusa megjelölte és megindokolta a kommunizmus országunkban való felépítésének harcos programját.

A bolsevik párt XVIII. kongresszusa bebizonyította, hogy az egész párt példátlan egységben és tömören sorakozik fel lenini-sztálini Központi Bizottsága, vezére és tanítója, Sztálin elvtárs köré.

A kommunizmus dicsőséges himnuszaként hangzott el a kongresszus szónoki emelvényéről Sztálin elvtárs beszámolója a Központi Bizottság munkájáról. Ez a történelmi jelentőségű beszámoló új adatokkal és új következtetésekkel gazdagította a marxi-lenini elmélet kincsestárát, megjelölte a kommunizmus országunkban való győzelméért vívott harc nagyszerű távlatait.

*

A kongresszus munkájának középpontjában a párt és a szovjet nép vezérének, a SzK(b)P Központi Bizottsága főtitkárának, Sztálin elvtársnak a Központi Bizottság munkájáról tartott beszámolója állott.

Sztálin elvtárs beszámolójában meghatározta a szocializmusból a kommunizmusba való átmenet útját és azt az alapvető gazdasági feladatot tűzte népünk elé, hogy a Szovjetunió gazdasági vonatkozásban, vagyis az egy lakosra számított ipari termelés tekintetében elérje és túlszárnyalja a főbb tőkés országokat. Sztálin elvtárs általánosította a szocialista építés gazdag tapasztalatait, ugyanakkor mélyrehatóan elemezte a szocialista állam fejlődését, funkcióinak megváltozását a körülmények megváltozásával kapcsolatban, és arra az igen fontos következtetésre jutott, hogy az állam nálunk a kommunizmus idején is fennmarad abban az esetben, ha megmarad a tőkés környezet.

Sztálin elvtárs zseniális következtetései gazdagították a leninizmust, új eszmei fegyvert adtak a munkásosztály kezébe, új fokra emelték a marxista-leninista elméletet és hatalmas programot nyujtottak a pártnak meg a szovjet népnek abban a harcban, amelyet a kommunizmus győzelméért vívunk.

Sztálin elvtárs beszámolóját azoknak a külső és belső változásoknak az elemzésével kezdte, amelyek országunkban a XVII. pártkongresszus óta végbementek. Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy a Szovjetunió számára ezek az évek „... a fejlődés és virágzás évei, a további gazdasági és kulturális fellendülés évei, politikai és katonai ereje további gyarapodásának évei, a békének az egész világon való megőrzéséért folytatott harcának évei voltak"[1].

Sztálin elvtárs mélyrehatóan és minden részletre kiterjedően, marxista-leninista módszerrel elemezte

[1] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 701. old.

a nemzetközi helyzetet és megállapította, hogy a XVII. és a XVIII. pártkongresszus között eltelt öt év alatt még élesebben kirajzolódott a kapitalizmus további rothadásának képe, az a kép, amely megmutatja, hogy a kapitalizmus kimeríti és szétrombolja a termelőerőket és lesüllyeszti a tőkés országokban élő dolgozó tömegek anyagi és kulturális színvonalát.

A gazdasági válság vészes láza nem hagyta el a tőkés országokat.

A válság, amely 1929 második felében kezdődött, 1933 végéig tartott. Ezután a válság az ipar pangásába (depresszióba) csapott át, majd pedig megkezdődött a tőkés ipar némi megélénkülése, némi fellendülése. Az ipar megélénkülését úgy érték el, hogy az imperialisták szörnyű nyomást gyakoroltak a munkásosztályra és a parasztságra, jelentős mértékben lesüllyesztették a nép nagy tömegeinek életszínvonalát.

Az ipar megélénkülése azonban rövidlélekzetű volt és a tőkés országok gazdaságát nem vezette a fellendüléshez. Az Egyesült Államokat, Angliát, Franciaországot és a tőkés világ más országait már 1937 második felében új gazdasági válság ragadta magával. A tőkés gazdaság tehát még ki sem heverte az egyik válságot és máris új, nagyobb hanyatlás útjára lépett.

Az új gazdasági válság gyorsan növekedett. Csökkent a termelés, összeszűkült a világkereskedelem, kiéleződött az agrárválság, megnövekedett a dolgozó tömegek munkanélkülisége és nyomora.

A tőkés országokban a szénkitermelés 1938-ban 19 százalékkal, a nyersvas- és acéltermelés 34 százalékkal, a gyapotfogyasztás pedig 10 százalékkal csökkent 1937-hez képest. A munkanélküliek száma, amely a tőkés országokban az 1933. évi 30 millióról 1937-re

14 millióra csökkent, a válság következtében ismét 18 millióra emelkedett.

Az új gazdasági válság különösen erős volt a nagyobb tőkés országokban — az Egyesült Államokban, Angliában és Franciaországban.

Angliában például az egész ipari termelés 1938-ban 15 százalékkal csökkent az 1937. évi legmagasabb termeléshez képest, míg az árukivitel, a vasúti teherforgalom, a szénbányászat ugyanennyi idő alatt 22—26 százalékkal, a nyersvas- és acéltermelés 45 százalékkal, az ipari építkezés pedig 75 százalékkal csökkent.

Az Egyesült Államok néhány iparágában sikerült enyhíteni a válságot. Ezt Roosevelt kormányának gazdasági rendszabályaival érték el (megszervezték az építő- és egyéb idénymunkákat, amelyekre körülbelül 3 milliárd dollárt irányoztak elő). Ezek a rendszabályok azonban az Egyesült Államokat a válság megrázkódtatásaitól nem tudták teljesen mentesíteni. Az Egyesült Államokban a termelés 1938 végére ismét erősen csökkent.

A gazdasági válság egyre jobban kiéleződött. Az Egyesült Államokban az ipari termelés színvonala 1938 második felében 20 százalékkal csökkent 1937 legmagasabb pontjához képest. A nyersvas- és acéltermelés 38—40 százalékkal, a gyapotfelhasználás pedig 25 százalékkal csökkent.

Még rosszabb helyzetbe került Franciaország gazdasága. A francia pénzmágnások egy kis csoportja gazdasági szabotázst folytatott, amely a néptömegek ellen és a dolgozók gazdasági vívmányai ellen irányult. Ez a szabotázs azt eredményezte, hogy Franciaország gazdasága az új válság előtt a gazdaságnak azt a rövidlélekzetű megélénkülését sem élhette át, amelyet a többi tőkés ország gazdasága átélt. Franciaország ipara, amely alacsonyabb színvonalon állt, mint 1929-ben, új gazdasági válságba került és rohamosan csökkentette termelését.

A tőkés világ három országa, Japán, Olaszország és Németország, gazdaságát háborús vágányokra állította és így még nem érezte a válságot. De már 1938 eredményei is bebizonyították, hogy Olaszország és Japán gazdasága lejtőre jutott. Ugyanilyen sors várt Németországra is. Ezek az országok gazdasági szempontból kezdtek egyoldalúan fejlődni, kimerítették pénzügyi és nyersanyagkészleteiket. Az agresszív fasiszta államok új imperialista háborút robbantottak ki és minden nyersanyag- és valutakészletüket kizárólag háborús célokra használták fel. Ezek az államok nem számíthattak arra, hogy kivitelük fejlődni fog. A háborús termelést a belső fogyasztásra szolgáló termelés rohamos csökkentésének terhére folytatták. Ezek az országok komoly nyersanyaghiánnyal küzdöttek. Nem volt elég fémük, gyapotuk, bőrük, kaucsukjuk és egyéb anyaguk. A fasiszta országok csökkentették a fogyasztási cikkek termelését és a nem háborús célokat szolgáló építkezéseket, abbahagyták a gyáripari felszerelések és a vasúti szállítás gördülőállományának felújítási folyamatát és egész gazdaságukat az új háború szolgálatába állították. A háború kirobbantásában, idegen területek megszállásában kerestek kiutat a fejük felett lebegő gazdasági válságból.

Sztálin elvtárs beszámolójában mélyrehatóan elemezte a tőkés országok gazdaságát és arra a fontos következtetésre jutott, hogy az imperialista harc kiéleződése következtében kitört új válság elkerülhetetlenül a gyarmatok és érdekszférák újrafelosztásához vezet háborús cselekmények útján. A valóság igazolta ezt a következtetést.

A világ újrafelosztásáért vívott harcot a fasiszta országok, Németország, Olaszország és Japán, kezdték, amelyek katonai-politikai szövetségben egyesültek.

A hitleri Németország 1935—1936-ban egyoldalúan megszegte a versailles-i békeszerződés katonai

korlátozásait. Olaszország 1935-ben megszállta Abesszíniát. Ezt 1936 nyarán követte a spanyolországi fasiszta lázadás és az olasz-német intervenció ebben az országban. 1937-ben Japán Mandzsúria megszállása után benyomult Észak- és Közép-Kínába, megszállta a nagyobb politikai, kereskedelmi és adminisztratív központokat, Pekinget, Tiencsint, Sanghajt, és megkezdte külföldi konkurrensei kiszorítását Kínából. Kitört a japán-kínai háború. Németország 1938 elején megszállta Ausztriát, majd a müncheni egyezmény értelmében Csehszlovákiától elrabolta a leggazdagabb és stratégiai szempontból igen fontos Szudéta-vidéket.

Így kezdődött az új háború. A háború rövidesen hatalmas területre terjedt ki, Tiencsintől, Sanghajtól és Kantontól, Abesszínián keresztül, egészen Gibraltárig. Az agresszív hatalmak által kirobbantott és vezetett új háború terhét a földkerekség több mint 500 millió lakosa viselte, „... míg a többi hatalom, a «demokratikus» hatalmak, amelyek ellen ez a háború tulajdonképpen irányul, úgy tesznek, mintha a háború őket nem érintené, mossák kezeiket, hátrálnak, békeszeretetüket hangoztatják, szidják a fasiszta támadókat és ... apránként egyik állásukat a másik után engedik át a támadóknak, miközben azt erősítgetik, hogy készülnek a támadás visszaverésére"[2].

Az amerikai, angol, francia imperialisták bűnös módon játszottak a népek sorsával, szították a háború lángját és az egész világra kiterjedő mészárlássá igyekeztek azt fokozni. Minden eszközzel támogatták az agressziót és igyekeztek a fasiszta országokat a Szovjetunió ellen uszítani. Ugyanakkor kiéleződtek az ellentmondások egyrészt Németország, Olaszország és Japán, másrészt az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország imperialistái között.

Japán behatolt Kínába és ezzel csapást mért

[2] A SzK(b)P története. 402. old.

Anglia és az Egyesült Államok érdekeire, amelyeknek itt hatalmas tőkebefektetéseik voltak. Olaszország megszállta Abesszíniát, ami közvetlen veszélyt jelentett Anglia indiai tengeri útjaira. A német és az olasz fasiszta rablók megvetették lábukat Spanyolországban, Hitler országokat szállt meg Európa központjában, ami Anglia és Franciaország létérdekeit veszélyeztette.

Anglia, az Egyesült Államok és Franciaország kormányai azonban nem tanúsítottak kellő ellenállást az agresszív államokkal szemben, jóllehet együttvéve mind gazdasági, mind katonai vonatkozásban jóval erősebbek voltak a fasiszta tömbnél. Az angol, amerikai és francia imperialisták üzembehelyezték egész propagandaapparátusukat. Hazug és megvásárolt sajtójuk tele torokkal azt üvöltözte, hogy a fasiszta agresszoroknak nyujtott engedményekkel sikerült megakadályozni a háború kitörésének lehetőségét. Az angol, francia és amerikai imperialisták azonban valójában féktelen gyűlöletet éreztek a Szovjetunióval szemben és ezért a fasiszta Németországot a Szovjetunió elleni háborúra uszították. Ennek a célnak rendelték alá azt az egyezményt is, amelyet egyrészt Németország, másrészt Anglia és Franciaország között kötöttek. Ez a hírhedt, úgynevezett müncheni egyezmény nem volt egyéb, mint az angol-francia és amerikai imperialisták megegyezése a fasiszta tömb országaival.

Anglia és Franciaország kormánya támogatta és buzdította a fasiszta agressziót. Népeik háta mögött, más országok előtt eltitkolva, politikai egyezményeket és szerződéseket kötöttek és írtak alá a hitleri Németországgal. Ezeket az okiratokat nemrégiben hozta nyilvánosságra a szovjet kormány. Ezek az okmányok teljes mértékben igazolják Sztálin elvtársnak a XVIII. pártkongresszuson tett kijelentését: Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok az egész világot fenye-

gető fasiszta veszély ellenére úgy tettek, mintha nem vennék észre az új háború veszélyét, valójában pedig szövetségben voltak a fasiszta agresszorokkal.

Az angol-francia kormánykörök barátságról és szövetségről kezdtek tárgyalni Hitlerrel és bandájával, ugyanakkor elvetették a kollektív biztonság politikáját és áttértek az úgynevezett „benemavatkozás" álláspontjára. Hazug módon azt kiáltozták, hogy az agresszoroknak nyujtott engedmények és a müncheni egyezmény a „megbékéltetés" szakaszának kezdete Európában. Az angol, francia és amerikai imperialisták müncheni politikája tehát feloldotta a fasiszta agresszorok kezét.

Sztálin elvtárs kongresszusi beszámolójában mélyrehatóan feltárta az új háború keletkezésének okait. Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy Anglia és Franciaország „benemavatkozási" politikája valójában az agresszorok buzdításának, a második világháború kirobbantásának a politikája volt. Sztálin elvtárs leleplezte azt a bűnös játékot, amelyet Európa és az Egyesült Államok imperialistái folytattak a népek sorsával, és közben feltárta az agresszoroknak nyujtott engedmények igazi okait: „... Csehszlovákia területeit ama kötelezettség fejében engedték át a németeknek, hogy azok háborút kezdenek a Szovjetunió ellen..."[3]

Sztálin elvtárs leleplezte az agresszoroknak nyujtott engedmény politikáját, közben előre figyelmeztette az angol-francia és amerikai imperialistákat, hogy veszélyes politikai játékba kezdtek, amely komoly kudarcot hozhat számukra. Ez az előrelátás beigazolódott.

A fasiszta országok elsősorban azok ellen az országok ellen fordították fegyverüket, amelyek minden eszközzel támogatták őket. Az állig felfegyver-

[3] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 711. old.

zett fasiszta hadseregek csapásaikat Anglia és Franciaország ellen irányították. Miként Sztálin elvtárs megállapította, ennek a főoka abban rejlett, hogy az úgynevezett demokratikus országok elvetették „... a kollektív biztonság politikáját, az agresszorral szemben való kollektív ellenállás politikáját... áttértek a benemavatkozás álláspontjára, a «semlegesség» álláspontjára"[4].

Csak a nagy és kis népek érdekeit szilárdan védelmező Szovjetunió folytatott és folytat következetes békepolitikát és állandóan leleplezi a háborús gyujtogatókat, bármilyen álarc mögé bujjanak is azok.

A Szovjetunió külpolitikája az ország növekvő gazdasági, politikai és kulturális hatalmára, a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egységére, a Szovjetunió népeinek barátságára, a szovjet nép fegyveres erejére, a világ dolgozóinak erkölcsi támogatására támaszkodik, akiknek létérdeke a béke megvédése, azoknak az országoknak a józanságára támaszkodik, amelyek nincsenek érdekelve a béke megbontásában.

Ez a Szovjetunió külpolitikája, amelyet a szovjet kormány ma is folytat, harcolva az új világháború gyujtogatói ellen, az egész világ tartós békéjéért.

*

Sztálin elvtárs, elemezve a Szovjetunió belső helyzetét, körvonalazta a szocializmus ragyogó győzelmének képét, a népgazdaság további fellendülését, a kultúra fejlődését és a Szovjetállam politikai hatalmának megszilárdulását.

A Szovjetunió népgazdaságának fejlesztésében a legfontosabb eredmény az volt, hogy befejeztük az ipar és a mezőgazdaság újjászervezését az új technika alapján. A Szovjetállam ezen győzelme következté-

[4] Ugyanott, 709. old.

ben országunk a termelési technika szempontjából — bármelyik tőkés országgal hasonlítjuk össze — a legelőrehaladottabb ország lett.

Miként Sztálin elvtárs mondotta a kongresszuson, „... a termelési technika szempontjából, az ipar és a mezőgazdaság új technikával való ellátottságának szempontjából a mi országunk a legelőrehaladottabb ország, akármelyik más országgal hasonlítjuk is össze, mert a régi felszerelés mindenütt másutt ólomsúlyként nehezedik a termelésre és lassítja az új technika meghonosítását"[5].

Az ország társadalmi és politikai fejlődése terén — jegyezte meg Sztálin elvtárs — a legfontosabb eredmény volt a kizsákmányoló osztályok maradványainak végleges felszámolása, a munkások, parasztok és az értelmiség egységes békefrontba való egybeforrása, a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egységének megerősítése és a Szovjetunióban élő népek barátságának megszilárdulása. Mindez lehetővé tette az ország politikai életének teljes demokratizálódását a világ legdemokratikusabb alkotmánya, az új szovjet Alkotmány alapján.

1937 decemberében zajlottak le a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének választásai, majd ezután a szövetségi köztársaságok legfelsőbb Szovjetjeinek választásai (1938 június). Az itt elért eredmények alapján mondotta Sztálin elvtárs: „... a belső helyzet teljesen stabil és a hatalom az országban olyan szilárd, hogy a világ bármely kormánya megirigyelhetné"[6].

Sztálin elvtársnak ezt a következtetését a Legfelsőbb Szovjet 1946. és 1950. évi választásai is igazolták. 1950-ben a Szövetségi Szovjet választásain a választók 99,73 százaléka szavazott a kommunisták és pártonkívüliek tömbjének jelöltjeire, a Nemzetiségek

---

[5] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 714—715. old.
[6] Uo. 715. old.

Szovjetjének választásain pedig a választók 99,55 százaléka. Ez a kommunisták és pártonkívüliek tömbjének új győzelme volt, aminek igen nagy nemzetközi jelentősége van.

A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének 1950. évi választásai az egész világ előtt ismét bebizonyították a szovjet nép megdönthetetlen erkölcsi-politikai egységét, azt az akaratát és óhaját, hogy előrehaladhasson a kommunizmus felé.

Sztálin elvtárs részletesen vizsgálta a szovjet ipar fejlődését a beszámolóban tárgyalt időszakban. Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy ezt az időszakot a szocialista ipar további sikerei és a magánipar végleges pusztulása jellemzik. A magánipar megsemmisítése és a szocialista ipar megszilárdulása a Szovjetunióban azért következett be, mert a gazdaság szocialista rendszere a gazdaság tőkés rendszeréhez képest fejlettebb rendszer. Csak a gazdaság szocialista rendszerének alapján sikerült rövid idő alatt, korszerű technikai alapon átszerelni szocialista iparunkat, a termelést új technikával ellátni és a szocialista ipart új technikával való felszerelése tekintetében a világ első helyére vezetni.

A Szovjetunió, azzal, hogy befejezte a népgazdaság technikai újjászervezését, az ipari és mezőgazdasági termelés technikája szempontjából maga mögött hagyott minden tőkés országot. A Szovjetunió ezeket a hatalmas sikereket annak eredményeképpen érte el, hogy országunkban megvalósítottuk a sztálini ötéves terveket.

Az első ötéves terv teljesítésének eredményeképpen a Szovjetunióban felépítettük a szocialista gazdaság alapjait.

A második sztálini ötéves terv sikeres teljesítésének eredményeképpen a Szovjetunióban befejeztük a népgazdaság technikai újjászervezését, megsemmi-

sítettük a kizsákmányoló osztályokat és alapjaiban felépítettük a szocialista társadalmat.

Az első két ötéves terv tehát gyökeresen megváltoztatta országunk arculatát. A bolsevik párt által vezetett Szovjetunió megszabadult a mult elmaradottságától. Népünk erőfeszítésével elsőosztályú szocialista ipart létesítettünk és létrehoztuk a világ legfejlettebb mezőgazdaságát, a szocialista mezőgazdaságot.

Népgazdaságunk technikai újjászervezésének sikereit az ipari fejlődés ütemének növekedése kísérte. A Szovjetunió az ipar növekedési ütemét tekintve messze maga mögött hagyta nemcsak a cári Oroszországot, hanem a főbb tőkés országokat is.

Míg az Egyesült Államok ipara 1913-hoz viszonyítva (1913 100 százaléknak felel meg) 1938-ra 120 százalékra növekedett, Angliáé 113,3 százalékra, Németországé 131,6 százalékra, Franciaországé pedig 93,2 százalékra csökkent, addig a szovjet ipar ugyanennyi idő alatt 908,8 százalékra növekedett.

Ezekből a számokból kitűnik, hogy iparunk 1938-ra az 1913. évi színvonalhoz képest több mint kilencszeresére növekedett, ugyanakkor pedig a főbb tőkés országok ipara 25 éven keresztül az 1913. évi színvonal körül mozgott és azt alig 20—30 százalékkal múlta felül. Országunkban az ipar növekedési üteme sokszorosan túlszárnyalta a főbb tőkés országok iparának fejlődési ütemét.

A mezőgazdaság számára ebben az időszakban teljesen új gép-, traktor- és kombájnparkot teremtettünk. Az üzemben lévő traktorok és kombájnok 90 százalékát iparunk a második ötéves terv idején gyártotta. A gépgyártás és fémfeldolgozás a második ötéves terv idején majdnem háromszorosára emelkedett. 1938 elején a fémmegmunkáló gépek több mint 50 százalékát olyan szerszámgépek alkották, amelyeket iparunk a második ötéves terv éveiben gyártott.

A második ötéves terv értelmében az ipari ter-

melésnek 43 milliárd rubelről 93 milliárd rubelre, vagyis 114 százalékkal kellett volna növekednie, a valóságban azonban az ipari termelés 1937-ben már 96 milliárd rubel volt (a növekedés 121 százalék). Az ipar már 1937 április 1-én, vagyis négy év és három hónap alatt elérte azt a színvonalat, amelyet a második ötéves terv utolsó évére írtak elő.

Leggyorsabb ütemben nehéziparunk fejlődött. Termelése a második ötéves terv éveiben két és félszeresére emelkedett.

A szocialista ipar növekedésével együtt rohamosan fejlődött mezőgazdaságunk is. A két sztálini ötéves terv folyamán mezőgazdaságunk a kis, egyéni és alacsony termelékenységű gazdaságból nagyüzemű, kollektív, gépesített gazdasággá változott, amely állandó magas terméshozamot biztosít.

A második ötéves terv folyamán a szocialista mezőgazdaság gyors fejlődése a mezőgazdasági artelek — amelyek a kolhozmozgalom alapvető formái — megszilárdításának jegyében, a kolhozparasztok jómódú életéért vívott harc jelszavával zajlott le. Ebben az időszakban a mezőgazdasági artel a gyakorlatban bizonyította be hatalmas életerejét. Miként Sztálin elvtárs mondotta, a kolhozok végérvényesen megszilárdultak és megerősödtek, a gazdaság szocialista rendszere pedig uralkodó rendszer lett földművelésünkben.

Országunkban 1939-ben 242 400 kolhoz volt, amelyek a parasztgazdaságok 93,5 százalékát egyesítették. Ezenkívül volt 4000 szovhozunk is. A szocialista mezőgazdaság a növekedés üteme és a technikai felszereltség tekintetében messze maga mögött hagyta a legnagyobb tőkés országok mezőgazdaságát.

A két sztálini ötéves terv teljesítésének eredményeképpen gyökeresen megváltozott országunk népgazdaságának struktúrája. Míg 1913-ban az ország össztermelésének csak 42,1 százaléka jutott az iparra,

1937-ben az ipar részaránya már 77,4 százalékra emelkedett.

Megváltozott magának az iparnak a struktúrája is: a termelési eszközök termelésének részaránya az egész nagyiparban az 1913. évi 33,6 százalékról 1936-ban 60,8 százalékra emelkedett, vagyis megkétszereződött. Az országban saját nehézipart létesítettünk.

A második ötéves terv folyamán országunkban a szocialista munkaverseny új, magasabb formája bontakozott ki — a Sztahanov-mozgalom. Ez a hazafias mozgalom a munkásosztály körében keletkezett és mind az iparban, mind a mezőgazdaságban a munka termelékenységének hatalmas emelkedését eredményezte.

Ezek az óriási sikerek biztosították a Szovjetunió gazdasági önállóságát, függetlenségét és olyan országgá változtatták, amely biztosítani tud minden szükségeset gazdasága és védelme számára.

A szocialista ipar fejlődésének figyelemreméltó eredményei új feladatokat állítottak országunk elé. A kommunizmus építésének ügye egész népgazdaságunk további fejlesztését követelte. Sztálin elvtárs beszámolójában ezeket a feladatokat élesen felvetette előttünk.

Bár az ipar és a mezőgazdaság fejlesztése terén elért sikerek igen jelentősek voltak, mégsem bizonyultak elegendőknek a Szovjetunió szempontjából. Annak ellenére, hogy a termelés technikája, iparunk és mezőgazdaságunk növekedési üteme terén messze maga mögött hagyta a főbb tőkés országokat, a Szovjetunió a harmadik ötéves terv elején még elmaradt a kapitalista országok mögött gazdasági vonatkozásban, vagyis az egy főre számított ipari termelés tekintetében.

Sztálin elvtárs beszámolójában feltárta ennek a jelenségnek az okait és megmutatta azt az utat, amelyen felszámolhatjuk ezt az elmaradottságot.

„1938-ban körülbelül 15 millió tonna vasat termeltünk, Anglia pedig 7 millió tonnát. Azt hinné az ember, hogy nálunk kedvezőbb a helyzet, mint Angliában. Ha azonban elosztjuk a nyersvas tonnamennyiségét a lakosság számával, akkor kiderül, hogy 1938-ban Angliában minden egyes lakosra 145 kilogramm nyersvas jutott, a Szovjetunióban pedig mindössze 87 kilogramm. Vagy menjünk tovább: Anglia 1938-ban 10,8 millió tonna acélt és körülbelül 29 milliárd kilowattórát (elektromos energiatermelés) termelt, a Szovjetunió viszont 18 millió tonna acélt és több mint 39 milliárd kilowattórát. Azt hinné az ember, hogy nálunk kedvezőbb a helyzet, mint Angliában. Ha azonban elosztjuk ezeket a tonna- és kilowattóra-mennyiségeket a lakosság számával, akkor kiderül, hogy Angliában 1938-ban minden egyes lakosra 226 kilogramm acél és 620 kilowattóra jutott, a Szovjetunióban pedig mindössze 107 kilogramm acél és 233 kilowattóra jutott egy lakosra"[7].

A Sztálin elvtárs által említett számok azt bizonyítják, hogy az ipar gazdasági ereje nem általában az ipari termelés mennyiségében fejeződik ki, függetlenül az ország népességétől. Az ipari termelés méretét egyenes összefüggésbe kell hoznunk azzal, hogy mennyi az egy főre eső fogyasztás ebből a termelésből.

Nálunk, a Szovjetunióban, a lakosság száma jóval nagyobb, mint az Egyesült Államokban, kétszer annyi, mint Németországban és négyszer annyi, mint Franciaországban vagy Angliában. Ez azt jelenti, hogy a Szovjetunióban az ipari termelés mértékének is sokkal nagyobbnak kell lennie. Csak ebben az esetben tudjuk a főbb tőkés országokat gazdasági vonatkozásban is túlszárnyalni.

Gazdaságilag túlszárnyalni a kapitalizmust — ez

---

[7] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 717—718. old.

volt az az új feladat, amely országunk előtt felmerült abban az időszakban, amikor a fejlődés új szakaszába lépett, a szocializmus építését befejező és a szocializmusból a kommunizmusba való fokozatos átmenet szakaszába. „Csakis abban az esetben, — mondotta Sztálin elvtárs — ha gazdaságilag túlszárnyaljuk a főbb kapitalista országokat, csakis akkor számíthatunk arra, hogy országunk teljes mértékben el lesz látva fogyasztási cikkekkel, hogy bőségesen lesznek termékeink és lehetőségünk nyílik arra, hogy áttérjünk a kommunizmus első szakaszáról annak második szakaszára"[8].

Sztálin elvtárs beszámolójában érzékeltette, hogy milyen nagyszabásúak a Szovjetunió alapvető gazdasági feladatai. „Vegyük például a nyersvastermelést — mondotta Sztálin elvtárs. — Ahhoz, hogy a nyersvastermelés terén gazdaságilag megelőzzük Angliát, ahol a termelés 1938-ban 7 millió tonnára rúgott, nekünk 25 millió tonnára kell emelnünk az évi nyersvastermelést. Ahhoz, hogy gazdaságilag megelőzzük Németországot, amely 1938-ban összesen 18 millió tonna nyersvasat termelt, évenkénti nyersvastermelésünket 40—45 millió tonnára kell emelnünk. Ahhoz pedig, hogy gazdaságilag megelőzzük az Amerikai Egyesült Államokat, — nem az 1938-as válságesztendő színvonalát véve, amikor az Egyesült Államok 18,8 millió tonna nyersvasat termelt, hanem az 1929-es év színvonalát, amikor az Amerikai Egyesült Államokban ipari fellendülés volt és amikor ott körülbelül 43 millió tonna nyersvasat termeltek — ahhoz nekünk évenkénti nyersvastermelésünket 50—60 millió tonnára kell emelnünk"[9].

Ahhoz, hogy gazdaságilag túlszárnyaljuk a főbb tőkés országokat, 60 millió tonna acélt, 500 millió

---

[8] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 719. old.
[9] Ugyanott, 718—719. old.

tonna szenet, 60 millió tonna ásványolajat és megfelelő arányban egyéb árucikkeket kell termelnünk. Ez nagyszabású feladat, de megoldható és meg is kell oldanunk.

Az egész világ meghallotta Sztálin elvtárs lelkesítő szavait, amelyekkel a XVIII. kongresszus szónoki emelvényéről harcra hívta a szovjet embereket, hogy teljesítsék ezt a történelmi jelentőségű feladatot. Sztálin elvtárs megjegyezte, hogy országunk minden szükséges anyagi és technikai adottsággal rendelkezik a feladat végrehajtásához. Ahhoz, hogy gazdaságilag túlszárnyaljuk a főbb tőkés országokat, a szovjet nép komoly és törhetetlen haladniakarására és áldozatkészségére van szükség. Komoly beruházások kellenek szocialista iparunk mindenirányú fejlesztése érdekében. Gyárak és üzemek, szén- és ércbányák létrehozását még nagyobb ütemben kell megindítanunk, az ipar és a mezőgazdaság számára új vezető káderekt kell nevelnünk. Végül pedig az ilyen nagyszabású feladat végrehajtásához nem kis idő, legalább 10—15 évre van szükség.

Pártunk az új feladatnak megfelelően, amelyet Sztálin elvtárs tűzött az ország elé, kidolgozta a Szovjetunió népgazdasága fejlesztésének harmadik ötéves tervét, amelynek teljesítése országunkat közelebbvitte az alapvető gazdasági feladat megoldásához.

*

A szocialista rendszer megerősödése a Szovjetunió népgazdaságának minden ágában, iparunk és mezőgazdaságunk fellendülése, a dolgozók anyagi helyzetének javulása, a néptömegek műveltsége és politikai aktivitása terén végbement emelkedés — mindez a szovjet társadalmi és államrend további megszilárdulását eredményezte.

Sztálin elvtárs a kongresszuson megjegyezte, hogy a szovjet társadalom a munkások, a parasztok és az

értelmiség baráti együttműködésének képét tárja elénk, akik egységes munkafrontba tömörültek.

„És éppen ennek a közösségnek az alapján bontakoztak ki olyan hajtóerők, amilyenek: a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egysége, a Szovjetunió népeinek barátsága, a szovjet hazafiság"[10].

A Szovjetunió népeinek rendkívüli egysége, amely olyan erővel mutatkozott meg a Nagy Honvédő Háború éveiben, a szocialista termelési mód történelmi jelentőségű győzelmének és a kizsákmányoló osztályok megszüntetésének alapján bontakozott ki és szilárdult meg országunkban.

A szovjet társadalomból már a Nagy Honvédő Háború kezdete előtt kiirtottuk az élősdi osztályok és csoportok gyökereit. Ez teremtette meg a szovjet nép erkölcsi-politikai egységének szilárd alapját.

Sztálin elvtárs, általánosítva a bolsevik pártnak a szocializmus építése folyamán szerzett gazdag tapasztalatait, újabb fokra emelte a bolsevizmus szervezeti alapjairól szóló tudományt.

Sztálin elvtárs beszámolójában számos olyan feladatot tűzött ki, amelyeknek az volt a céljuk, hogy tovább szilárdítsák a bolsevikok pártját.

Sztálin elvtárs megjegyezte, hogy a szocialista építés nagyszerű győzelme láttán a párt vezérvonalának ellenségei — a különféle „bal"- és „jobb"-oldali áramlatok, a különféle trockista-pjatakovista, buharinista-rikovista elfajzott elemek — illegalitásba mentek, a külföldi kémszervezetek szolgálatába szegődtek és abban reménykedtek, hogy országunkban visszaállíthatják a tőkés rendszert. A párt azonban leleplezte és szétzúzta ezeknek az árulóknak aljas szándékait. Népünk, a bolsevik párt és a Szovjetállam megsemmisítették elvetemült ellenségeiket.

Sztálin elvtárs megjegyezte, hogy a trockisták-

[10] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 732. old.

buharinisták és a nép egyéb ellenségei szétzúzásának milyen rendkívüli jelentősége volt a szovjet társadalom erkölcsi-politikai egységének megszilárdításában. Sztálin elvtárs bebizonyította, hogy a pártot semilyen erő sem tudja megingatni és a szovjet államapparátust semmiféle erő sem tudja felbomlasztani.

A párt, miután szétzúzta a nép ellenségeit és megtisztította a párt- és szovjetszervezeteket az elfajzott elemektől, még erősebben tömörült Központi Bizottsága, nagy vezére és tanítója, Sztálin elvtárs körül.

Sztálin elvtárs a párt egyik központi feladataként tudományosan megalapozott bolsevik programot jelölt ki a káderek kifejlesztésének, nevelésének, kiválogatásának, előléptetésének és ellenőrzésének munkája számára.

Sztálin elvtárs a párt kádereit a párt és a Szovjetállam parancsnoki karának tekinti és rámutat arra, hogy a haladáshoz a helyes politikai irányvonal egyedül nem elegendő. Ehhez olyan káderek kellenek, akik megértik ezt az irányvonalat, magukévá teszik, meg tudják valósítani a gyakorlatban, át tudják vinni az életbe, védelmezni tudják, küzdeni tudnak érte.

A párt megszilárdításának legfontosabb része a párt- és a szovjetkáderek marxista-leninista nevelése.

Sztálin elvtárs már a kongresszus előtt számos beszédében a legélesebben állította kádereink elé a bolsevizmus elsajátításának feladatát. Rámutatott arra, hogy kilenctized részben a káderek ideológiai előkészítésétől függ sok gyakorlati feladatunk megoldása.

1938-ban látott napvilágot „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja történetének rövid tanfolyama", amelyet Sztálin elvtárs írt.

„E könyv megjelenése rendkívül nagy esemény volt a bolsevik párt eszmei életében. A párt a bolsevizmusnak új, hatalmas eszmei fegyverére, a marx-

ista-leninista alapismeretek valóságos enciklopédiájára tett szert"[11].

Sztálin elvtárs beszámolójában rámutatott arra, hogy a marxista-leninista tudomány irányt mutat minden szakember számára. A lenini típusú dolgozónak, foglalkozzék a tudás bármely ágával, egyúttal politikusnak és közéleti embernek is kell lennie, érdeklődnie kell országa sorsa iránt, ismernie kell a társadalmi fejlődés törvényeit, tudnia kell alkalmazni ezeket a törvényeket és arra kell törekednie, hogy az ország politikai vezetésében része legyen.

*

Sztálin elvtárs beszámolója a XVIII. pártkongresszuson a kommunizmus fontos programokmánya, további lépés a marxista-leninista elmélet fejlődésében. Sztálin elvtárs a beszámoló külön fejezetében, a „Néhány elméleti kérdés" című részben továbbfejleszti és kidolgozza a szovjet értelmiség kérdését, a szocialista állam lenini elméletét és számos más kérdést.

Sztálin elvtárs konkretizálta a szocializmus egy országban való felépítésének lehetőségéről szóló elméletet és arra a következtetésre jutott, hogy a kommunizmus győzelme országunkban abban az esetben is lehetséges, ha a kapitalista környezet megmarad. Ez a következtetés gazdagítja és továbbfejleszti a leninizmust. Új eszmei fegyvert ad a munkásosztály kezébe és pártunk előtt a kommunizmus győzelméért folytatott harcnak nagyszerű távlatait nyitja meg.

Sztálin elvtárs azokra a tapasztalatokra támaszkodva, amelyeket a Szovjetállam több mint 20 éves fennállása folyamán a kapitalista környezet viszonyai között szerzett, megteremtette a szocialista államról szóló tökéletes egészet alkotó tanítást és megindokolta

[11] Ioszif Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz. 155. old.

azt a tételt, amelynek igen mélyreható elméleti és gyakorlati jelentősége van hazánk szempontjából: azt a tételt, hogy az állam megmarad a kommunizmusban is, ha nem semmisül meg a kapitalista környezet.

A másik fontos elméleti kérdés, amelyet Sztálin elvtárs megvilágított beszámolójában, az új, szocialista értelmiség kérdése volt.

A szovjet értelmiség a kommunizmust építő társadalom nagy osztaga. Az értelmiséghez sokmillió szellemi munkát végző dolgozó tartozik, akik elsajátították a termelés tudományát és technikáját, a legkülönfélébb szakképzettséggel rendelkeznek, alkalmasak arra, hogy vezessék és irányítsák a népgazdaság fejlesztését a párt vezérvonala alapján.

Sztálin elvtárs történelmi jelentőségű kérdésnek tekintette az értelmiség kérdését. Rámutatott arra, hogy a párt álláspontja a dolgozó szovjet értelmiség kérdésében teljesen világos. Sztálin elvtárs tisztázta, hogy szovjet értelmiségünk — mind összetételét, mind pedig társadalmi és politikai arculatát tekintve — gyökeresen különbözik a régi, polgári értelmiségtől.

A Szovjethatalom éveiben kialakult saját értelmiségünk, amely szoros kapcsolatban van a néppel, a munkásokkal és a parasztsággal, a nép köréből jött és azt önfeláldozó módon szolgálja.

„... ennek az új, a népből származó, szocialista értelmiségnek megszületése az országunkban végbemenő kulturális forradalom egyik legfontosabb eredménye"[12].

Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy az új, szovjet értelmiséghez, az alapjaiban szocialista értelmiséghez hasonló nincs a világ egyetlen országában sem. Ehhez az értelmiséghez nem szabad a régi mértékkel közeledni, amely alkalmas lehetett a burzsoázia értelmiségével kapcsolatban.

[12] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 731. old

A szovjet értelmiség a tömegek nevelője, a párt eszméjének és politikájának megvalósítója, tevékeny részvevője az ország gazdasági és kulturális építésének, a szovjet tudomány, kultúra és művészet megteremtője. Értelmiségünk ereje abban rejlik, hogy elszakíthatatlan kapcsolatban áll a néppel és odaadó Lenin—Sztálin pártjának ügye, a kommunista építés nagy ügye iránt.

Aki nem érti meg a szovjet értelmiség sajátos szerepét és lenézően bánik vele, az durva hibát követ el.

Sztálin elvtárs ragyogóan bebizonyította, hogy értelmiségünk a Szovjethatalom fennállásának éveiben gyökeres változásokon ment keresztül. Az értelmiség a népből jött és becsületesen együttműködik vele. Ilymódon elvi szempontból is különbözik a régi, burzsoá értelmiségtől.

Sztálin elvtárs külön kiemelte a szovjet értelmiség szerepét hazánk fokozatos előretörésében a kommunizmus felé. A szocializmusból a kommunizmusba való átmenetet értelmiségünk gyors növekedése kíséri. A kommunista nevelés egyik alapvető feladata az új élet magasképzettségű és művelt építőinek előkészítése. Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy emelnünk kell az egész szovjet nép kulturális színvonalát. „Minden munkást és minden parasztot művelt és képzett emberré akarunk tenni és idővel el is érjük ezt" — mondotta Sztálin elvtárs.

Hős bolsevik pártunk eddig igen sokat tett a nép kulturális színvonalának és képzettségének emelése terén. A fejlődés új történelmi szakaszában, amikor döntő jelentőségű lett a dolgozók kommunista nevelése és a kapitalizmus csökevényeinek felszámolása az emberek tudatában, a szovjet értelmiség szerepe hatalmas mértékben megnövekedett.

Pártunk végrehajtotta Sztálin elvtársnak a XVIII. pártkongresszuson adott történelmi jelentőségű utasí-

tásait, gondoskodással és tisztelettel vette körül az értelmiséget, emelte anyagi életszínvonalát, fokozta az értelmiség aktivitását, önfeláldozó harcra irányította erejét és energiáját a kommunista társadalom sikeres felépítéséért országunkban.

*

A XVIII. pártkongresszus részvevői Sztálin elvtárs beszámolóján kívül meghallgatták és megvitatták Molotov elvtárs beszámolóját a Szovjetunió népgazdaságának fejlesztésére irányuló harmadik ötéves tervről és Zsdanov elvtárs beszámolóját a SzK(b)P Szervezeti Szabályzatában végrehajtandó változtatásokról.

Molotov elvtárs beszámolója nyomán elfogadták a Szovjetunió népgazdaságának fejlesztésére irányuló harmadik ötéves tervet, és Zsdanov elvtárs beszámolója nyomán a XVIII. kongresszus részvevői egyhangúlag elfogadták a SzK(b)P új Szervezeti Szabályzatát.

A SzK(b)P-nak a XVIII. kongresszuson elfogadott Szervezeti Szabályzata a szocializmus győzelmét fejezi ki, azokat a történelmi jelentőségű változásokat tükrözi, amelyek társadalmunk osztályösszetételében zajlottak le a Sztálini Alkotmány elfogadásának időpontjáig.

A kongresszuson elfogadott Szervezeti Szabályzat pártunk szervezeti erejét és hatalmát, a pártonbelüli demokrácia felvirágzását és a párttagok neveléséről történt gondoskodást tükrözi.

A kizsákmányoló osztályok és a gazdaság tőkés rendszerének teljes felszámolása következtében kialakult a szovjet nép erkölcsi-politikai egysége. Ezért már nem volt szükség arra, hogy négy különböző kategóriában vegyék fel a párttagokat. Az új Szervezeti Szabályzat ezeket a változásokat tükrözi és minden tagjelölt számára egyforma jelöltségi időt ír elő azzal

a feltétellel, hogy mindenkit kötelezően egyéni szempontból bírálnak el a pártba való felvételnél.

Az új Szervezeti Szabályzat megszilárdította és fokozta a pártonbelüli demokráciát és lerögzítette a párttagok jogait. Az új Szervezeti Szabályzat leszögezi, hogy minden párttagnak joga van résztvenni a párt politikájának minden gyakorlati kérdése szabad és tárgyilagos megvitatásában, joga van bírálnia a párt bármely tagját, választhat és választható a párt szerveibe, személyesen résztvehet minden esetben, amikor megvitatják tevékenységét vagy határozatot hoznak tevékenységével, viselkedésével kapcsolatban, joga van bármely pártszervezethez fordulni, beleértve a SzK(b)P Központi Bizottságát is, bármilyen kérdéssel, legyen az akár társadalmi, akár személyi kérdés.

A Szervezeti Szabályzatnak ezek a pontjai nemcsak fokozzák és megszilárdítják a pártonbelüli demokráciát, hanem elősegítik a bolsevik kritika és önkritika fejlődését és megszilárdulását is, fokozzák a kommunisták aktivitását és fejlesztik alkotó kezdeményezésüket.

Ugyanakkor a SzK(b)P Szervezeti Szabályzata megköveteli a kommunistáktól, hogy állandóan emeljék eszmei és elméleti színvonalukat, sajátítsák el a marxista-leninista tudomány alapjait, tartsanak vasfegyelmet, aktívan dolgozzanak a párt politikájának megvalósításáért, állandóan erősítsék kapcsolataikat a tömegekkel.

*

A szovjet nép lelkesedéssel fogadta a SzK(b)P XVIII. kongresszusának határozatait, amelyek kijelölték a kommunizmus építésének nagyszabású programját.

Az országban példátlan feszültségű harc bontakozott ki a harmadik sztálini ötéves terv megvalósítása érdekében.

A szovjet emberek sikeresen megvalósították a terv nagyszabású előirányzatait. 1941-ben már elérték az 1942-re előírt színvonal 80 százalékát.

A fasiszta rablók azonban hitszegően megtámadták hazánkat és félbeszakították a szovjet emberek békés munkáját. A béke napjait a háború nehéz napjai váltották fel. A háború megkívánta, hogy az egész népgazdaságot a német fasiszták és csatlósaik leverése érdekének rendeljük alá. A Szovjetunió népgazdaságát a legrövidebb idő alatt háborús vágányokra állították át. Az ipar átállt fegyver- és hadianyaggyártásra.

A munkásosztály, a kolhozparasztság és a szovjet értelmiség a háború éveiben példátlan munkahőstettet hajtott végre és fennakadás nélkül látta el a Szovjet Hadsereget elsőosztályú technikával. A szovjet hátország dolgozói a Szovjet Hadsereg és Hajóhad harcosaival vállvetve arattak ragyogó gazdasági és katonai győzelmet a hitleri Németország és csatlósai felett.

A szovjet nép a hatalmas győzelem kivívása után ismét a szocialista építés békés szakaszába lépett.

Sztálin elvtárs 1946 februárjában, a választók előtt tartott beszédében ismét kijelölte a szovjet nép számára a kommunista társadalom anyagi alapjának létrehozására irányuló nagyszabású feladatokat.

A háborúutáni sztálini ötéves terv folyamán népünk újra a szovjet gazdaság fejlesztésének a XVIII. pártkongresszus által kijelölt útjára lépett, amit a fasiszta Németországnak hazánk ellen intézett támadása késleltetett.

Bulganyin marsall a Moszkvai Szovjet ünnepélyes ülésén, 1950 november 6-án, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója alkalmából tartott beszédében ezt mondta: „A háborúutáni ötéves terv új, dicső szakasz országunk fejlődésében.

Az ötéves terv alapvető feladatai arra irányultak, hogy helyreállítsuk az ország elpusztult vidékeit, elérjük az ipar és mezőgazdaság háborúelőtti színvonalát és azután jelentékeny mértékben túlszárnyaljuk ezt a színvonalat. Hatalmas hazánk iránti büszkeség érzésével mondhatjuk ma, hogy az ötéves tervnek ezeket a feladatait sikeresen teljesítettük"[13].

A népgazdaság minden ágában tapasztalható hatalmas fellendülés azt bizonyítja, hogy a bolsevikok pártja által vezetett szovjet nép lépésről-lépésre teljesíti a sztálini célkitűzéseket a kommunista társadalom anyagi alapjának megteremtése terén.

[13] *Bulganyin.* A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 33. évfordulója. Szikra 1950. 9. old.

D. CSESZNOKOV

SZTÁLIN ELVTÁRS TOVÁBBFEJLESZTI A SZOCIALISTA ÁLLAMELMÉLETET

Sztálin elvtárs zseniális munkáiban, különösen „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja történetének rövid tanfolyamá"-ban és a XVIII. pártkongresszuson tartott beszámolójában gazdagította és továbbfejlesztette a szocialista állam elméletét.

Sztálin elvtárs elméleti síkon általánosította az államépítés tapasztalatait a Szovjetunióban és ez a tanítás vezérli a bolsevik pártot a kommunizmus felépítéséért vívott harcban. Sztálin elvtárs továbbfejlesztette a szocialista állam elméletét, ami új, fontos fejezetet jelent a marxista-leninista tudományban.

*

Már Marx és Engels megindokolták a burzsoá államgépezet megdöntésének és az új, szocialista állam megteremtésének szükségszerűségét. Rámutattak arra, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenethez a proletariátus forradalmi diktatúrája szükséges. Marx ezt írta: „A kapitalista és a kommunista társadalom között van egy időszak, melyben az első forradalmi úton a másodikká alakul át. Ennek megfelel egy politikai átmeneti időszak is, amelynek az állama nem lehet egyéb, mint a *proletariátus forradalmi diktatúrája*"[1].

Marx és Engels tanítása a proletariátus forradalmi

[1] *Marx—Engels.* Válogatott művek. 2. kot. Szikra 1949. 25. old.

diktatúrájáról, amelyet Lenin és Sztálin minden vonatkozásban továbbfejlesztettek, a marxizmus-leninizmus fő tétele.

Marx és Engels meghatározták a proletárállam hatalmas szerepét a szocialista társadalom létrehozásában és zseniálisan előrelátták, hogy az államnak magasabb fokon — a kommunizmusban el kell halnia. A marxizmus megalapítói általánosították a munkásmozgalom tapasztalatait a monopólium előtti kapitalizmus feltételei között, de természetes dolog, hogy ennél többet nem tehettek meg.

A nagy Lenin konkretizálta és továbbfejlesztette Marx tanítását a szocialista államról, a proletariátus diktatúrájáról. Lenin előtt a világ marxistái abból indultak ki, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet időszakában a társadalom politikai megszervezésének legcélszerűbb formája a parlamentáris, demokratikus köztársaság. Lenin a nemzetközi munkásmozgalom és elsősorban az orosz forradalmak tapasztalataira támaszkodva, bátran megváltoztatta ezt a tételt: arra a következtetésre jutott, hogy nem a parlamentáris köztársaság, hanem a Szovjetek köztársasága a proletárdiktatúra legjobb formája.

Lenin elméleti síkon kidolgozta a szocialista társadalom felépítésének feltételeit: a proletariátusnak a dolgozó parasztsággal való szövetségéről és ebben a szövetségben a proletariátus hegemóniájáról szóló tanítását. Feltárta a „zárójeleket" a proletariátus diktatúrájának fogalmában és megállapította, hogy annak legfőbb elve a munkásosztály szövetsége a parasztsággal, a munkásosztály vezetésével. Lenin kidolgozta a proletárdemokrácia kérdését mint a demokratizmus magasabb típusát, és megsemmisítő kritikát gyakorolt a korlátolt, egyre jobban elfajuló polgári demokrácia fölött.

Lenin után Sztálin elvtárs általánosította az állam-

építés tapasztalatait a Szovjetunióban, továbbfejlesztette a szocialista állam elméletét és azt magasabb fokra emelte. Sztálin elvtárs munkáiban zseniálisan általánosította a szocialista állam fejlődésének tapasztalatait, kidolgozta a szocializmus teljes elméletét és konkrét programot adott országunk fokozatos áttérésére a szocializmusból a kommunizmusba.

Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy a marxizmus-leninizmusban a proletárdiktatúra kérdése a legfontosabb és leleplezte, megbélyegezte a nép megvetett ellenségeit, Zinovjevet, Kamenyevet és a szocializmus egyéb ellenségeit, akik igyekeztek aláásni a proletariátus diktatúráját és elárulni a Szovjethatalmat.

Sztálin elvtárs továbbfejlesztette Lenin tanításait a proletárdiktatúra sajátosságairól és zseniálisan meghatározta annak három fő oldalát:

„1. A proletárhatalom kihasználása a kizsákmányolók elnyomására, az ország megvédésére, a más országok proletárjaihoz fűződő kapcsolatok megerősítésére, a forradalom fejlesztésére és győzelmére minden országban.

2. A proletárhatalom kihasználása arra, hogy a dolgozó és kizsákmányolt tömegeket végleg elszakítsuk a burzsoáziától, hogy a proletariátus és e tömegek szövetségét megerősítsük, hogy e tömegeket a szocialista építőmunkába bevonjuk, hogy e tömegeket a proletariátus államilag vezesse.

3. A proletárhatalom kihasználása a szocializmus megszervezésére, az osztályok megszüntetésére, az osztálynélküli társadalomba, az államnélküli társadalomba való átmenetre.

... Csak mind a három vonás együtt adja a proletárdiktatúra teljes és befejezett fogalmát"[2] — tanítja Sztálin elvtárs.

Sztálin elvtárs mélyrehatóan elemezte az állam

[2] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 152. old.

Lenin által felfedezett szovjet formájának előnyeit bármely más, nem szovjet formával szemben. A Szovjetek — tanítja Sztálin elvtárs — nemcsak a proletariátus mindent átfogó tömegszervezete, hanem a dolgozók egyetlen tömegszervezete.

A Szovjetek a tömegek forradalmi harcának leghatalmasabb szerve. A tömegek közvetlen, vagyis legdemokratikusabb és következésképpen legtekintélyesebb szervezete, amely a tömegeket bevonja az államépítésbe, megtanítja őket az államigazgatás művészetére és kiváltja a nép alkotó kezdeményezését. A szovjet hatalom — a helyi Szovjetek egyesülése és kialakulása a proletariátus közös állami szervezetében.

Sztálin elvtárs meghatározta a szovjet hatalom alapvető vonásait és elsősorban annak következetesen demokratikus jellegét emelte ki. A szovjet hatalom — állapítja meg Sztálin elvtárs — a kizsákmányolt munkások és parasztok szövetségének küzdőtere a kizsákmányolók ellen vívott harcban. A szovjet hatalom a többség hatalmát jelenti a kisebbség felett. Emellett a szovjet hatalom szerkezeti felépítésénél fogva megkönnyíti a munkásosztály számára a dolgozók vezetését.

A szovjet államszervezet — tanítja Sztálin elvtárs — biztosítja a régi, burzsoá hivatalnoki kar és bírósági apparátus végleges szétzúzását, a hadsereget megszabadítja a burzsoá parancsnoki kartól és ezzel a hadsereget a népnek a burzsoázia — saját és idegen burzsoázia — jármától való felszabadítása eszközévé változtatja. Emellett a szovjet hatalom valóban internacionalista szellemű államszervezet, amely szétzúzza a nemzeti elnyomást és biztosítja, hogy a különböző nemzetiségű dolgozók egységes államszövetségben egyesüljenek.

A szovjet hatalom megszünteti a végrehajtó és törvényhozó funkciók elszakítását, ami a parlamentá-

ris köztársaságot jellemzi. A szovjet hatalom egyesíti ezeket a funkciókat és a dolgozókat közvetlen kapcsolatba hozza az államigazgatás apparátusával. Éppen ezért az állam szovjet formája alkalmas az állam jövendő elhalásának előkészítésére akkorra, amikor országunkban befejezzük a komunizmus felépítését és megszűnik a tőkés környezet.

A Szovjetek Köztársasága — tanítja Sztálin elvtárs — olyan keresett és végül megtalált politikai forma, amelynek keretein belül meg kell valósítanunk a kommunista társadalom felépítését.

*

Sztálin elvtárs a nép ellenségei ellen vívott harcban megvédelmezte Lenin tanítását a munkásosztály és a parasztság szövetségéről, amely a proletárdiktatúra legfőbb alapelve. Sztálin elvtárs leleplezte és porrázúzta a marxizmus-leninizmus ellenségeit, mindazokat, akik nem ismerték el a proletárdiktatúrát mint a munkás-paraszt szövetség formáját, vagy akik a proletariátus diktatúráját a párt diktatúrájával azonosították, mindazokat, akik tagadták a munkásosztály és a bolsevik párt vezető szerepét a proletárdiktatúra rendszerében.

Sztálin elvtárs általánosította és továbbfejlesztette Lenin tanítását a proletárdiktatúráról.

A proletariátus diktatúrájának legfőbb irányító és vezető ereje — tanítja Sztálin elvtárs — a bolsevik párt. Mivel a párt a proletariátus osztályszervezetének legmagasabb formája, amely magábagyüjti a proletariátus legjobbjait valamennyi tömegszervezetéből, és a munkásosztály szervezett élcsapata — a párt alkalmas arra, hogy egyesítse a dolgozók valamennyi tömegszervezetének munkáját és tevékenységüket egy cél felé — a kommunizmus győzelmére irányítsa.

A bolsevik párt a dolgozók valamennyi szervezetének vezető magva. Hogy azonban a párt megvaló-

sithassa irányító és vezető szerepét, azokra a szervezetekre kell támaszkodnia, amelyek összekötik a tömegekkel. Ezek a szervezetek a párttal együtt alkotják a „proletárdiktatúra rendszerét". Sztálin elvtárs ezeket a szervezeteket jellemezve ezt írja:

„Így tehát: a *szakszervezetek,* mint a proletariátus tömegszervezete, amely a pártot, mindenekelőtt a termelés vonalán, az osztállyal köti össze; a *Szovjetek,* mint a dolgozók tömegszervezete, mely a pártot, mindenekelőtt az állam vonalán, a dolgozókkal köti össze; a *szövetkezet,* mint főképpen a parasztság tömegszervezete, mely a pártot a paraszttömegekkel, mindenekelőtt gazdasági vonalon, a parasztságnak a szocialista építésbe való bevonása vonalán köti össze; az *ifjúsági szövetség,* mint a munkás- és parasztifjúság tömegszervezete, melynek az a hivatása, hogy a proletariátus élcsapatának megkönnyítse az új nemzedék szocialista nevelését és fiatal tartalékok kiképzését; s végül a *párt,* mint a proletárdiktatúra rendszerének fő irányító ereje, amely hivatott mind e tömegszervezeteket vezetni — ilyen általában véve a diktatúra «mechanizmusának», a «proletárdiktatúra rendszerének» képe"[3].

A szocialista ipar és a kolhozrend megteremtésének története, a szocialista gazdaság alapjának lerakása és a szocializmus felépítése országunkban, a szovjet nép erkölcsi-politikai egysége kialakításának története, a Szovjetunió népeinek barátsága és testvérisége — mindez megcáfolhatatlan bizonyítéka annak, hogy a bolsevik párt és zseniális vezére, Sztálin elvtárs irányító és egyesítő tevékenysége nélkül ezek közül a vívmányok közül egyet sem értünk volna el.

Sztálin elvtárs állandóan hangsúlyozza a bolsevik párt vezető szerepét a munkásosztály diktatúrájának rendszerében. „A párt és az állam elválaszthatatlan a

[3] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 156. old.

Szovjetországban" — mondja Sztálin elvtárs. A munkásosztály diktatúrájának megdönthetetlenségében a legfőbb feltétel a Szovjetek bolsevik vezetése. A bolsevik párt megszilárdítása, a tömegekkel való kapcsolatainak megszilárdítása a proletárdiktatúra megszilárdításának is legfőbb feltétele.

Sztálin elvtárs munkáiban továbbfejlesztette Lenin tanítását a proletárdiktatúráról mint a demokrácia legfejlettebb típusáról.

Sztálin elvtárs tudományos alapon bebizonyította a szovjet szocialista demokrácia előnyét a burzsoá demokráciával szemben.

Sztálin elvtárs „A SzK(b)P történeté"-ben és egyéb munkáiban történelmi tényekkel bizonyította be, hogy a szovjet demokrácia fejlődése a szocializmus viszonyai között a Szovjetállam szociális alapjának kiterjesztését jelenti, még szorosabb kapcsolatot létesít az államapparátus és a tömegek között, elősegíti, hogy a dolgozókat még nagyobb tömegben vonhassák be az államépítésbe, új, magasabb fokra emeli a szovjet hazafiságot és a szocialista állam további megszilárdulásához vezet.

A szovjet demokrácia legmagasabbfokú kifejezése és törvényben való rögzítése a Szovjetunió új Alkotmánya volt, amelyet Sztálin elvtárs kezdeményezésére és vezetésével dolgoztak ki, és amelyet a nép Sztálini Alkotmánynak nevezett el.

A Szovjetunió Alkotmánya törvényes formában lerögzítette azt a világtörténelmi jelentőségű tényt, hogy a szocializmust felépítették országunkban. Az Alkotmány megvalósította a választási rendszer demokratizálását is a kibontakozott szocialista demokratizmus elvei alapján.

A szocialista államról szóló lenini-sztálini tanítás által vezetett bolsevik párt kitartóan harcolt és harcol a Szovjetállam mindenirányú megszilárdítása érdeké-

ben. A pártot mindig Sztálin elvtársnak az az útmutatása vezette, hogy erős és hatalmas proletárdiktatúrára van szükségünk ahhoz, hogy a kommunizmus végleges diadalt arasson országunkban.

Mindnyájunk emlékében élnek még Sztálin elvtárs szenvedélyes haraggal teli szavai, amelyekkel megbélyegezte a nép ellenségeit. Ezek azt hirdették, hogy a teljes kollektivizálás körzeteiben „hatályon kívül kell helyezni" a Szovjeteket. Sztálin elvtárs keményen fellépett azok ellen a zavarosfejűek ellen is, akik felületesen fogták fel az állam elhalásának kérdését. 1933-ban, amikor már megvetettük a szocialista gazdaság alapját és szétzúztuk az utolsó tőkés osztályt, a kulákságot, Sztálin elvtárs ezeket mondotta:

„Egyes elvtársak úgy értették az osztályok megszüntetéséről, az osztálymentes társadalom létesítéséről és az állam elhalásáról szóló tételt, mint a lustaság és közönyösség igazolását, mint az osztályharc kialvásáról és az államhatalom elgyöngüléséről szóló ellenforradalmi elmélet igazolását. Mondanunk sem kell, hogy az ilyen embereknek semmi közük sem lehet pártunkhoz. Elfajult vagy kétkulacsos emberek ezek, akiket ki kell kergetni a pártból. Az osztályok megszüntetését nem az osztályharc kialvása, hanem csakis annak erősítése útján lehet elérni. Az állam elhalása nem az államhatalom gyöngülésén, hanem annak maximális erősödésén keresztül fog bekövetkezni, amire okvetlen szükség van ahhoz, hogy a haldokló osztályok maradványait végkép megszüntessük s hogy megszervezzük védelmünket a kapitalista környezet ellen, amely még korántsincs megsemmisítve s egyhamar nem is lesz"[4].

Sztálin elvtárs munkáinak — „A SzK(b)P története", előadói beszéd „A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Alkotmánytervezetéről", beszámoló a SzK(b)P XVIII. kongresszusán, Moszkva Sztá-

[4] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 503—504. old.

lin-kerületének választói gyűlésein mondott beszédei 1937-ben és 1946-ban, „Marxizmus és nyelvtudomány" stb. — igen nagy jelentőségük van a szocialista állam elméletének továbbfejlesztésében és annak a megvilágításában, hogy a szocialista államnak milyen hatalmas szerepe van a sikeres kommunista építés és az ország védelmének biztosításában.

A nagy Sztálin ezekben a munkákban általánosította a Szovjetunió államépítésének óriási gyakorlati tapasztalatait és új, magasabb fokra emelte a marxista-leninista államelméletet.

A szocialista államra vonatkozó marxista-leninista elmélet továbbfejlesztésében rendkívüli helyet foglal el Sztálin elvtárs munkája: „A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története". A nagy Sztálinnak ez a kiváló munkája megszüntette a marxizmus-leninizmusnak az államról szóló tanítása vulgarizálását és elsekélyesítését, megszüntette a szocialista állam szerepének és jelentőségének lebecsülését, amely állam a legfőbb fegyver a munkások és parasztok kezében a szocializmus győzelméhez és a dolgozók szocialista vívmányainak megvédéséhez.

Sztálin elvtárs „A SzK(b)P történeté"-ben teljes nagyságában bemutatta az állam Lenin által felfedezett szovjet formájának világtörténelmi jelentőségét, hatalmas elvi magasságra emelte a szocialista állam jelentőségét a Szovjetunió gazdasági és kulturális építésének vezetésében, a szocializmus erőinek megszervezésében, a kizsákmányoló osztályok felszámolásában, a szocialista haza megvédésében az imperialisták támadása ellen.

A szocialista állam elméletének fejlesztésében különösen nagyjelentőségű Sztálin elvtárs beszámolója a SzK(b)P XVIII. kongresszusán.

Sztálin elvtárs történelmi jelentőségű beszámolója

a marxista-leninista tudomány diadala, új, ragyogó érték a szocialista államelméletben.

Lenin „Állam és forradalom" című, ismert művét 1917 augusztusában, néhány hónappal a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Szovjetállam megalkotása előtt írta meg. „Ebben a könyvben Lenin Marxnak és Engelsnek az államról szóló tanítását védelmezte meg az opportunisták elferdítéseivel és ellaposításaival szemben. Leninnek szándékában volt megírni az «Állam és forradalom» második részét és úgy tervezte, hogy abban majd összefoglalja az 1905-ös és 1917-es forradalom tapasztalatainak fő tanulságait. A halál azonban megakadályozta ennek a feladatnak a megvalósításában. De amit az államelmélet kérdéseiben nem végezhetett el Lenin, azt elvégezte Sztálin!"[5].

Sztálin elvtárs a SzK(b)P XVIII. kongresszusán mondott beszámolójában továbbfejlesztette a marxizmus tanításának néhány általános tételét az államról, valamint a szocialista állam elméletét is.

Sztálin elvtárs rámutatott arra, hogy a szocialista állam fejlesztésének az „Anti-Dühring"-ben Engels által megadott formulája meghatározott történelmi viszonyokra vonatkozik, amikor a szocializmus valamennyi tőkés országban, vagy a tőkés országok többségében győzedelmeskedik.

Tudjuk, hogy Engels a következő tételt állította fel: „Mihelyt nem lesz többé elnyomandó társadalmi osztály, mihelyt az osztályuralommal és a termelés eddigi anarchiájában gyökerező, az egyéni létért folytatott küzdelemmel együtt az ebből fakadó összeütközések és erőszakosságok is megszűnnek, nem lesz mit elnyomni többé, ami külön elnyomó hatalmat, államot tenne szükségessé. Az első tettkedés, amelyben az állam valóban az egész társadalom képviselőjeként lép fel — a termelési eszközök birtokbavétele a társada-

[5] Ioszif Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz. 163. old.

lom nevében — egyszersmind utolsó önálló tényke-dése, mint államnak. Valamely államhatalomnak társadalmi viszonyokba való beavatkozása fokozatosan minden téren fölöslegessé lesz, s azután magától megszűnik. A személyek feletti kormányzás helyébe dolgok igazgatása és termelési folyamatok vezetése lép. Az államot nem «törlik el», *az állam elhal*"[6].

Sztálin elvtárs ezt írja: „A szovjet marxisták azonban a mi korunkban kialakult világhelyzet tanulmányozása alapján arra a következtetésre jutottak, hogy amikor a kapitalista környezet még fennáll, amikor a szocialista forradalom csupán egy országban győzött, a többi országban pedig a kapitalizmus uralkodik, a győztes forradalom országának nem gyengítenie, hanem mindenképpen erősítenie kell államát, az állami szerveket, a felderítő szerveket, a hadsereget, ha ez az ország nem akarja, hogy a kapitalista környezet szétzúzza"[7].

Sztálin elvtárs megállapította, hogy mindkét formula, Engels formulája és a szovjet marxisták formulája is „... helyes, de nem feltétlenül, hanem mindegyik a maga idejére vonatkozólag: a szovjet marxisták tétele arra az időszakra, amikor a szocializmus egy, vagy néhány országban győzött, Engels tétele pedig arra az időszakra, amikor a szocializmus egymásutáni győzelmei egyes országokban a szocializmus győzelmére fognak vezetni az országok többségében, és amikor ilymódon létrejönnek majd az engelsi tétel alkalmazásához elengedhetetlen feltételek"[8].

Sztálin elvtárs az országunkban lezajlott szocialista építés tapasztalataira támaszkodott és továbbfejlesztette az állam marxista-leninista elméletét, megalkotta tanítását a szocialista államról és annak funkcióiról.

---

[6] *Engels.* Anti-Dühring. Szikra 1950. 289—290. old
[7] A szovjet nyelvtudomány kérdései. 338—339. old.
[8] Ugyanott, 339. old.

Marx és Engels a burzsoá és opportunista államelmélet ellen harcolva, főképpen az államhatalom *belső* funkcióját, a kényszerítés funkcióját említették meg. Sztálin elvtárs Leninnek az államról szóló tanítására támaszkodva, befejezett tanítást adott az állam belső és külső funkcióinak *kölcsönös kapcsolatáról.*

„Két alapvető funkció jellemzi az állam tevékenységét: — mondotta Sztálin elvtárs — a belső (fő) feladat — kordában tartani a kizsákmányolt többséget és a külső (nem fő) feladat — kiterjeszteni az államnak, az állam uralkodó osztályának területét más államok területének rovására, vagy megvédeni saját államának területét más államok támadásaival szemben"[9].

A Szovjetállam egész fennállásának története összve van kapcsolva az ellenséges tőkés környezet ellen vívott harccal. Ezért a Szovjetállam éberen figyeli az imperialista államok külpolitikáját, különösen a Szovjetunió irányában folytatott politikájukat.

Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy az imperialista államok külpolitikája belpolitikájuk közvetlen folytatása. A reakciós belpolitikát folytató reakciós osztály feltétlenül reakciós külpolitikát is folytat.

Tudjuk, hogy az Egyesült Államok és Anglia jelenlegi vezetői napjainkban agresszív politikát folytatnak. Ez a politika az amerikai monopolisták világuralmi törekvéseit tükrözi, célja az európai és nemeurópai országok gazdasági leigázása, minden olyan reakciós erő támogatása, amely a nemzetközi küzdőtéren harcot folytat a béke és demokrácia erői ellen, új háború előkészítése a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen. Az amerikai imperialisták Korea elleni aljas támadása ennek a reakciós politikának egyik láncszeme.

Pártunk és kormányunk azonban számol a tőkés környezet tényével és a burzsoá államok olyan szer-

[9] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 750. old.

veinek szerepével, mint a hadsereg és a felderítő szervek, valamint olyan eszközeivel, mint a diplomácia. Pártunk és kormányunk a tartós békéért és a demokráciáért vívott következetes harcában szüntelenül nagy figyelmet fordított és fordít a szocialista állam külpolitikai funkcióira, a Szovjet Fegyveres Erők, a szovjet felderítő szervek és a szovjet diplomácia megerősítésére.

Sztálin elvtárs tanítása a burzsoá államok külső funkcióinak szerepéről, a szovjet szocialista állam külső funkcióinak szerepéről és jelentőségéről nagy mértékben gazdagította az állam marxista-leninista elméletét.

Sztálin elvtárs azt tanítja, hogy a szocialista állam a fejlődés két szakaszán ment át. Az *első szakaszban* a szocialista államnak az volt a fő feladata, hogy elnyomja a megdöntött osztályok ellenállását, megszervezze az ország védelmét az intervenciósok támadásával szemben, helyreállítsa az ipart és a mezőgazdaságot, előkészítse a kapitalista elemek felszámolásának feltételeit. Ennek megfelelően államunk ebben az időszakban két fő funkciót teljesített. Az első funkció — a megdöntött osztályok elnyomása az országon belül. A második funkció — az ország védelme a kívülről jövő támadással szemben. A gazdasági-szervező és kulturális-nevelő funkció, amely a Szovjetállamot jellemzi, ebben az időszakban még nem fejlődött ki teljesen.

A szocialista állam fejlődésében a *második szakasz* a város és falu kapitalista elemeinek felszámolásával kezdődött — tanítja Sztálin elvtárs. „Ennek az időszaknak fő feladata — a szocialista gazdaság szervezése az egész országban, a tőkés elemek utolsó maradványainak felszámolása, a kulturális forradalom szervezése és teljesen modern hadsereg szervezése az ország védelme érdekében. Ennek megfelelően megvál-

toztak szocialista államunk funkciói is. Megszűnt — elhalt a katonai elnyomás funkciója az országon belül, mert a kizsákmányolás megszűnt, nincsenek többé kizsákmányolók és nincs kit elnyomni. Az állam elnyomó funkciója helyébe az a funkciója lépett, hogy megvédje a szocialista tulajdont, a népvagyont a tolvajokkal és harácsolókkal szemben. Teljességében megmaradt az ország katonai védelmének funkciója a kívülről jövő támadásokkal szemben, tehát megmaradt a Vörös Hadsereg és a Vörös Hajóhad, valamint megmaradtak a büntetőszervek és a felderítőszolgálat, amelyek fetlétlenül szükségesek a külföldi kémszervezetek által országunkba küldött kémek, gyilkosok és kártevők kinyomozására és megbüntetésére. Megmaradt és teljesen kibontakozott az állami szervek gazdasági-szervező és kulturális-nevelő munkájának funkciója. Most államunk fő feladata az országon belül a békés gazdasági-szervező és kulturális-nevelő munkában rejlik. Ami pedig hadseregünket, a büntetőszerveket és a felderítő szolgálatot illeti, azok már nem befelé, a belső, hanem kifelé, a külső ellenségek ellen fordítják élüket.

Mint látjuk, nekünk most teljesen új, szocialista államunk van, amilyen még nem volt a történelemben és amely, formája és funkciói szerint, jelentékenyen különbözik az első szakasz szocialista államától"[10].

Sztálin elvtárs tehát a szovjet szocialista állam tevékenységének gazdag tapasztalataira támaszkodott a tőkés környezet feltételei között és *teljes, befejezett tanítást adott a szocialista államról.*

Sztálin elvtárs a szocialista állam elméletét továbbfejlesztette, bebizonyította, hogy az államot fenn kell tartani a kommunizmusban is. Az állam megmarad a kommunizmusban is, tanítja Sztálin elvtárs, „... ha nem semmisül meg a kapitalista környezet, ha nem

[10] *Sztálin.* A leninizmus kérdései. 751—752. old.

szűnik meg a kívülről jövő katonai támadások veszedelme. Emellett magától értetődik, hogy államunk formái újból változni fognak, a belső és külső viszonyok változásának megfelelően"[11].

A bolsevikokat Sztálin elvtársnak az a tanítása vezette, hogy az állam megmarad a kommunizmusban is, ezért a SzK(b)P XVIII. kongresszusa utáni időszakban még jobban megszilárdították a szocialista államot és annak szerveit — elsősorban a hadsereget és a felderítő szolgálatot — és teljes fegyverzetben fogadták a hitleri Németország hitszegő támadását a Szovjetunió ellen.

*

Szocialista államunk a Nagy Honvédő Háború éveiben döntő szerepet játszott a fasizmus szétzúzásában. Mi lett volna a szovjet néppel, ha nem lett volna hatalmas szocialista államunk, amely meg tudta valósítani a szovjet gazdaság gyors átállítását háborús vágányokra, egységes harci táborba tudta szervezni az országot, biztosítani tudta a Szovjet Hadsereg erejének kibontakozását és helyes politikával biztosítani tudta a hitlerellenes koalíció kialakítását? Fegyvertelenül ért volna bennünket a rablótámadás és nem tudtuk volna megszervezni az ellenség visszaverését. Csak a Lenin—Sztálin pártja által vezetett hatalmas szocialista állam tudta biztosítani a népgazdaság minden tartalékának, a szovjet nép minden erejének mozgósítását a német rablóhódítók ellen vívott Nagy Honvédő Háború szükségleteire.

A Szovjetállam a Nagy Honvédő Háború viszonyai között elsősorban azt a három fő funkcióját teljesítette, amelyeket Sztálin elvtárs jellemzett a SzK(b)P XVIII. kongresszusán.

Ebben az időszakban a szocialista állam tevékenységének az volt a sajátossága, hogy első helyre a szo-

[11] Ugyanott, 752. old.

cialista haza megvédésének feladata került. A háború idején ennek a feladatnak rendelték alá a szocialista állam két másik funkcióját is.

A háború időszakában még jobban megnövekedett annak a funkciónak a jelentősége, hogy megvédjük a szocialista tulajdont — a szovjet rend alapját, az ország védelmi képességének bázisát. Teljes mértékben megmaradt a szocialista állam gazdasági-szervező és kulturális-nevelő munkájának funkciója is. A háború éveiben az ország keleti vidékein gyors ütemben valósítottuk meg a bővített szocialista újratermelést, a felszabadított vidékeken pedig azonnal megkezdődött a viharos ütemű alkotótevékenység. Teljes erővel bontakozott ki az új káderek előkészítésének munkája a fronton elesettek helyébe, és fokozódott a dolgozók kommunista nevelése.

Hogy megvalósíthassuk a cselekvési egységet a népgazdasági tartalékoknak a front szükségleteire való mozgósításában és megszervezzük a nép minden erejét az ellenség megsemmisítésére — Állami Védelmi Bizottság alakult, amely egyesítette a szovjet törvényhozó és végrehajtó hatalmat.

Az Állami Védelmi Bizottság élén Sztálin elvtárs állt. A Bizottságnak világtörténelmi jelentősége volt és rendkívül nagy szerepet játszott a hátország fennakadás nélküli munkájának megszervezésében, a tartalékok, a felszerelés, a fegyverzet és a hadianyag előkészítésében a Szovjet Hadsereg számára, a szovjet hazafiság fellendítésében a fronton és a hátországban.

Ez azonban nem jelentette azt, hogy a szocialista állam beszüntette egyéb funkcióit.

A Nagy Honvédő Háború éveiben tovább szilárdult a Szovjetállam. A szovjet nép határtalanul bízott a Szovjethatalomban és politikájának helyességében, ezért minden eszközzel támogatta kormányát. A szovjet nép sohasem tömörült olyan szorosan a bolsevik

párt és a szovjet kormány köré, a szovjet emberek hazafisága még sohasem emelkedett olyan magaslatra, mint a Nagy Honvédő Háború idején. És mint tudjuk, a Szovjetállam erejének és hatalmának legfőbb forrása a párt és a Szovjethatalom szilárd kapcsolata a tömegekkel.

A Nagy Honvédő Háború éveiben még jobban megszilárdult a Szovjetunió népeinek barátsága, amelyet a háború arcvonalain ontott vér forrasztott össze. Megnőtt a Szovjetunió népeinek tisztelete, bizalma egymás iránt és elsősorban a nagy orosz nép iránt. A szovjet államrend az egész világ előtt bebizonyította megingathatatlanságát és hatalmát. Ebből kiindulva, a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének tizedik ülésszakán, 1944-ben, határozatot hoztak, hogy a védelmi és külügyi népbiztosságot szövetségi-köztársaságivá változtatják. Ez újabb lépés volt a Szovjetunióban a nemzeti kérdés megoldása terén, amely megszilárdította a Szovjetállamot és még jobban növelte tekintélyét a nemzetközi küzdőtéren.

A Nagy Honvédő Háború folyamán a Szovjetállam minden szerve megszilárdult és megedződött, elsősorban a Szovjet Hadsereg, amely harci tapasztalatokat gyüjtött. Kialakult a szovjet parancsnoki kar kitűnő káderállománya.

Sztálin elvtárs géniusza megteremtette a szovjet hadtudományt. Szovjet Hadseregünk hadvezérei ezzel az élenjáró tudománnyal felfegyverezve, ragyogó lapokat írtak a Szovjet Fegyveres Erők győzelmeinek történetébe.

Európának a hitlerizmus által leigázott népei felszabadítójuknak tekintették a Szovjet Hadsereget. A Szovjet Hadsereg felszabadította a hitleri járom alól Lengyelország, Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Magyarország, Finnország, Norvégia és más országok népeit. A Szovjet Hadsereg felszabadító kül-

detése döntő feltétele volt annak, hogy Közép- és Délkelet-Európa számos országának népei népi demokratikus államot alakíthattak és ráléphettek a szocializmus felé vezető útra.

A második világháború eredményeképpen példátlan mértékben megnőtt a Szovjetunió nemzetközi tekintélye. A Szovjetunió ma az egész világ antiimperialista, demokratikus táborát vezeti.

A szocialista állam még jobban megerősödve került ki a háború kohójából. A háború bebizonyította, hogy a szovjet társadalmi és államrend felmérhetetlen előnyben van bármilyen nem szovjet társadalmi és államrenddel szemben, mind békés, mint háborús viszonyok közepette.

A szocialista állam nagy, áldásos szerepet tölt be napjainkban is. A Szovjetállam a szocialista gazdaság fejlődésének mozgatóereje, amely népünket megszervezte a háborúutáni ötéves terv sikeres teljesítésére.

A Szovjetállam féltve őrzi és szilárdítja a szocialista tulajdont és a dolgozókban ápolja azt a tudatot, hogy a szocialista tulajdon a szovjet rend sérthetetlen alapja.

A szocialista állam és irányító ereje, a bolsevik párt, szervezi az egész népet felölelő szocialista munkaversenyt, országunk dolgozóit a kommunizmus szellemében neveli és az emberek tudatából kiirtja a kapitalizmus csökevényeit. Államunk irányítja a kulturális építést és elősegíti minden hiányosság kiküszöbölését az ideológiai munka területén.

A Szovjetállam elősegíti a tömegek politikai aktivitásának minden eszközzel való fokozását, bevonja őket az államépítésbe és az ország igazgatásába, amit hatalmas erővel bizonyítottak a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének, a szövetségi és autonóm köztársaságok Legfelsőbb Szovjetjeinek és a helyi Szovjetek választásai.

Szovjetállamunk hatalmas szerepet játszik Fegyveres Erőink kiépítésében és további megszilárdításában, a demokratikus, antiimperialista tábor megszervezésében és tömörítésében, a békéért harcoló erők megszervezésében.

Szocialista államunk állandóan nő és fejlődik. A Szovjetek országa az egész világ dolgozó tömegei számára világító fáklya, amely megvilágítja az imperialista rabság alóli felszabadulásukért vívott harc útját.

A szocializmusból a kommunizmusba való átmenet folyamán még jobban megnő a Szovjetállamnak és irányító erejének, a bolsevik pártnak a szerepe. Még hatalmas munkát kell végeznünk, hogy a kommunizmus építésére tovább mozgósítsuk a szovjet nép erőit, leküzdjük az emberek tudatában a kapitalizmus csökevényeit és a dolgozókat feltétlen odaadásra neveljük Lenin—Sztálin ügye iránt.

Lenin és Sztálin az állam kérdésével foglalkozó munkáinak tanulmányozása felfegyverzi kádereinket arra, hogy mélyrehatóan megértsék a szocialista állam világtörténelmi jelentőségű szerepét az országunkban folyó kommunista építés fejlesztésében, a kommunizmusnak az egész világon való győzelméért vívott harcában.

TARTALOM

Sz. Majorov. A nemzetközi helyzet és a Szovjetunió külpolitikája 1935 és 1941 között 8

N. Nyemakov. A szocializmus győzelme a Szovjetunióban és a Sztálini Alkotmány elfogadása .. 46

J. Kapitonov. A Sztahanov-mozgalom gyökerei és jelentősége 81

B. Gavrilov. Lenin—Sztálin pártjának XVIII. kongresszusa 110

D. Csesznokov. Sztálin elvtárs továbbfejleszti a szocialista államelméletet 137

Felelős lektor: Terényi István

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5602—50 Á szabványok szerint készült.

4008. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula.

3.50 Ft